Strengthening Local Capacity and Developing Structured Dialogue for Climate Change Adaptation (CCA), Natural Disaster Risk Reduction (DRR) and Post-Conflict Environmental Rehabilitation in Georgia

Cooperative Agreement No. AID-114-A-09-00007

Quarterly Report X

January 1, 2012 – April 1, 2012

Prepared for:
USAID/Caucasus
Mrs. Mariam Ubilava, AOTR
Project Management Specialist

Submitted by:

Caucasus Environmental NGO Network (CENN)

27, Betlemi Street
0105 Tbilisi
Georgia
Address

APRIL, 2012

Table of Contents

1. Major Activities Planned and Underway 4
1.1 Component Name: Climate Change Adaptation 4
1.2 Component Name: Increasing Community Awareness 6
2. Timeline of Activities 10
3. Significant Results to date (Reported by IR) 11
4. Problems with Implementation 12
5. Adjustment to the Implementation Plan 12
ANNEXES 13

Annex 1	A Round Table on Insurance Programs in the Zone of Natural Disasters in Mountainous Adjara – photos
Annex 2	Meeting on Climate Change and Natural Disasters at the Press Cafe in Batumi – photos
Annex 3	Training “Natural Disaster in Georgia – from Prevention to Recovery” - photos
Annex 4	Meeting and Field trip in Keda Municipality, Expedition in Keda municipality - photos
Annex 5	Conference on Climate Change Adaptation and Natural Disaster Mitigation
Annex 6	The 5th Edition of Green Bulletin
Annex 7	Information Digests of CENN Electronic Mailing List
Annex 8	Newspaper Articles

Caucasus Environmental NGO Network

www.cenn.org

27, Betlemi Street
GE-0105 Tbilisi
GEORGIA

Tel.: +995 32 275 19 03 / 04
Fax: +995 32 275 19 05
E-mail: info@cenn.org

N / Our ref: 0-02/1141

Att.: Ms. Mariam Ubilava

AOTR, Project Management Specialist
Office of Energy and Environment
USAID/Caucasus

11, George Balanchine Str.,

Tbilisi 0131, Georgia

Tbilisi, April 2, 2012

Subject: Quarterly Report X to USAID/Caucasus for the Project *Strengthening Local Capacity and Developing Structured Dialogue for Climate Change Adaptation (CCA), Natural Disaster Risk Reduction (DRR) and Post-Conflict Environmental Rehabilitation in Georgia* for the period of January 1, 2012-April 1, 2012, Cooperative Agreement No. AID-114-A-09-00007

Dear Ms. Ubilava,

CENN – the Caucasus Environmental NGO Network – is pleased to report the successful completion of activities carried out during January 1, 2012 - April 1, 2012 as projected by the project *Strengthening Local Capacity and Developing Structured Dialogue for Climate Change Adaptation (CCA), Natural Disaster Risk Reduction (DRR) and Post-Conflict Environmental Rehabilitation in Georgia.*

The overall goal of the project is to develop flexible and resilient societies and economies in rural areas of Georgia capable of coping with the impacts of current climate variability and future climate change.

The project aims to assess the vulnerabilities and disaster risks in the pilot rural areas (Samtskhe-Javakheti region (Borjomi and Akhaltsikhe municipalities), Adjara region (Khelvachauri and Keda municipalities) and Kakheti region (Dedoplistskaro and Sagarejo municipalities), develop Climate Change Adaptation (CCA) plans, increase local community awareness and strengthen their adaptation capacities for sustainable rural development in the pilot municipalities.

The report describes the progress of activities and achievements made during the 2nd quarter of the third year of the project implementation.

Yours faithfully,
CENN

Nana JANASHIA
Ex. Director

1. Major Activities Planned and Underway

1.1 Component Name: Climate Change Adaptation

The following pilot projects selected for the project municipalities are being implemented:

Eco-laboratory and eco-cabinet in Akhaltsikhe State University

The pilot project of Akhaltsikhe municipality considers creation of eco-laboratory. The cooperation is agreed with the management of the university. Professors of the relevant departments are also involved in this process. The educational laboratory will help the students to receive practical knowledge and based on consultation with and priorities set by local communities, start using this knowledge in the field works planned within the municipality. The laboratory will help study the concern issues and also increase the ecological awareness, which is one of the key directions for climate change adaptation. The university has selected the needed tools and equipment that is to be purchased. At the moment we are in the process of selection of the manufacturer to satisfy the needs of the university within the available budget.

Supporting the nursery and prevention of slopes erosion in Khelvachauri municipality

One of the main problems in Khelvachauri municipality is slopes erosion and related risk of the natural disasters. Together with the Adjara Forest Department it was decided to rehabilitate an existing nursery in Kobuleti. Adjara government will be involved in sustainable and long term management of this nursery. The saplings grown in the nursery will be used for bioengineering purposes in prevention of slopes erosion.

Together with Adjara Forest Department it was agreed to restore the nursery in three stages. The second and the third stages will be financed by Adjara government. For the first the stage of this pilot project, the construction materials were purchased, the workers contracted and the rehabilitation works started. The nursery has to be fenced, illuminated and its infrastructure arranged.

The specialist were selected to work in this nursery as plant selectionists. After completion of the project, the nursery will work in its full capacity and supply Adjara with different wild, decorative and cultural species. There will be a memorandum made with nursery and the saplings grown in the nursery will be given to Khelvachauri population free of charge or for a symbolic price to prevent slope erosion using bioengineering methods.

Slope stabilization in Borjomi Municipality

In Tsagveri Sakrebulo's village of Daba, there was selected an area of 2 ha in the burnt forest. The demonstrative slope stabilization and forest restoration works will be made in this area. For this reason there were several meetings with local population. The forest expert was selected for the works, needed species, their quantities and their supply sources were defined. A plan was prepared for slope stabilization and forest maintenance.

On April 25, 2012 it is planned to arrange a meeting in Daba village. In this meeting will participate the Ministry of Regional Development, Borjomi Municipality and Sakrebulo. The need of this meeting was to encourage the involvement of the local population in the pilot project.

This area was identified during visit of the US Forest Department as the most suitable for creation of a model of forest recovery. It should be mentioned that in 2009, there were some initiatives to restore this land plot, however all efforts failed. This caused the loss of the trust in the population, which we intend to recover with the help of the local government and consultation meetings.

At several location of the village Daba, where erosion process are most likely to provoke landslides, prevention of erosion with bioengineering methods will be undertaken.

Chkhaveri vineyards for prevention of natural disasters in Keda Municipality

Keda municipality is one of the most problematic in terms of natural disasters. Here an anthropogenic pressure is intensified by erosive quality of the soil and steep slopes. The situation is aggravated due to the climate factors. It is considered that there are two ways for solving the problem – establishing a sustainable agricultural practices and/or prevention of natural disasters at the early stage.

In terms of agriculture, Keda municipality is considered as an origin of one of the unique and expensive species of grapes. Botanists, agriculture specialist and erosion experts recognize that vineyards have an ability to stabilize the soil and can be used in bioengineering for slope stabilization. It should also be mentioned that local population are very interested in cultivating Chkhaveri grapes.

The pilot project considers identification of the erosive slopes that will be suitable for arranging the vineyards and creation of so called „high vineyards“ using the best quality seeds. Wine Club and Vineyard Fund are also involved in this project together with Adjara government and local government of Keda municipality.

At the initial stage, it was planned to make a 4-day expedition to the village with specialist of agriculture, geology and vineyards. Based on expedition results, the locations for planting Chkhaveri vineyards were selected. The ways of cooperation with the local communities were identified. Then the activities for plating the vineyards started. After project completion, Wine Club will continue its consulting and monitoring service to ensure the projects viability.

At present, the slopes for planting the Chkhaveri vineyards are identified. About 50 families that will take care of the vineyards were also defined. The planting activities will start during May 28 –June 2, 2012. This week is marked as Tourism Week and besides planting some other activities will be planned together with Adjara government to facilitate popularization of the CCADM as well as the pilot project. This pilot project was also incorporated in Adjara development plan.

Improvement of common pastures in Sagarejo and Dedoplistskaro municipalities

The pastures were selected in Tskarostavi village of Sagarejo municipality and in Dedoplistskaro. The area of the pasture selected in Tskarostavi village is around 35 ha and that of the pasture in Dedoplistskaro is around 35 ha.

Chemical analysis and biological assessment of the soil were made. An agreement was made with the local government to cooperate. The budget for the project was finalized. The contracts and agreements have to be made with organization and workers that will provide services to implement the project. The spring works for pasture improvements will start from the end of April, 2012. The plant species were selected. Several options were prepared for improvement of the pasture. Fertilizer will be applied on the greater parts of the pastures (outside the small pilot plots).

There were consultation meetings with the local communities and the cooperation was planned for the entire period of the project implementation.

There were meetings with the Ministry of Economy and the Ministry of Agriculture on the legal aspects of the project implementation. It was decided to suggest a form legal ownership as well as pasture maintenance models to the above ministries. These models can be used in other parts of Georgia as well. In the nearest future a consultation meeting is planned with Kakheti Governor regarding this pilot project.

1.2 Component Name: Increasing Community Awareness

A Round Table on Insurance Programs for the Zones of Natural Disasters in Mountainous Adjara

CENN, together with the Civil Society Development Union Borjgalo, arranged a round table meeting in Batumi on January 13, 2012 in the office of the union Borjgalo. The topic of the meeting was use of insurance programs in the zones of natural disasters. The meeting was attended by the representatives from Adjara NGOs, insurance companies, Adjara Geological Service and Resettlement Department. The main directions and objectives of CCADM project were presented. The issue of natural disasters in the high mountain parts of the Adjara and criteria for giving financial compensation to the families affected by the natural disasters were discussed during the meeting. A project supported by EWMI on Improvement of State Policy in the Sphere of Ecomigration was also presented. The representatives of the insurance companies expressed their readiness to make more detailed analysis of the issue. It was suggested to make a pilot project in a concrete village. The participants of the meeting agreed to create a working group of representatives from state institutions, NGOs and insurance companies for elaboration of state insurance program for natural disaster risk zones. See the photos of the meeting in Annex 1.

Meeting on Climate Change and Natural Disasters at the Press Cafe in Batumi

On January 24, in Batumi Press Café there was arranged a presentation of CCADM project for the representatives from Adjara government and NGOs. The activities planned for 2012 and possibilities for cooperation were discussed identified. Union Borjgalo also presented initiatives on implementing state insurance programs in natural disasters zones of Adjara. At the end of the meeting, some environmental problems of Adjara region related to the climate change like abrasive processes at the seaside, impacts on biodiversity and management of forest resources were discussed. Similar type of meetings are planned in the future to facilitate cooperation and information exchange between the projects stakeholders. See the photos of the meeting in Annex 2.

Training - *Natural Disasters in Georgia – from Prevention to Recovery*

During February 9-13, 2012 CENN together with Borjgalo NGO from Adjara and Association “Genesis” organized a training *Natural Disasters in Georgia – from Prevention to Recovery* for the students.

Representatives of the NGOs gave information to the students about the natural disasters, factors increasing their risk and individual or collective actions to reduce the risk and vulnerability to the hazards. Special attention was paid to the rescue measures and first emergency medical assistance after the natural disasters. To promote the volunteering after the natural disasters, the initiative of creation local volunteers groups was discussed. Besides the theoretical course, on February 14, there was mad a field trip to the Ortabatumi community of Khelvachauri municipality. There are 7 villages in this community and almost all of them are in the risk zone of landslides. In 2008, these villages were affected by landslides activated by very high precipitation, which took the lives of four people.

The students met the trustee of the village Ortabatumi, who presented the situation in terms of the natural disasters and activities that local authorities carried out for helping the affected population. NGO Borjgalo and CENN plan to arrange similar activities for the students in the future to increase their awareness on natural disasters. See the photos in Annex 3.

Meeting and Field trip in Keda Municipality

As it was discussed above, the pilot project of Keda municipality considers planting Chkhaveri vineyards for prevention of natural disasters. On March 20, 2012, the local coordinator of CENN in Adjara region had a

meeting in the village of Dandalo to see the nurseries that will supply the saplings for vineyards. Owners of Chkhaveri vineyards need to take special care and have knowledge to grow Chkhaveri grapes - the slopes have to be sunny and soil with the lime content is to be taken into account. For this reason the population will have special training. The initiative was supported by the governor of Keda municipality. He admitted that natural disasters are very frequent in Keda municipality and their prevention is very important. He also acknowledge the significance of Chkhaveri vineyards and said that the pilot project would be beneficial not only for prevention of natural disaster but also development of the wine culture. Wine Club and Wine Fund are also involved in the initiative. See the photos from the meeting and the field trip in Annex 4.

Expedition in Keda municipality

During March 29-31, 2012, an expedition was arranged to Keda municipality in which participated representatives from CENN and Wine Club. Prior to the expedition, on March 29, 2012, a meeting was held with Adjara Autonomous Republic Minister of Agriculture and Chief of Geology Service. The Minister of Agriculture, Ms. Donara Surmanidze said that the specialist from the ministry will help the pilot project in obtaining the saplings of Chkhaveri and in training the local population about the ways of taking care of the vineyard.

The Chief of the Geology Service, Mr. Tariel Tuskia recommended the villages that would be the most suitable for planting Chkhaveri grapes.

Afterwards the participants visited Adjara Wine House in the village of Adjaristskali, where special emphasis is made to the Chkhaveri species. Since 2010, Adjara Wine House bottled around 700 bottles of Chkhaveri wine with a unit value of 50 GEL.

During the expedition, CENN and Wine Club representatives visited the villages of Keda municipality which have the oldest traditions of wine making. There were meetings with local population. The slopes with erosion problems where visited to selected the ones suitable for vineyards.

Finally, Merisi community was selected as target area. There are 4 villages in this community. 40 families from these villages will get up to 1000 saplings of Chkhaveri. As Chkhvaeri vineyard requires special care and knowledge, the population will get special training in this field and will receive small printed brochures on how to take care of Chkhaveri grapes. See the photos in Annex 4.

Conference on Climate Change Adaptation and Natural Disaster Mitigation

On11 April, 2012 CENN organized a conference in the Ambasadori hotel of Tbilisi to present the work carried out during the CCADM project implementation. The participants of the conference were from governmental institutions, NGOs, scientific institutes and media. The following materials were presented during the conference:

- CCADM project and its past, present and future activities;
- Created brochures, newspapers, blogs;
- Landslide and flood risk maps;
- Vulnerability reports and adaptation plans made for the municipalities;
- Pilot projects and ways of future cooperation;
- Case of Alaverdi Monastery flooding.

Please, see in Annex 5 agenda, list of participants, presentation and photos from the conference.

The following televisions reportage were made:

Name	Time	Link
Palitra TV	April 11, 2012 12:24, News	http://www.palitratv.ge/akhali-ambebi/sazogadoeba/16405-ra-klimaturi-cvlilebelia-mosalodneli-saqarthveloshi-2020-2050-tslebshi.html

Real TV	April 11, 2012 13: 12, News	http://www.myvideo.ge/?act=dvr&chan=realtv
Pik TV	16:00, News	http://www.myvideo.ge/?act=dvr&chan=piktv

The following radios made the broadcast on the conference:

- Radio Green Wave, 8 am News, April 11, 2012
- Radio Freedom, April 11, 2012

Information was announced at the following web pages:

- Interpressnews, http://www.interpressnews.ge 12:27 11-04-2012
- Internet Newspaper Qiziki, http://qiziki.blogspot.com/2012/04/cenn.html, http://qiziyi.iverieli.ge/?p=684, 10 April, 2012
- http://newsaz.com/ge/ , http://newsaz.com/ge/component/k2/itemlist/tag/%E1%83%94%E1%83%99%E1%83%9D%E1%83%9A%E1%83%9D%E1%83%92%E1%83%98%E1%83%90 11 April, 2012 01:47
- Express News Agency, http://www.epn.ge/?p=105421, 11 April, 2012
- Prime Time, http://primetimenews.ge/start/4/category/16/index.html

Brochures

- Brochure on bioengineering**:** For publication on modern methods of bioengineering, it is planned to use the publication of US Department of Agriculture Forest Service –A Soil Bioengineering Guide, chapter 5. **–** The illustrations were collected from the USFS and the design of the brochure is being elaborated. The content of the material is being adapted to suit to the Georgian context.

Green Bulletin

The 5th edition of Green Bulletin was printed. See Annex 6

Information Digests for CENN Electronic Mailing List

The following electronic information digests were issued through the CENN mailing list, see Annex 7.

#	Date	Subject
1	January 16, 2012	Prospects for the Introduction of Insurance Programs in Natural Disaster Risk Zones
2	January 23, 2012	Climate Change and Farmers without Crops
3	January 23, 2012	Meeting on Climate Change and Natural Disasters at the Press Cafe in Batumi
4	January 30, 2012	Meeting on Climate Change and Natural Disasters Held at the Press Cafe in Batumi
5	February 08, 2012	Training on the Problems of Natural Disasters in Georgia (from Prevention to Liquidation): Update
6	March 22, 2012	Pilot Project in the Municipality of Keda

#	Date	Subject
7	April 02, 2012	The Implementation of a Pilot Project Initiated in the Municipality of Keda
8	April 10, 2012	Conference on Climate Change, 11 April, 2012

Newspaper Articles

The following newspaper articles were made during the second quarter of the third year of the project implementation:

Name	Date	Title
Electronic Newspaper Dedoplistkaro http://dedoplistskaro.ge/ ,	March 27, 2012	CENN Starts Implementation of Pilot Projects
Electronic Newspaper Qiziki, http://qiziyi.iverieli.ge/?p=361	March 22, 2012	CENN starts pilot project in Dedoplistskaro Municipality
Electronic Newspaper http://netgazeti.ge	March 21, 2012	Villages without Pastures
Newspaper “Garejis Matsne”	1-15 March, 5 (19) edition	Attention: News Project – How to Maintain and Manage Common Pastures

2. Timeline of Activities

#	Activity	January- 2012				February - 2012				March - 2012			
		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
1.	A Round Table on Insurance Programs in the Zone of Natural Disasters in Mountainous Adjara												
2.	Meeting on Climate Change and Natural Disasters at the Press Cafe in Batumi												
3.	Training "Natural Disaster in Georgia – from Prevention to Recovery"												
4.	Meeting and Field trip in Keda Municipality, Expedition in Keda municipality												
5.	Conference on Climate Change Adaptation and Natural Disaster Mitigation												[1]
6.	Preparation of Brochure on bioengineering												
7.	The 5th edition of Green Bulletin was printed												
9.	Information Digests for CENN Electronic Mailing List												
10.	Elaboration and implementation of pilot projects												
11.	Newspaper Articles												

Conference was postponed and conducted on April 11, 2012.

3. Significant Results to date (Reported by IR)

In relation to the expected intermediary results the following was achieved during the three months (period of January 1, 2012-April 1, 2011) of the project implementation:

IR 1: Participatory Climate Change Adaptation (CCA) action plans are developed and agreed for the pilot districts

- A Round Table on Insurance Programs in the Zone of Natural Disasters in Mountainous Adjara;
- Meeting on Climate Change and Natural Disasters at the Press Cafe in Batumi;
- Training "Natural Disaster in Georgia – from Prevention to Recovery";
- Meeting and Field trip in Keda Municipality;
- Conference on Climate Change Adaptation and Natural Disaster Mitigation;
- Elaboration and implementation of pilot projects.

IR 2: Issue based coalition and partnerships developed to stimulate CCA and DDR related structured policy dialogue

- A Round Table on Insurance Programs in the Zone of Natural Disasters in Mountainous Adjara;
- Meeting on Climate Change and Natural Disasters at the Press Cafe in Batumi;
- Training "Natural Disaster in Georgia – from Prevention to Recovery";
- Meeting and Field trip in Keda Municipality;
- Conference on Climate Change Adaptation and Natural Disaster Mitigation;
- Elaboration and implementation of pilot projects.

IR 3: Increased community awareness of climate change impact on natural disasters and strengthened local climate change adaptation capacity

- A Round Table on Insurance Programs in the Zone of Natural Disasters in Mountainous Adjara;
- Meeting on Climate Change and Natural Disasters at the Press Cafe in Batumi;
- Training "Natural Disaster in Georgia – from Prevention to Recovery";
- Meeting and Field trip in Keda Municipality;
- Conference on Climate Change Adaptation and Natural Disaster Mitigation;
- Preparation of Brochure on bioengineering;
- The 5th edition of Green Bulletin was printed;
- Information Digests for CENN Electronic Mailing List;
- Elaboration and implementation of pilot projects;
- Newspaper Articles.

IR 4: Vulnerabilities and disaster risks assessed in the pilot districts

- A Round Table on Insurance Programs in the Zone of Natural Disasters in Mountainous Adjara;
- Meeting on Climate Change and Natural Disasters at the Press Cafe in Batumi;
- Meeting and Field trip in Keda Municipality;
- Conference on Climate Change Adaptation and Natural Disaster Mitigation;
- Elaboration and implementation of pilot projects.

4. Problems with Implementation

Some problems are currently envisaged in implementation of the pilot project in Borjomi municipality. These problems are related to two issues:

- Local population lost their enthusiasm and trust to cooperate due to unsuccessful attempts of other parties in the past to undertake the similar initiative.
- Forest rehabilitation and planting for bioengineering purposes in the area of the Forest Fund (that was burnt in 2008 during the war) needs to be additionally agreed with the relevant authorities.

It is planned to arrange additional consultation meetings to overcome the above problems.

No other significant problems were encountered during project implementation.

5. Adjustment to the Implementation Plan

Preparation of the brochure on bioengineering methods takes more time than it was planned. The described methods of bioengineering needed adaptation to the Georgian context. The species suggested in the original manual of bioengineering need to be reassess for their use in Georgia in terms of their availability and suitability to the local conditions. It is planned to finalize the brochure in April, 2012.

The conference that was arranged on April 11, 2012 was initially planned earlier (before April 1, 2012), however due to technical reasons the conference was postponed and successfully held on April 11.

ANNEXES

Annex 1: A Round Table on Insurance Programs in the Zone of Natural Disasters in Mountainous Adjara

A Round Table on Insurance Programs in the Zone of Natural Disasters in Mountainous Adjara

მონაწილეთა სია

მიზანი: სამთავრობო და არასამთავრობო ორგანიზაციებისათვის რეკომენდაციების პაკეტის წარდგენა
შეხვედრა თემაზე: „ბუნებრივი კატასტროფების რისკის ზონებში სადაზღვეო პროგრამების ამოქმედების პერსპექტივები“
ბათუმი 13.01.2012
ჩატარების ადგილი: ბათუმი, „ბორჯღალო“-ს ოფისი

სახელი, გვარი	რეგიონი ქალაქი	ორგანიზაცია	თანამდებობა	ტელეფონი, ელ-ფოსტა	ასაკი	
					წლამდე 26	ზევით 26
ზურაბ ცერცვაძე	აჭარა ბათუმი	ა(ა)იპ „სამოქალაქო საზოგადოება ადამიანის უფლებებისათვის“	გამგეობის წევრი	zcerc@yahoo.com		X
გიორგი სურმანიძე	აჭარა ბათუმი	დემოკრატიის ინსტიტუტი	იურისტი	593 585 484 giorgisurmanidze@yahoo.com	X	

პარმენ ჯალაღონია	აჭარა ბათუმი	„საია“-ს აჭარის ფილაილი	თქვმჯდომარე	599 27 00 65 Parmen.jalagonia@yahoo. com		X
მირანდა ჩარკვიანი	აჭარა ბათუმი	სახალხო დაცველის აპარატი	სახალხო დამცველის რწმუნებული	593 33 55 71 mcharkviani@ombudcma n.ge		X
ვლადიმერ ხუბულავა	აჭარა ბათუმი	აჭარის დამოუკიდებელ ექსპერტთა კავშირი	ეკონომიკის ექსპერტი	591 31 64 23		X
მზია მაკარაძე	აჭარა ბათუმი	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯანმრთელობისა და	მთავარი სპეცილისტი	577 30 27 71		X

		სოციალური დაცვის სამინისტრო				
ნანა დონდოლაძე	აჭარა ბათუმი	აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო	მთავარი სპეცილისტი	577 30 27 68		X
ასლან ლორთქიფანიძე	აჭარა ბათუმი	ა(ა)იპ „ქართული ოცნება“	რეგიონალური პოლიტიკის თემატური ჯგუფის წევრი	558 57 46 23		X
სანდრო ქანთარია	აჭარა ბათუმი	ს.ს. „იმედი L INTERNATIONAL”	გაყიდვების ჯგუფის უფროსი	595 11 87 66		X

მერი გოგოლიშვილი	აჭარა ბათუმი	აჭარის არ გარემოს დაცვისა და ბუნ ებრივი რესურსების სამმართველოს გეოლოგიის სამსახური	წამყვანი სპეციალისტი	558 40 55 89	X	
ტარიელ ტუსკია		აჭარის არ გარემოს დაცვისა და ბუნ ებრივი რესურსების სამმართველო	გეოლოგიის სამსახურის უფროსი	559 51 00 67		X

Annex 2: Meeting on Climate Change and Natural Disasters at the Press Cafe in Batumi – photos

Meeting on Climate Change and Natural Disasters at the Press Cafe in Batumi

“კლიმატის ცვლილებები და ბუნებრივი კატასტროფები”

შეხვედრა ბათუმის პრეს-კაფეში

სამშაბათი, 24 იანვარი, 2012 წელი.

დღის წესრიგი

12:00-12:35	პროექტი: ,,კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაცია და ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შემცირება" პრეზენტაცია. ილია გუჩმანიძე - კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელი (CENN)
12:35-12:50	დისკუსია
12:50-13:15	ეკომიგრაცია საქართველოში დავით ბაგრატიონი - სამოქალაქო საზოგადოების განვითარების კავშირი ,,ბორჯღალო“
13.15-13:30	სატყეო რესურსების მართვა ზურაბ მანველიძე - ასოციაცია ,,მთა-ბარი“
13.30-13:50	ლანჩი
13.50-14:10	შავი ზღვის ეკოლოგიური პრობლემები არჩილ გუჩმანიძე - ასოციაცია ,,ფლორა და ფაუნა“
14:10-14:30	ნაპირდაცვითი პრობლემა აჭარის სანაპირო ზოლში საშა ხორავა - ექსპერტი
14.30-14:45	დისკუსია, შეხვედრის შეჯამება

მონაწილეთა სია

მიზანი: ,,კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაცია და ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შემცირება(CCADM)
24.01.2012
ჩატარების ადგილი: ბათუმი, პრეს კაფე

სახელი, გვარი	რეგიონი ქალაქი	ორგანიზაცია	თანამდებობა	ტელეფონი, ელ-ფოსტა	ასაკი	
					წლამდე 26	ზევით 26
ნინო ჩხაიძე	აჭარა ბათუმი	ბსუ	სტუდენტი	555 12 10 91 Nino-25.07@gmail.ru	X	
ცაგო კახაბერიძე	აჭარა ბათუმი	გაზეთი „ბათუმელები“	კორესპონდენტი	593 38 63 39 Tsago.kaxaberidze@gmail.com		X
სულხან მესხიძე	აჭარა ბათუმი	გაზეთი „აჭარა ps”		598 60 10 33 Sulxani90@mail.ru	X	

ლადო მგალობლიშვილი	აჭარა ბათუმი	ა(ა)იპ „სამოქალაქო საზოგადოება ადამიანის უფლებებისათვის“	თავმჯდომარე	593 25 52 22		X
მერაბ ბოლქვაძე	აჭარა ბათუმი	„სამოქალაქო საზოგადოება ადამიანის უფლებებისათვის“	კოორდინატორი	555 29 35 11		X
გიორგი სურმანიძე	აჭარა ბათუმი	დემოკრატიის ინსტიტუტი	იურისტი	593 585 484 giorgisurmanidze@yahoo. com	X	
არჩილ ხახუტაიშვილი	აჭარა ბათუმი	დემოკრატიის ინსტიტუტი	იურისტი	a.khakhutaishvili@iod.ge		X

დავით ბარათაშვილი	აჭარა ბათუმი	ბსუ	პროფესორი, ბიოლოგიის დეპარტამენტის ხელმძღვანელი	593 32 81 84		X
თეა ქოიავა	აჭარა ბათუმი	ბსუ	ბიოლოგიის დეპარტამენტის სპეციალისტი	577 46 92 46		X
პარმენ ჯალაღონია	აჭარა ბათუმი	„საია“-ს აჭარის ფილაილი	თავმჯდომარე	599 27 00 65 Parmen.jalagonia@yahoo.com		X
გიორგი ჩარკვიანი	აჭარა ბათუმი	სახალხო დამცველის აპარატი	სახალხო დამცველის რწმუნებული	577 50 52 31 gcharkviani@ombudcman.ge		X

მარიამ ქობულაძე	აჭარა ბათუმი	ბსუ	სტუდნეტი	574 35 93 93	X	
გიორგი ბერიძე	აჭარა ბათუმი	მოხალისეობრივი კლუბი „ბათუსი“	თავმჯდომარე	592 25 58 98 g.beridze@list.ru	X	
არჩილ გუჩმანიძე	აჭარა ბათუმი	გარემოს ეროვნული სააგენტო	ექსპერტი	595 777 444 guchmanidze@gmail.com		X
საშა ხორავა	აჭარა ბათუმი	ბსუ	ასოცირებული პროფესორი	591 40 40 26		X
რევაზ დიასამიძე	აჭარა ბათუმი	ბსუ	ბიოლოგიის დოქტორი	555 38 91 97		X
რეზო გორაძე	აჭარა ბათუმი	ბსუ	ბიოლოგიის დოქტორი	555 60 50 33		X

ხათუნა ბაგრატიონი	აჭარა ბათუმი	სახალხო დამცველის აპარატი	თანამშრომელი	577 54 55 40		X
ედუარდ მიქელაძე	აჭარა ბათუმი	ა(ა)იპ „ბორჯღალო“	ხულოს ეკომიგრანტთა საინფორმაციო ცენტრის კოორდინატორი	577 17 37 09		X

Annex 3: Training “Natural Disaster in Georgia – from Prevention to Recovery”

Training “Natural Disaster in Georgia – from Prevention to Recovery”

მონაწილეთა სია

ტრენინგი თემაზე: “ბუნებრივი კატასტროფების პრობლემატიკა საქართველოში(პრევენციიდან ლიკვიდაციამდე)“
9-13 თებერვალი, 2012
ჩატარების ადგილი: ბათუმი, „ბორჯღალო“-ს ოფისი

სახელი, გვარი	რეგიონი ქალაქი	ორგანიზაცია	თანამდებობა	ტელეფონი, ელ-ფოსტა	ასაკი	
					წლამდე 26	ზევით 26
ნინო ჩხაიძე	აჭარა ბათუმი	ბსუ	სტუდენტი	555 12 10 91 Nino-25.07@gmail.ru	X	
რამაზ კახიძე	აჭარა ბათუმი	ბსუ	სტუდენტი	598 11 03 89	X	
სულხან მესხიძე	აჭარა ბათუმი	გაზეთი „აჭარა ps”		598 60 10 33 Sulxani90@mail.ru	X	

ლელა მჟავანაძე	აჭარა ბათუმი	ბსუ	სტუდენტი	557 68 44 35	X	
გიორგი კალანდაძე	აჭარა ბათუმი	ბსუ	სტუდენტი	558 47 57 02	X	
გიორგი სურმანიძე	აჭარა ბათუმი	დემოკრატიის ინსტიტუტი	იურისტი	593 585 484 giorgisurmanidze@yahoo. com	X	
ალექსანდრე ბახტაძე	აჭარა ბათუმი	ბათუმის 8-ე საჯარო სკოლის მოსწავლე	მოსწავლე	571 00 12 03	X	
მარიამ ქობულაძე	აჭარა ბათუმი	ბსუ	სტუდნეტი	574 35 93 93	X	
გიორგი ბერიძე	აჭარა	მოხალისეობრივი	თავმჯდომარე	592 25 58 98	X	

	ბათუმი	კლუბი „ბათუსი“		g.beridze@list.ru		
ქეთი ქობულაძე	აჭარა ბათუმი	ბსუ	სტუდენტი	557 25 51 10	X	
ნინო აბაშიძე	აჭარა ბათუმი	ბსუ	სტუდენტი	555 49 77 09	X	
აბელ სალაძე	აჭარა ბათუმი	სამოქალაქო საზოგადოების განვითარების კავშირი „ბორჯღალო“	კოორდინატორი	555 65 63 63	X	
დავით ბაგრატიონი	აჭარა ბათუმი	სამოქალაქო საზოგადოების განვითარების კავშირი „ბორჯღალო“	თავმჯდომარე	557 37 88 70	X	

Annex 4: Meeting and Field trip in Keda Municipality, Expedition in Keda municipality

Meeting and Field trip in Keda Municipality, March 20, 2012

Expedition to Keda Municipality, 29-31 March, 2012

Annex 5: Conference on Climate Change Adaptation and Natural Disaster Mitigation

კონფერენცია

კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაცია
და ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შემცირება

დღის წესრიგი

ოთხშაბათი, 11 აპრილი, 2012 წ.

თბილისი, სასტუმრო ამბასადორი, საკონფერენციო დარბაზი

9:45 – 10:00	მონაწილეთა რეგისტრაცია
10:00 – 10:15	შეხვედრის გახსნა *თამარ მთვარელიძე, CENN* დღის წესრიგის გაცნობა *რეზო გეთიაშვილი, CENN*
10:15 – 10:30	პროექტის პრეზენტაცია - *კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაცია და ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შემცირება* (CCADM) *თამარ მთვარელიძე, CENN*
10:30– 10:45	კლიმატის ექსტრემალური შემთხვევები - მიმდინარე ცვლილება და მომავლის სცენარი *ნატო კუტალაძე, CCADM პროექტის ექსპერტი*
10:45 – 11:00	გლობალური დათბობის პირობებში სასოფლო-სამეურნეო კულტურების გავრცელების აგროკლიმატური ზონების სცენარები დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის მაგალითზე *გიორგი მელაძე, CCADM პროექტის ექსპერტი*
11:00 – 11:30	*CCADM* პროექტის საპილო მუნიციპალიტების მეწყრული პროცესების რისკის რუკები ირაკლი ჭაჭია, *CCADM პროექტის ექსპერტი* კლიმატის გლობალური ცვლილების ფონზე მდინარეთა ჩამონადენის შიდაწლიური განაწილების ცვლილებისა და წყალდიდობებისა და წყალმოვარდნების რისკების შეფასება *გიორგი ბრეგვაძე, გურამ გრიგოლია, CCADM პროექტის ექსპერტები*
11:30 – 12:00	შესვენება ყავაზე

12:00 – 12:15	*წყალდიდობები – ალავერდის ტაძრის პრობლემა* *ნოდარ ოტიაშვილი, ინჟინერი*
12:15 – 12:30	*CCADM* პროექტის საპილო მუნიციპალიტეტების წყალდიდობების რისკის რუკები *თამარ წამალაშვილი, CCADM პროექტის ექსპერტი*
12:30 – 12:45	კლიმატის ცვლილებასთან საადაპტაციო მუნიციპალური გეგმის პრეზენტაცია დედოფლისწყაროს და ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტების მაგალითზე *ჭიჭიკო ჯანელიძე, CCADM პროექტის ექსპერტი, CENN*
12:45 – 13:15	საერთო სარგებლობის საძოვრების მდგრადი მართვა *იოსებ სარჯველაძე, CCADM პროექტის ექსპერტი* *ანა ბენაშვილი, CENN, დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტი* *სოფიო მანძულაშვილი, CENN, საგარეჯოს მუნიციპალიტეტი*
13:15– 13:45	ჩხავერი – ბუნებრივი კატასტროფების პრევენციისათვის *ილია გუჩმანიძე, CENN, აჭარა* *ალეკო ცქიტიშვილი, ღვინის კლუბი*
13:45 – 13:55	ახალციხის, ბორჯომისა და ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტებში დაგეგმილი პილოტური პროექტების წარდგენა *რეზო გეთიაშვილი, CENN*
13:55 – 14:00	კონფერენციის შეჯამება და დახურვა
14:00 – 15:00	სადილი

Conference on Climate Change Adaptation and Natural Disaster Mitigation

April 11, 2012, Hotel Ambassadori, Tbilisi

USAID
CBNN

CBNN

კონფერენცია

კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაცია
და ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შემცირება

11 აპრილი, სასტუმრო ამბასადორი, თბილისი

მონაწილეთა სია

№	სახელი და გვარი	ორგანიზაცია	ტელეფონი	ელ.ფოსტა	ხელმოწერა
1	[illegible]	[illegible]	599954999	azvelenezgy@[illegible].ge	[illegible]
2	ია გუჩმანიძე	CENN აჭარის ხეგ. კოორდინატორი	598540054	iguchmanidze@gmail.com	[illegible]
3	მარიამ გოგიშვილი	ხიდი „მწვანე ცოლი"	598.77.27.27.	mariam.gogishvili92@gmail.com	[illegible]
4	ნინო ვიგაშვილი	საქართველოს ტყის ეროვნული სამსახური, ზედამხედველობა ლიცენზიებზე	577.080038	vigiashvili@[illegible].gov.ge	[illegible]
5	ანა ბენაშვილი	[illegible]	577955787	a.benashvili@mail.ru	[illegible]
6	სოფიო მაღრაძეშვილი ნასრეტბეგი	საგარეჯოს მუნიციპალიტეტი	577955899 599172433	s.1986@mail.ru	[illegible]
7	მაია ალფრი	ჭოლოანდის საკრებულო	2266200	maia.todria@minbuza.nl	[illegible]

№	სახელი და გვარი	ორგანიზაცია	ტელეფონი	ელ.ფოსტა	ხელმოწერა
8	თეონა ბეთლემიძე	Georgia Today	557353111	teo.betlemidze @gmail.com.	
9	ლამარა ბერიძე	საქართველოს განვითარების და ინოვაციათა სამინისტრო	577343347	lberidze@mrdi.gov.ge lamarabe@mail.ru	
10	გიგა სხულუხანიშვილი	Mercy Corps	599566292	gsasulkhanishvili @mercycorps.ge	
11	ლიკა მარგანია	Mercy Corps	599912112	lmargania@ mercycorrps.ge	
12	თამარ წულელაშვილი	CENN	577-133068	ts.tamo@ gmail.com	
13	მარი ბილავა	USAID		mubilava@ usaid.gov	
14	[illegible]	CENN			
15	[illegible]	[illegible]	2479547	599544838	

№	სახელი და გვარი	ორგანიზაცია	ტელეფონი	ელ.ფოსტა	ხელმოწერა
16	ჯემალი ღოღობერიძე	გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის	2 439-539 594 69 9610	jdoligze@zambler.ru	
17	ციალა აბესაძე	საქართველოს შეკვეთილი მეთხილეობა/ლუდამნის მეგობრები - საქართველო	593140007 592284477	cikunia_cikunia@yahoo.com	
18	კოტე ბუხრიკაძე	საქართველოს მწვანეთა მეთხილეობა/ლეღვიანის მეგობარი - ბი-საქართველო	591-91-31-15	kburjianadze@zambler.ru	
19	ნინო ახვლედიანი	საბუნებისმეტყველო-ეკოლოგიური ორგანიზაცია NACRES	253.71.25	nino.aptsiradze@nacres.org	
20	ეროვნულ ლაზარიევი	კავკასიის ფასეულობა საზოგადოება	593 324944	lazriev@caucasus.net	
21	ფაჩუა ეროვნული	ჰიგიენისტთა ასოციაციის	595791038		
22	ან

№	სახელი და გვარი	ორგანიზაცია	ტელეფონი	ელ.ფოსტა	ხელმოწერა
25	ქეთევან ლაფერაშვილი	სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	577030057 591221052	Klaperashvili.fs@maf.ge	
26					
27					
28					
29					
30					
31					
32					
33					
34					

კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაცია და ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შემცირება (CCADM)

თამარ მთვარელიძე

11 აპრილი, 2012 წელი

All rights reserved / CENN 2012

პროექტის საქმიანობები და შედეგები

- დაინტერესებული მხარეების ანალიზი
- რისკისა და მოწყვლადობის მიხედვით რუკები (GIS და IWIS)
- კლიმატის ცვლილების სცენარები
- საპილოტე მუნიციპალიტეტების მოწყვლადობის შეფასება
- კლიმატის ცვლილებასთან საადაპტაციო გეგმები
- საკითხებზე ორიენტირებული კოალიციები სტრუქტურული დიალოგისთვის
- ცნობიერების ამაღლება და ადგილობრივი მხარეების შესაძლებლობების გაზრდა
- CCA-ს ფარგლებში მომზადებული პილოტური პროექტების განხორციელება
- საგანმანათლებლო ბროშურები
- სახელმძღვანელო კლიმატის ცვლილების შესახებ
- ,,მწვანე გაზეთის" 5 გამოცემა
- CENN-ის ელექტრონულ ბიულეტინები, სტატიები, გადაცემები, 2 სოციალური რეკლამა
- რეგლიკაციის სტრატეგია სათემო ადაპტაციის საუკეთესო პრაქტიკის გათვალისწინებით

All rights reserved / CENN 2012

CCADM პროექტი

,,კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაციისთვის მზადყოფნა, ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შემცირება და პოსტკონფლიქტური რეგბილიტაცია"

პროექტის მიზანი: კლიმატის მიმდინარე და მომავალი ცვლილების მიმართ საპილოტე მუნიციპალიტეტებში ადგილობრივი თემების გაძლიერება.

კონკრეტული მიზნები:

- ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შემცირება (DRR)
- კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაცია (CCA)
- გარემოს პოსტკონფლიქტური რეაბილიტაცია.

- **სამხრეთ საქართველო,** სამცხე-ჯავახეთის რეგიონი: ბორჯომის და ახალციხის მუნიციპალიტეტები
- **დასავლეთ საქართველო**, აჭარის რეგიონი: ხელვაჩაურის და ქედას მუნიციპალიტეტები
- **აღმოსავლეთ საქართველო**, კახეთის რეგიონი: დედოფლისწყაროს და საგარეჯოს მუნიციპალიტეტები

ტყის და სანერგეების კომპონენტი

ბორჯომის ხეობაში 2008 წელს ხანძრის შედეგად დამწვარი ტყეების ბოტანიკური, მიკოლოგიური და ზოოლოგიური კვლევების შედეგები

2010 წლის ზაფხულში, პროექტის *„კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაცია და ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შემცირება"* ფარგლებში, რომელიც ხორციელდება აშშ-ს საერთაშორისო განვითარების სააგენტო – USAID-ის მხარდაჭერით, *კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელმა* (CENN) შეისწავლა 2008 წელს ბორჯომის ხეობაში ომის შედეგად დამწვარი ტყის მდგომარეობა და შეადგინა ანგარიში, რომელიც შეგიძლიათ იხილოთ მოცემულ ბმულზე:

http://www.cenn.org/wssl/uploads/files/CENN_USAID_Borjomi_Forest_2010.pdf

All rights reserved / CENN 2010

პრობლემები – გადაწყვეტის გზები

ბუნებრივი კატასტროფებისა და სიღარიბის კრიტიკული დონე, ეკოსისტემების კარგვა, ადამიანის ზემოქმედება.	მონაწილეობრივი მოწყვლადობისა და ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შეფასება.
არსებული პოსტკონფლიქტური, DRR და კლიმატის ცვლილებასთან დაკავშირებული გამოწვევების გადალახვის ადგილობრივი შესაძლებლობების არარსებობა.	საგანმანათლებლო და ცნობიერების ასამაღლებელი კამპანია და მიზნობრივი ტრენინგები DRR–ში, რესურსების მდგრად მართვაში, საზოგადოებრივ ჩართულობასა და ადვოკატირებაში.
DRR–ისა და CCA–ს თაობაზე ინკლუზიური გადაწყვეტილებების მიღების პროცესის არარსებობა.	კონკრეტულ საკითხზეზე დაფუძნებული კოალიციების განვითარება დიალოგისთვის.
ადგილობრივ ან ეროვნულ დონეზე კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაციისა (CCA) და ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შემცირების (DRR) შესახებ პოლიტიკისა და ინსტიტუციური მოწყობის არარსებობა.	CCA–ს შესახებ სათემო სამოქმედო გეგმების შექმნა და საჩვენებელი პროექტების განხორციელება.

All rights reserved / CENN 2012

ადგილობრივი შესაძლებლობების გაზრდა

CENN–ის ბულაჩაურის მწვანე ცენტრი, ნოემბერი, 2010

ტრენინგი ადგილობრივი თემების წევრებისთვის შემდეგ თემებზე:

- ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შემცირება (DRR)
- ბუნებრივი რესურსების მდგრადი გამოყენება
- საზოგადოებრივი ჩართულობა ადგილობრივი ბიუჯეტის დაგეგმვის პროცესში

სახელმძღვანელო კლიმატის ცვლილების თაობაზე

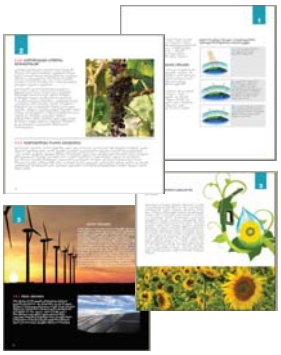

All rights reserved / CENN 2011 CENN.ORG

კლიმატის ცვლილების კვირეული ბათუმი 10:10:10

კლიმატის ცვლილების კვირეული, ოქტომბერი, 2010

ბათუმი 10:10:10

ფოტოგამოფენა, ფილმის ეკრანიზაცია

კონფერენცია შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტში

კლიმატის ცვლილების ბლოგი

http://climate.cenn.org

დედამიწის დღე 2010

ბულაჩაურის მწვანე ცენტრი

კლიმატის ცვლილების შესახებ მასწავლებელთა ტრენინგი საპილოტე მუნიციპალიტეტებში

დედოფლისწყარო, აპრილი, 2011

საგარეჯო, მარტი, 2011

დედამიწის დღე 2011

დედამიწის დღე 2011

კონკურსი კლიმატის ცვლილებისა და ხუნებრივი კატასტროფების თემაზე სკოლის მოსწავლეებისა და სტუდენტებისთვის

სკოლები საგარეჯოს, დედოფლისწყაროს, აბალციხის, ბორჯომის, ქედის და ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტებიდან

ეკო-ბანკები

15-26 ივლისი, 2011

2-12 აგვისტო, 2011

გმადლობთ!

სომხეთი **CENN** ჰერაციის ქ. 16 0025, ერევანი ტ/ფ +37410 57 57 79 info.armenia@cenn.org	**სათაო ოფისი** **საქართველო** **CENN** ზეთლემის ქ. 27 0105, თბილისი ტ +99532 75 19 03 / 04 ფ +99532 75 19 05 info@cenn.org www.cenn.org	**აზერბაიჯანი** **CENN** გარა გარაევის გამზ. 124/128 AZ1119, ბაქო ტ +99412 4394113, +99412 4743004 ფ +99412 4743004 info.azerbaijan@cenn.org

All rights reserved / CENN 2012 CENN.org

ბროშურა – კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაცია თემების დონეზე

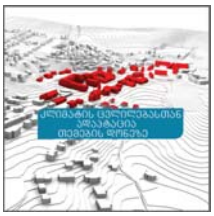

All rights reserved / CENN 2012 CENN.org

ბროშურა – ბიოინჟინერიის მეთოდები

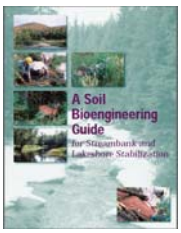

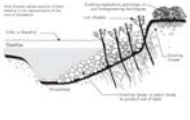

All rights reserved / CENN 2012 CENN.org

მეწყრული საფრთხის, სოციალურ-ეკონომიკური მოწყვლადობისა და შენობების რისკის რუკები

ირაკლი ჭაჭია

All rights reserved / CENN 2012 CENN.org

All rights reserved / CENN 2012 CENN.org

ხიფათის რუკები (მეწყერი)

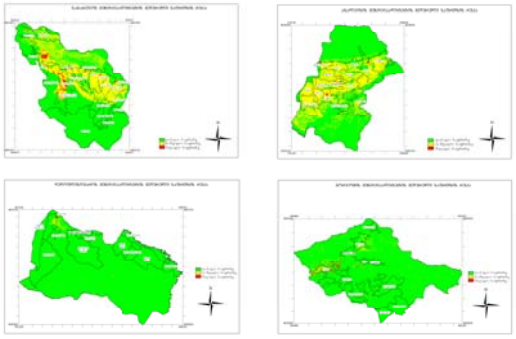

All rights reserved / CENN 2012 CENN.org

ხიფათის რუკები (მეწყერი)

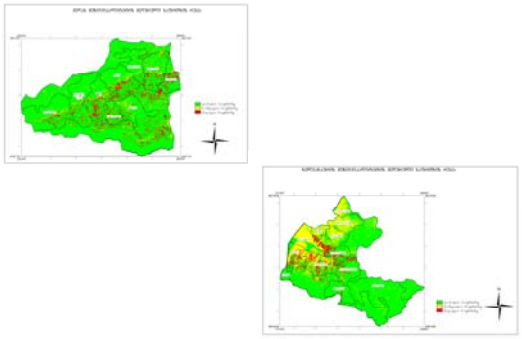

All rights reserved / CENN 2012 CENN.org

ხიფათის რუკები (მეწყერი)

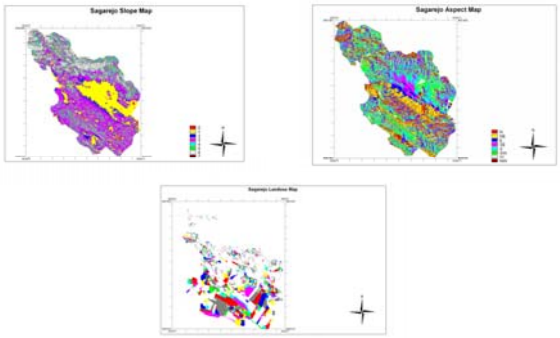

All rights reserved / CENN 2012 CENN.org

ხიფათის რუკები (მეწყერი)

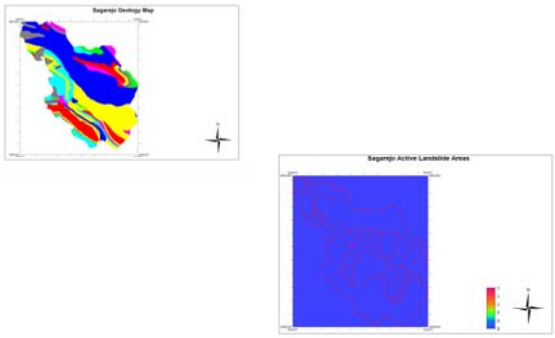

All rights reserved / CENN 2012 CENN.org

ხიშვათის რუკები (მეწყერი)

გამოიშვლები მიზეზების რეკები	ფერდობი (გრადუსებში)	ფერდობის ექსპოზიცია	მიწათსარგებლობა	სტრატიგრაფია
ყველაზე დიდი ზედაპირული მეწყერ ტიპები	10-15	ჩრდილო-აღმოსავლეთი	ეკრძო საკუთრება - სახნავი, მრავალწლოვანი ნარგავები	N/A

მეწყრული საფრთხე	ფართობი (კმ²)	მთლიანი ფართობის %
მაღალი საფრთხე	20	2%
საშუალო საფრთხე	418	27%
დაბალი საფრთხე	1,082	71%
სულ:	1,520	100%

All rights reserved / CENN 2012 CENN.org

კითხვარი ხიშვათის რუკებისათვის

მონაცემები პოოჯორმის მუნიციპალიტეტის ბუნებრივი კატასტროფების შესახებ 2010 წელი

№	ქალაქი/ დასახ/ თემი/ სოფელი	№	ქალაქი/ დასახ/სოფელი	კონკრეტული ადგილი	ტიპი	დაზიანებული ტერიტორიის ფართობი	ზიანი	რისკის ქვეშ მყოფი ობიექტი	წარმოქმნის დრო	GPS
1	ქ. ბორჯომი	1.1.	ქ. ბორჯომი	რუსთაველის ქუჩა	მდ. მტკვრის მიერ პოროხორება ლური ეროზია	200 მეტრი		ცენტრალური გზა და ხიდი		35
		1.2.	ქ. ბორჯომი	ითონის ქუჩა, გზ. ფინური ბინების დასახლება	წყობების შედეგად ჩამორეცხილი ნიადაგი		50-მდე კიბელი შეეხალდა მისაწვდომი ქალაქის ცენტრამდე		2003 წელი	36
		1.3.	ქ. ბორჯომი		მდ. გუგულეთის მიერ დაბრეცილი			სასტრანი და სასტრანი სწორმიდები		37
		1.4	ქ. ბორჯომი	ნიკოლაძის ქუჩა	მეწყრული და ღვარცოფული ქუჩა		50 ოჯახი	100-150 ოჯახი	2007 წელი	38-39
		1.5.	ქ. ბორჯომი	რობაქიძის ქუჩა	მდ. მტკვრის მიერ პოროხორება ლური ეროზია			საავტომობილო გზის		41
		1.6	ქ. ბორჯომი	რობაქიძის ქუჩა, გზ. ფიფის დასახლება	მდ. მტკვრის მიერ ფოფფდწყლეული დაბრეცილი		50 ოჯახი			40

All rights reserved / CENN 2012 CENN.org

მოწყვლადობის რუკები

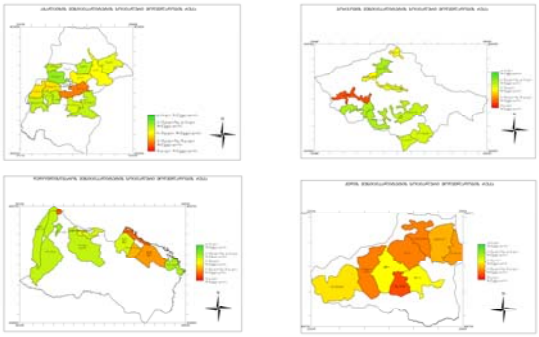

All rights reserved / CENN 2012 CENN.org

მოწყვლადობის რუკები

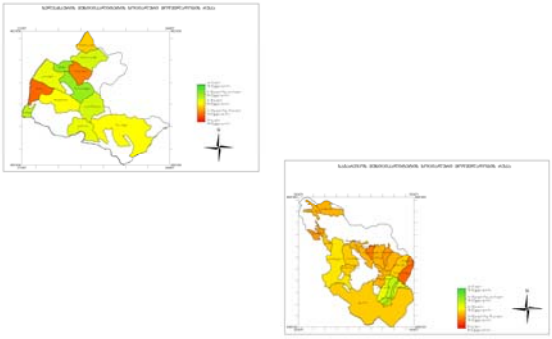

All rights reserved / CENN 2012 CENN.org

ცხრილი მოწყვლადობის რუკებისათვის

დაშორება მეწყიფიალური ცენტრიდან კმ-ში	მოსახლეობის სიმჭიდროვე თემების /სოფ. მიხედვით	ქალების % თემის/სოფ. მოსახლეობაში	16 წლამდე ასაკის მოსახლეობის % თემის/სოფ. მოსახლეობაში	65 წლიზე ზემოთ ასაკის მოსახლეობის % თემის/სოფ. მოსახლეობაში	სოციალურად დაუცველი ოჯახების % თემის/სოფ. კრიტერიუმ რაოდენობაში	შეზღუდული ხელმისაწვდომობის % დასაქმებულების % თემის/სოფ. მიდლიან შრომისუნარ ნაწილის მოსახლეობაში	1 სულზე საშუალოდ ს.ს. საფრფ. ული ა.ა.	1 სულზე საშუალოდ სასნა. ფი ა.ა.	1 სულზე საშუალოდ მრ. ნარეკი ა.ა.	1 სულზე საშუალოდ სათბ. ი ა.ა.	1 სულზე საშუალოდ სასა. ფინ ა.ა.
0	19.08	45.01%	25.78%	15.92%	14.22%	22.63%	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
4	1.52	53.33%	20.00%	10.00%	6.82%	34.29%	0.80	0.10	0.00	0.22	0.48
9	1.27	40.00%	15.05%	25.05%	18.00%	24.31%	1.12	0.34	0.00	0.39	0.39
60	0.34	52.04%	35.04%	14.96%	5.43%	8.85%	5.44	1.67	0.00	1.07	2.70
65	0.18	55.48%	24.95%	15.05%	8.46%	11.11%	8.48	2.27	0.00	1.54	4.67
18	2.43	51.22%	18.75%	17.81%	16.83%	4.44%	0.41	0.11	0.00	0.10	0.20
30	0.57	57.37%	18.82%	13.64%	7.26%	8.66%	2.06	0.15	0.00	0.65	1.26
14	2.56	55.01%	34.60%	13.62%	35.93%	3.68%	0.70	0.22	0.00	0.19	0.30
4	0.97	55.00%	20.00%	13.33%	4.85%	20.00%	1.43	0.22	0.00	0.22	0.98
15	0.16	60.00%	6.88%	70.00%	7.50%	13.51%	23.65	1.23	0.00	8.48	13.95
2100	2.74	52.48%	21.24%	21.29%	12.77%	14.18%	4.13	0.60	0.00	1.20	2.33

All rights reserved / CENN 2012 CENN.org

ფიზიკური (შენობების) რისკის რუკა (მეწყერი)

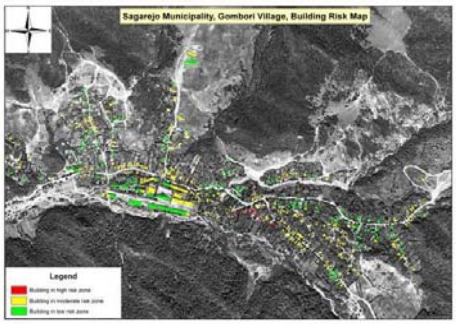

12

All rights reserved / CENN 2012 CENN.org

ფიზიკური (შენობების) რისკის რუკა (მეწყერი)

კლასი	შენობების რაოდენობა	მთლიანი შენობების %
მაღალი რისკი	240	1%
საშუალო რისკი	12,829	57%
დაბალი რისკი	9,313	42%
სულ:	22,382	100%

All rights reserved / CENN 2012

გმადლობთ ყურადღებისათვის

სომხეთი **CENN** კომიტასის ქ. № 12A ტ/ფ +3741 0 26 09 87 info.armenia@cenn.org	**მთავარი ოფისი** **საქართველო** **CENN** ბეთლემის ქ. № 27, 0105, თბილისი ტ +99532 75 19 03 / 04 ფ +99532 75 19 05 info@cenn.org www.cenn.org	**აზერბაიჯანი** **CENN** ჰეიდარ ალიევის გამზ. № 66, ბაქო t +99412 566 62 48 f +99412 441 58 27 info.azerbaijan@cenn.org

All rights reserved / CENN 2012

ექსტრემალური კლიმატური პარამეტრების ცვლილება საქართველოში

ნატო კუტალაძე
გარემოს ეროვნული საგენტო

ღვარცოფის რისკი საქართველოს ტერიტორიაზე

- ✓ 1990 წლიდან დღემდის მთელი რიგი ბუნებრივი და სტიქიური უბედურებები უკავშირდება ამინდსა და ზოგადად კლიმატს.

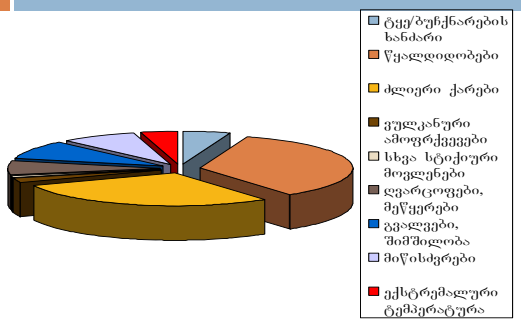

- ტემპერატურისა და ნალექების დღეღამურ დროით რიგებში განისაზღვრა ექსტრემალური მნიშვნელობები საქართველოს 6 მუნიციპალიტეტისათვის ფიქსირებულ ზღურბლთან მიმართებაში; (როგორიცაა ნალექების რაოდენობა >25, 50, 90 მმ-ზე, SU25, TR20, FD0, ID0);
- შეფასდა გვალვების, ღვარცოფებისა და მეწყერების რისკი კლიმატის მიმდინარე ცვლილების პირობებში

- კლიმატის გლობალური ცვლილების ფონზე თავი იჩინა რეგიონულმა კლიმატურმა ვარიაციებმა.
- საქართველოს კლიმატი ხასიათდება განსაკუთრებული მრავალფეროვნებით, რაც განპირობებულია მისი გეოგრაფიული მდებარეობით, დიდი ჰიფსომეტრიული განვითარების მქონე რელიეფით და სხვა კლიმატწარმომქნელი ფაქტორების ერთობლიობით.
- საქართველოს ზოგიერთ ტერიტორიაზე ბუნებრივი სტიქიური მოვლენების (ჰიდრომეტეოროლოგი-ური მოვლენების ჩათვლით) მაღალი რისკია.
- კლიმატის ცვლილების გავლენის შესწავლა ასეთ მოვლენებზე

საშუალო წლიური ტემპერატურა, ^{0}C

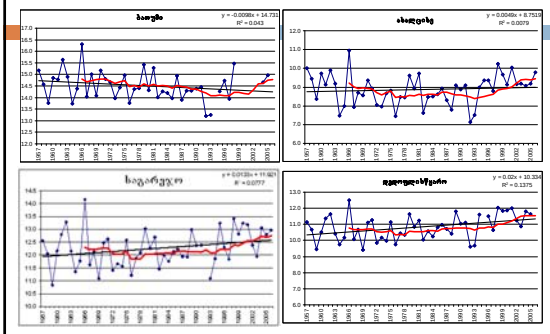

ნალექის წლიური ჯამი, მმ

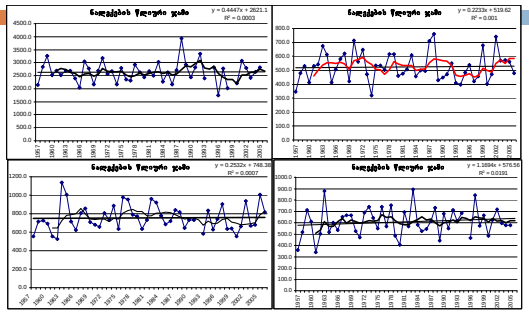

		su25	id0	tr20	dtr	Fd-5
აღმოსავლეთ საქართველო	ბათუმი	-0.176	0.002	0.186	-0.013	0
	ეფოდერძის გაჯ.	0.016	0.312	0	-0.046	-0.189
	ხულო	0.432	0.121	0.01	0.001	0.033
	ზანდარა	0	0.401	0.004	-0.027	-0.017
	ფოთი	0.772	-0.01	0.546	0.003	-0.016
	ლეჩხუმი	0.209	0.229	0.036	-0.04	-0.186
	სამტრედია	0.394	-0.011	0.148	0.023	-0.015
	ჭიათურა	0.015	0.004	0.56	-0.017	-0.031
	ამბროლაური	0.486	-0.041	-0.045	0.029	0.037
	ხარაგაული	0.045	0.053	0.084	-0.014	-0.106
	საქარა	0.158	-0.006	0.383	-0.015	-0.06
	ზაზა-სამებო	0.24	0.158	0	0.007	0.126
დასავლეთ საქართველო	ანასეული	0.362	0.019	0	0	0.116
	ახალციხე	0.552	-0.046	0.003	0.003	-0.027
	ახალქალაქი	0.484	-0.044	0.006	0.008	-0.096
	წალკა	0.361	-0.02	0	0.034	0.391
	გორი	0.224	-0.077	0.041	0.02	0.102
	ფასანაური	0.589	-0.038	0.001	0.02	0.093
	თბილისი	0.155	-0.044	0.332	-0.002	-0.134
	ყვარელი	0.423	-0.101	0.104	0.019	-0.087
	თელავი	0.513	-0.111	0.228	0.019	-0.065
	დედოფლისწყარო	0.642	-0.052	0.044	0.023	-0.108

საშულო წლიური ტემპერატურისა და ნალექის ჯამის ნორმიდან გადახრა ბათუმში

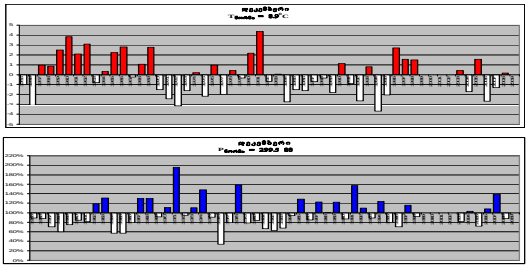

- მოხდა ექსტრემალურ მოვლენებთან დაკავშირებული ტემპერატურისა და ნალექების გრძელვადიანი პროგნოზირება საქართველოს ტერიტორიისათვის რეგიონული კლიმატური მოდელის სიმულაციების საფუძველზე.
- ჩატარებული იქნა გლობალური /რეგიონული კლიმატური მოდელებიის შედეგების დეტალური და სისტემატური ურთიერთ-შედარება და ვარგისიანობის შემოწმება, დაკვირვებებთან შედარებით, განსაკუთ-რებული ხაზგასმით ექსტრემალურ მოვლენებზე.
- აგებული იქნა ექსტრემალური ტემპერატურებისა და ნალექების სცენარი 2021-2050 წ.წ. პერიოდისათვის.

SPI (6-თვიანი გვალვა)

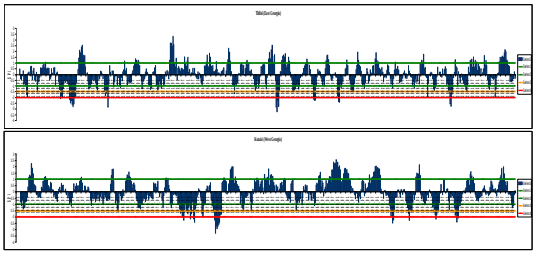

Climate change projection

- Changes in temperatures and precipitation are constructed using Hadley Center regional climate model PRECIS,
- With boundaries from GCM EHCAM,
- By SRES scenario B 2,
- For period 2020-2050 for all seasons

ლეარცოდ და მეწყერსაშიში პროცესები	დღეღამურად მოსული ნალექების ჯამი > 50 მმ-ზე	დღეღამურად მოსული ნალექების ჯამი > 90 მმ-ზე	ნალექების წლიური ჯამის 200 და მეტი მმ-ით შემოხვევები
საგარეჯო	-13	0	+2
დედოფლისწყარო	+6	-1	-1
ახალციხე	1	0	-2
ბორჯომი	3	0	-1
ამბასთუმანი	-2	0	+2
ხელვაჩაური	-9	-1.4	-4
ქედა	+22	+9	+5
ხულო	+20	0	+3

კლიმატოლოგიური ფაქტორი (T>+10)	1 თვიანი	3 თვიანი	6 თვიანი	9 თვიანი	12 თვიანი
საგარეჯო					
1926-1950	7	8	12	15	12
1951-1975	13	8	8	4	1
2000-2020	7	10	8	9	8
დედოფლისწყარო					
1926-1950	10	10	11	3	4
1951-1975	4	6	4	3	2
2000-2020	9	12	8	7	6
ახალციხე					
1926-1950	7	6	6	8	8
1951-1975	8	13	12	6	2
2000-2020	2	4	9	11	10
ბორჯომი					
1927-1951	11	10	12	15	14
1952-1976	4	1	1	2	0
2000-2020	7	11	13	9	4
ამბასთუმანი					
1927-1951	10	8	5	3	1
1952-1976	6	4	4	0	2
2000-2020	9	10	6	7	7
ხელვაჩაური					
1927-1951	6	11	12	10	8
1952-1976	8	11	10	9	11
2000-2020	4	4	2	5	7
ქედა					
1927-1951	9	7	3	2	1
1952-1976	4	6	6	6	6
2000-2020	2	5	10	12	11
ხული					
1927-1951	10	11	14	13	12
1952-1976	3	2	2	1	0
2000-2020	3	2	4	6	9

გმადლობთ ყურადღებისათვის

კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაცია და ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შემცირება (CCADM)

რეზო გეთიაშვილი

11 აპრილი, 2012 წელი

All rights reserved / CENN 2012

პრობლემები სამართლებრივი კუთხით

•არსებული კანონმდებლობით შესაძლებელია საძოვრის გასხვისება, რაც სოფლის სოციალურ–ეკონომიკურ მდგომარეობას უკიდურესად დაამძიმებს

•საძოვრების დამაგრების იურიდიული ფორმა შეუსაბამობაშია სარგებლობის მიზნებთან

•სოფლის მოსახლეობა არ არის მოტივირებული საძოვრების მართვაში მონაწილეობის მისაღებად

აღნიშნული პრობლემების გამო მნიშვნელოვნადაა შემცირებული საძოვრების პროდუქტიულობა, რაც პირდაპირ აისახება შემოსავლებზე

All rights reserved / CENN 2012

საპილოტე პროექტი: „საერთო სარგებლობის საძოვრების მდგრადი მართვა“

პრობლემა

• საძოვრები გადაძოვილია და განიცდის ქარისმიერი ეროზიის ზემოქმედებას, რასაც კიდევ უფრო ამძიმებს კლიმატის ცვლილების ფაქტორი

- სასარგებლო მცენარეულობა შეცვლილია სარეველებით
- დაფარულია ეკალ–ბარდებით
- ხშირია დატბორვის შემთხვევები

All rights reserved / CENN 2012

პროექტის მიზანი

- საძოვრის აღდგენისა და მოვლის თანამედროვე მეთოდების დანერგვა საქმიანობების განხორციელების გზით – სადემონსტრაციო ნაკვეთებზე
- საძოვრების მართვის გრძელვადიანი გეგმის მომზადება
- კონფლიქტების პრევენცია სამართლებრივი დარეგულირების გზით
- ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროსთან და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან ერთად საერთო სარგებლობის საძოვრების მართვის სანიმუშო მოდელის შემუშავება
- სოფლის მოსახლეობის იურიდიული დახმარება სათემო გაერთიანების ფორმის შემუშავებისა და დანერგვის მიმართულებით, რაც უახლოეს მომავალში სოფელს საშუალებას მისცემს, ჩაერთოს რეგიონული განვითარების პროგრამებში (სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ევროკავშირის დელეგაცია, მსოფლიო ბანკი)

All rights reserved / CENN 2012

პრობლემები მართვის კუთხით

• არ გამოიყენება საძოვრების მართვის ტრადიციული და თანამდეროვე აგრონომიული მეთოდები (ნაკვეთმონაცვლება, გაწმენდა, განახლება...)

• არ არის ზუსტად დადგენილი, მონიშნული და დაცული საზღვრები

• ზოგიერთ შემთხვევაში სოფელმა ზუსტად არ იცის საერთო სარგებლობის საძოვრების რეალური ფართობი და ადგილმდებარეობა

• ხშირია კონფლიქტი კერძო მეურნეობებსა და სოფელს შორის

• არ მუშაობს საძოვრების სამართლიანი ექსპლუატაციის პრინციპი

• არის შემთხვევები, როცა სოფლის საერთო საძოვარი გამოიყენება არამიზნობრივად (სახნავად)

• ცალკეულ შემთხვევებში საძოვრებს განკარგავენ ცენტრალური უწყებები საკუთარი პრიორიტეტების შესაბამისად

All rights reserved / CENN 2012

კონკრეტული საქმიანობები

ნიადაგის ქიმიური და ბიოლოგიური ანალიზი
სახეობრივი და გეოლოგიური შეფასება
გაწმენდისა და შეთესვის შესაძლებლობების დადგენა და განხორციელება
წყლის დასაღევი ადგილების გამართვა
მოსახლეობის ტრენინგი

All rights reserved / CENN 2012

ეკო–ლაბორატორია და კაბინეტი ახალციხის უნივერსიტეტში

- პრაქტიკული ცოდნის მიღება
- ცოდნის რეალიზაცია –

  – საველე სამუშაოები
  – ადგილობრივ მოსახლეობასთან კონსულტაცია
  – პრიორიტეტიზირებული საკითხების კვლევა

კონკრეტული საკითხების შეფასება–შეწავლასთან ერთად ლაბორატორია მნიშვნელოვან როლს ითამაშებს ეკოლოგიური ცნობიერების ამაღლების საქმეში, რაც კლიმატის ცვლილების ადაპტაციის ერთ–ერთი ძირითადი მიმართულებაა.

All rights reserved / CENN 2012

სანერგე მეურნეობის აღდგენა აჭარაში

CENN
სატყეო დეპარტამენტი

ეროზიული პროცესების პრევენცია ნახანძრალ ტყეებში (ბორჯომი)

All rights reserved / CENN 2012

გმადლობთ!

სომხეთი **CENN** ჰერაციის ქ. 16 0025, ერევანი ტ/ფ +37410 57 57 79 info.armenia@cenn.org	**სათაო ოფისი** **საქართველო** **CENN** ბეთლემის ქ. 27 0105, თბილისი ტ +99532 75 19 03 / 04 ფ +99532 75 19 05 info@cenn.org www.cenn.org	**აზერბაიჯანი** **CENN** გარა გარაევის გამზ. 124/128 AZ1119, ბაქო ტ +99412 4394113, +99412 4743004 ფ +99412 4743004 info.azerbaijan@cenn.org

All rights reserved / CENN 2012

კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაცია და ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შემცირება (CCADM)

თამარ წამალაშვილი

11 აპრილი, 2012 წელი

All rights reserved / CENN 2012 CENN.org

ფაქტორები, რომლებიც მოქმედებენ წყალდიდობის რისკზე

რეგიონის, მდინარის ისტორია
- ისტორიული წყალდიდობები
- რისკის ძველ მდებარე ქონება

წყალდიდობისგან დაცვა
- დაცვის ტიპები
- მიდებული სტანდარტები
- დაცვის კონდიცია

ბარემო
- კლიმატური ცვლილებები
- ცვლილებების მიმართ მგრძნობელობა
- მოკლევადიანი და გრძელვადიანი ზემოქმედება

წყალდიდობის რისკი

წყალდიდობის ფინასფარმეტყველება
- დატბორვის წყარო, მიზეზი
- ფინასფარმეტყველების სანდოობა
- ფინასფარი შეტყობინება

სოციალური ფაქტორი
- ინფორმირებულობა წყალდიდობების შესახებ
- მოსახლეობის დაბინძურება
- შენობა-ნაგებობების ტიპი და ამსალა
- სოციალური მდგომარეობა

წყალდიდობის ტიპი
- დატბორვის სიღრმე
- წყლის ნაკადის სიჩქარე
- წყლის დონის მატების სიჩქარე
- ტალღების ზემოქმედება

ეკონომიკა
- რისკის ძველ მყოფი ინფრასტრუქტურა
- კომერციული ჩაპარდნა
- მოსახლეობის ჩაპარდნა
- სასოფლო-სამეურნეო დანაკარგი

თამარ წამალაშვილი

11 აპრილი, 2012 წელი

All rights reserved / CENN 2012 CENN.org

CCADM პროექტის საპილო მუნიციპალიტეტების წყალდიდობების რისკის რუკები

Hec-Rass (1D-მოდელირება)

თამარ წამალაშვილი

11 აპრილი, 2012 წელი

All rights reserved / CENN 2012 CENN.org

რისკის ანალიზის კომპონენტები- Floodsite.

Risk analysis

1. Identification of flood problem etc
2. Flood Hazard Assessment and Zonation; of floods of different recurrence intervals (minimal 3).
3. Element at Risk Mapping;
4. Vulnerability Analysis;
5. Damage / Loss Analysis;
6. Risk quantification.

http://www.floodsite.net/

თამარ წამალაშვილი

11 აპრილი, 2012 წელი

All rights reserved / CENN 2012 CENN.org

წყალდიდობის რისკი

- წყალდიდობის რისკი უკავშირდება წყლის მასების ისეთი რაოდენობის დინებას, რომლის გადაზიდვის საშუალება მდინარის კალაპოტს არ გააჩნია, შედეგად წყალი გადმოედინება მდინარის ნაპირებზე და ხდება კალაპოტის მიდამოების დატბორვა.
- წყალდიდობა უკავშირდება მატერიალურ და სიხცოცხლის დანაკარგს, ასევე უარყოფით ზეგავლენას ახდენს ეკოსისტემაზე.

თამარ წამალაშვილი

11 აპრილი, 2012 წელი

All rights reserved / CENN 2012 CENN.org

წყალდიდობის საშიშროების შეფასება რეგიონების მიხედვით

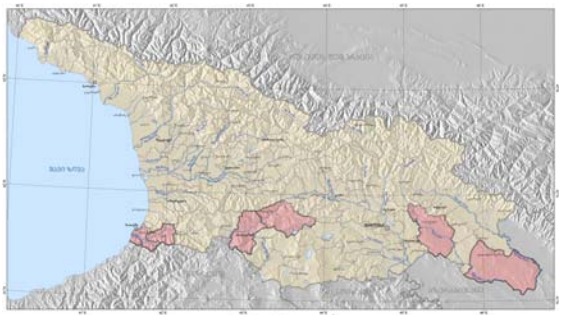

All rights reserved / CENN 2012 CENN.org

USAID FROM THE AMERICAN PEOPLE

CENN

ჰიდრავლიკური მოდელირება წყალდიდობის საფრთხის გათვლისთვის

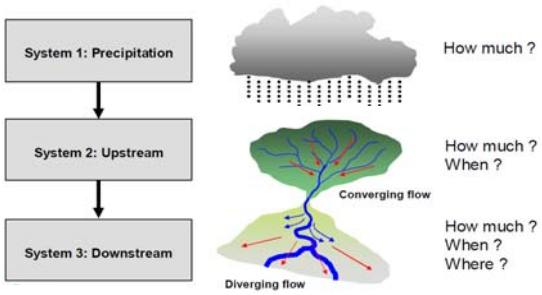

All rights reserved / CENN 2012

USAID FROM THE AMERICAN PEOPLE

CENN

- 1D მოდელირებისთვის საჭირო მონაცემთა ბაზა:
  - აუზის მახასიათებლები, ფორმა და ზომა
  - რელიეფის დახრის კუთხე
  - განივი კვეთები = კალაპოტის ფორმა
  - ინფილტრაციის მონაცემები (ნიადაგი/ლითოლოგია)
  - აორთქლების ინტენსიობა (განმსაზღვრელი ფაქტორია კლიმატური პირობები)
  - ზედაპირის ხორკლიანობა (მიწათსარგებლობა)
  - ნალექების რაოდენობა (ინტენსიობა)

  არასამყარებულო (კალიბრაციისთვის და ცდომილებისთვის)
  - გამავალი ხარჯი.

All rights reserved / CENN 2012

USAID FROM THE AMERICAN PEOPLE

CENN

ჰიდროლოგიური მოდელირება (1D): რამდენი და როდის?

- მიზანია: აღვადგინოთ ჰიდროგრაფი გარკვეული ადგილმდებარეობისთვის გარკვეული დინებისთვის.
- ეფუძნება: აუზის მახასიათებლებს, ნაკადის მახასიათებლებს და მეტეოროლოგიურ მონაცემებს!!
- 1D – რატომ?.
- არაა მნიშვნელოვანი სად მოხდება წყლის დაგროვება (ზედადინება), წყლის დინებას განსაზღვრავს გეომორფოლოგია!
- შესაბამისად საჭიროა მხოლოდ ჰიდროგრაფიული მონაცემების მოდელირება, რათა ვიცოდეთ რამდენი წყალი ჩამოედინება შესასწავლ რეგიონში.

თამარ წამლაშვილი

11 აპრილი, 2012 წელი

All rights reserved / CENN 2012

USAID FROM THE AMERICAN PEOPLE

CENN

1D მოდელირება: ბორჯომი

გამოყენებული მონაცემთა ბაზა:

მდინარის მოსალოდნელი ხარჯი:

შემუშავებული იყო ბორჯომის მუნიციპალიტეტში არსებული 5 ჰიდროლოგიური საგუშაგოს მონაცემების გამოყენებით.

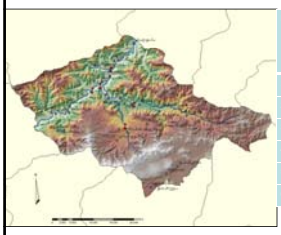

N	მდინარე	საგუშაგო	ჩანაწერის დაწყება	ჩანაწერის დასრულება	ხანგრძლივობა (წ)
1	ბანისხევი	ბანისხევი	1963	1986	23
2	ბორჯომული	ბორჯომული 1	1932	1986	54
3	ბორჯომული	ბორჯომული 2	1932	1986	54
4	გუჯარული	გუჯარული	1946	1986	40
5	მტკვარი	მტკვარი	1933	1986	53
6	წინუბანი	წინუბანი	1962	1986	24

All rights reserved / CENN 2012

USAID FROM THE AMERICAN PEOPLE

CENN

ჰიდროლოგიური მოდელირება (1D): დინება მდინარის კალაპოტში?

- (1D): ტრადიციული მიდგომა: წყლის გავრცელება განიხილება როგორც განმეორადობის ფუნქცია

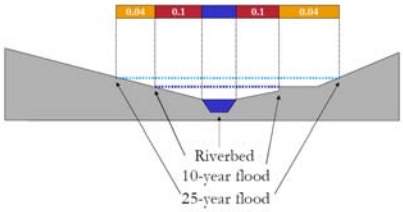

თამარ წამლაშვილი

რილი, 2012 წელი

All rights reserved / CENN 2012

USAID FROM THE AMERICAN PEOPLE

CENN

1D მოდელირება: ბორჯომი

გამოყენებული მონაცემთა ბაზა:

მდინარის მოსალოდნელი ხარჯი:

შემუშავებული იყო ბორჯომის მუნიციპალიტეტში არსებული 5 ჰიდროლოგიური საგუშაგოს მონაცემების გამოყენებით.

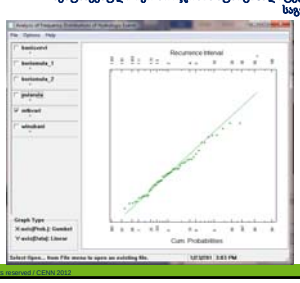

ბანისხევი განმეორადობა	Qm3
5	20
10	24
25	29
50	33

All rights reserved / CENN 2012

1D მოდელირება: ბორჯომი

გამოყენებული მონაცემთა ბაზა:
სად მიედინება წყალი? დამოკიდებულია რელიეფზე!
რელიეფის ციფრული მოდელი (DEM)

შემუშავებული იყო 1:50 000 მასშტაბის ტოპოგრაფიული რუკის გამოყენებით.

All rights reserved / CENN 2012 CENN.org

1D მოდელირება: ბორჯომი

გამოყენებული მონაცემთა ბაზა:
დაბლოკილი არეები. ზონები სადაც წყალი არ მიედინება!

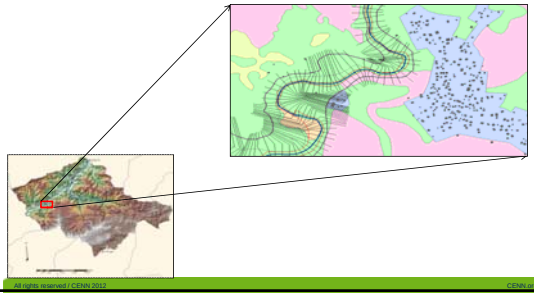

All rights reserved / CENN 2012 CENN.org

1D მოდელირება: ბორჯომი

გამოყენებული მონაცემთა ბაზა:
მოდელის აგება: პროფილები

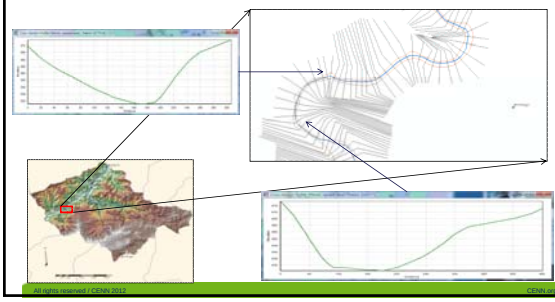

All rights reserved / CENN 2012 CENN.org

1D მოდელირება: ბორჯომი

შეზღუდვები:

- ტოპოგრაფიული რუკა 1:50 000 მასშტაბი => მინიმალური პიქსელის სიდიდე 10მ
- ლიმიტირებული დროის გამო ვერ ხერხდება ხიდების და ჯებირების დეტალური იდენტიფიკაცია და ზუსტი ადგილმდებარეობის განსაზღვრა
- ჰიდროლოგიური სადგურების რაოდენობის სიმწირე
- ინფილტრაციის მონაცემების არარსებობა
- კალაპოტის განივი კვეთების შეზღუდული რაოდენობა

All rights reserved / CENN 2012 CENN.org

1D მოდელირება: ბორჯომი

გამოყენებული მონაცემთა ბაზა:
წყლის დინების სიჩქარე დამოკიდებულია ზედაპირის ხორკლიანობაზე.

ტიპი N	ტიპი	Maning Value
1	Residential	0.016
2	Industry	0.016
3	Service-Trade	0.016
4	Health	0.016
5	Education	0.016
6	Culture	0.035
7	Sport	0.035
8	Police-Military	0.16
9	Municipal	0.16
10	Empty-Not Used	0.035
11	Religy	0.16
12	Mixed	0.035
13	Park/Rest	0.035
14	Perineal Crops	0.035

All rights reserved / CENN 2012 CENN.org

1D მოდელირება: ბორჯომი

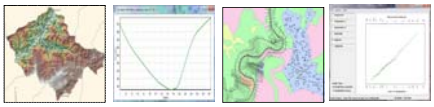

ჰიდროლოგიური მოდელირება (1D)
Hec-Rass

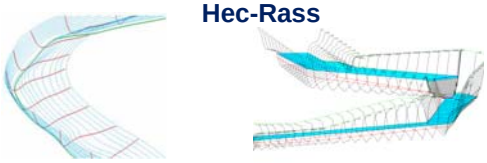

All rights reserved / CENN 2012 CENN.org

1D მოდელირება:
წყლის გავრცელების მოდელი

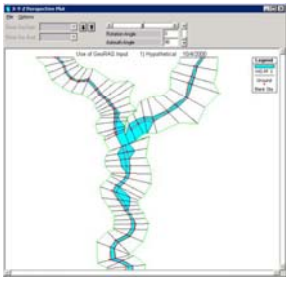

All rights reserved / CENN 2012

გმადლობთ!

სომხეთი **CENN** ჰერაცის ქ. 16 0025, ერევანი ტ/ფ +37410 57 57 79 info.armenia@cenn.org	**სათაო ოფისი** **საქართველო** **CENN** ბეთლემის ქ. 27 0105, თბილისი ტ +99532 75 19 03 / 04 ფ +99532 75 19 05 info@cenn.org www.cenn.org	**აზერბაიჯანი** **CENN** გარა გარაევის გამზ. 124/128 AZ1119, ბაქო ტ +99412 4394113, +99412 4743004 ფ +99412 4743004 info.azerbaijan@cenn.org

All rights reserved / CENN 2012

საპილოტე პროექტი ქედის მუნიციპალიტეტში

ილია გუჩმანიძე

All rights reserved / CENN 2010 CENN.org

რისკის ზონები

All rights reserved / CENN 2010 CENN.org

საპილოტე პროექტები

კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელი (CENN) ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) მხარდაჭერით ახორციელებს პროექტს: „კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაცია და ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შემცირება“, რომლის ფარგლებში საქართველოს რამოდენიმე რეგიონის სამიზნე მუნიციპალიტეტებში სხვადასხვა სახის საპილოტე პროექტები ხორციელდება.

All rights reserved / CENN 2010 CENN.org

სოფელი ხალა

ქობულეთის მუნიციპალიტეტის სოფელი ხალა, 21.09.2008, 16:30 ჩამოწოლილმა მეწყერმა საცხოვრებრიელი სახლი დამარხა მსხვერპლი: 7 ადამიანი, მათ შორის, ოჯახის 6 წევრი (3 მცირეწლოვანი ბავშვი)

სოფელი მასაურა

ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტის სოფელი მასაურა, 23.09.2008, 1:30 მეწყერმა საცხოვრებელი სახლი დამარხა მსხვერპლი: ოჯახის 4 წევრი (მათ შორის, 1 მცირეწლოვანი ბავშვი)

All rights reserved / CENN 2010 CENN.org

სტატისტიკა

აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში სტიქიის შედეგად დაზარალებულ ოჯახთა სტატისტიკა 2012 წლის იანვრის თვის მდგომარეობით:

სტიქიით დაზარალებულია - 4144 ოჯახი. **I – II კატეგორია** - 195 ოჯახი.

All rights reserved / CENN 2010 CENN.org

ეკომიგრაცია

მაღალმთიანი აჭარიდან საქართველოს სხვა რეგიონებში წლების განმავლობაში 9 ათას ოჯახზე მეტი, დაახლოებით 40 ათასი ადამიანი იქნა განსახლებული და ეს პროცესი დღემდე გრძელდება

ქვემო ქართლი (10.172)
წალკა, მარნეული, თეთრიწყარო.

სამცხე-ჯავახეთი (6,216)
ასპინძა. ადიგენი, ახალქალაქი, ნინოწმინდა.

კახეთი (3,845)
დედოფლისწყარო, ლაგოდეხი, ახმეტა.

All rights reserved / CENN 2010 CENN.org

ქედის მუნიციპალიტეტი

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის შემადგენლობაში შემავალი ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული ერთეული, რომლის მოსახლეობა შეადგენს 20 ათას ადამიანს, ქედა სტიქიური მოვლენების თვალსაზრისით აქტიური სენსიტიური ზონაა.

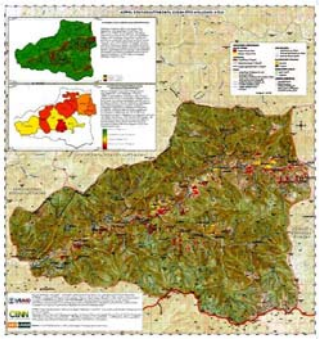

All rights reserved / CENN 2010

პროექტის პარტნიორები

აჭარის სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	ჩხავერის ჯიშის ნერგების ექსპერტიზა, გამენება-მოვლის სპეციფიკაზე ადგილობრივი მოსახლეობის კონსულტირება.
აჭარის გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამმართველო	ეროზიული პროცესების პრევენციის თვალსაზრისით ვაზის გაშენებისთვის ხელსაყრელი რისკის უბნების შერჩევა.
აჭარის ტურიზმის დეპარტამენტი	ღვინის ტურიზმის კონცეფციის შემუშავებაში ჩართვა, ჩხავერის პოპულარიზაცია და ,,ტურიზმის კვირეული"-ს ორგანიზება.
ქედის მუნიციპალიტეტი	ადგილობრივ მოსახლეობასთან კომუნიკაცია, ბენეფიციარი ოჯახების შერჩევა და დარგვის პროცესზე ზედამხედველობა.

All rights reserved / CENN 2010

ეროზირებული მიწის გამაგრება

- მრავალწლიანი სასოფლო-სამეურნეო კულტურები ნიადაგის ეროზიისაგან დაცვის ყველაზე კარგი საშუალებაა. ისინი აუტოზესებენ ნიადაგის სტრუქტურას, იზრდება ნიადაგის მდგრადობა ეროზიული პროცესების მიმართ;
- ნიადაგი თანდათან მყარდება ნარგავების ფესვების სისტემის გამაგრებით, რაც თავის მხრივ, ხელს უწყობს მდგრადი ნიადაგის ზედაპირის შექმნას და ხელს უშლის ეროზიული პროცესების განვითარებას.

All rights reserved / CENN 2010

ექსპედიცია

საპილოტე თემისა და ბენეფიციარი ოჯახების შერჩევის მიზნით 29-31 მარტს ქედაში მოეწყო ექსპედიცია, რომელშიც კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელის (CENN) და ღვინის კლუბის წარმომადგენლები ღებულობდნენ მონაწილეობას.

All rights reserved / CENN 2010

საპილოტე პროექტის კონცეფცია

ქედის მუნიციპალიტეტში ეროზირებულ ფერდობებზე უმველესი ქართული ყურძნის ჯიშის - ჩხავერის გაშენება

- ეროზირებული ნიადაგის გამაგრება და პოტენციური რისკების შემცირება
- უნიკალური და მოთხოვნადი ყურძნის ჯიშის გაშენებით ადგილობრივი მოსახლეობისათვის შემოსავლების ზრდა
- ღვინის ტურიზმის განვითარება აჭარის რეგიონში

All rights reserved / CENN 2010

,,აჭარული ღვინის სახლი"

2010 წლის მოსავლიდან ,,აჭარული ღვინის სახლი"-ს მიერ ექსკლუზიურად ჩამოსხმული იქნა 700 ბოთლი ჩხავერი, თითოეული ბოთლის ღირებულება კი 50 ლარს შეადგენს.

All rights reserved / CENN 2010

USAID FROM THE AMERICAN PEOPLE

CENN

შეხვედრები ადგილობრივ მოსახლეობასთან და ეროზიული რისკის უბნების დათვალიერება

All rights reserved / CENN 2010 CENN.org

USAID FROM THE AMERICAN PEOPLE

CENN

პროექტის დასკვნითი ეტაპი

- სამიზნე არეალად მერის თემი შეირჩა, სწორედ აღნიშნული თემის შეამდგენლობაში შემავალი 4 სოფლის (მერისი, სიხალიძეები, ინამარიძეები, გუნდაური) 40 ოჯახს მაისის მიწურულს 1500-მდე ჩხავერის ყურძნის ჯიშის ნერგი გადაეცემა;

- ჩხავერის გაშენება და მოვლა სპეციფიკურ ცოდნას საჭიროებს, ამდენად მოსახლეობისათვის ჩხავერის ნერგების გადაცემასთან ერთად მათთვის ინსტრუქტაჟის ჩატარებაც მოხდება და მოსახლეობისთვის მცირე საინფორმაციო ბუკლეტებიც დაიბეჭდება;

- 28 მაისიდან - 3 ივნისის ჩათვლით გასამართი „ტურიზმის კვირეეული"-ს ფარგლებში მერისის თემში ღვინის ტური მოეწყობა.

All rights reserved / CENN 2010 CENN.org

Annex 6: The 5th Edition of Green Bulletin

cenn.org

მწვანე გაზეთი

კლიმატის ცვლილება საქართველოში

№15 აპრილი, 2012

გარემოსთვის დამღუპველი ცვლილებები გარემოს დაცვის კანონში

გვ. 3

მეტი ხალხი, მეტი მანქანა, მეტი ცხელი წყალი

გვ. 4

კლიმატის ცვლილება და გლეხები მოსავლის გარეშე

გვ. 2

გვ. 2

აფრიკაში ძილის გამომწვევი დაავადების გავრცელების საშიშროებაა

როგორ გავათბოთ სახლი

გვ. 5

გვ. 7

რა საფრთხეს შეიცავს თბილისის ბაღებისა და პარკების გაჩეხა?

სოფლის დახმარების პროგრამით ხშირად მზის ბატარეების დაყენებას ითხოვენ

გვ. 4

ნუშის ბაღები დედოფლისწყაროში

გვ. 2

cenn.org მწვანე გაზეთი
კლიმატის ცვლილება საქართველოში
CENN Caucasus Environmental NGO Network

კლიმატის ცვლილება და გლეხები მოსავლის გარეშე

თეა თოფურია, www.netgazeti.ge

კლიმატის ცვლილებების შედეგად დედოფლისწყაროში ოდესღაც ნაყოფიერი მიწა უდაბურდება, თუმცა ეს არ არის ერთადერთი მიზეზი, რის გამოც ადგილობრივი ფერმერების ნაწილმა მიწების დამუშავება შეწყვიტა.

კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელის (CENN) მიერ განხორციელებული კვლევის თანახმად, 2020-2050 წლებში ჰაერის საშუალო მრავალწლიური ტემპერატურა 2,5-3 გრადუსით მოიმატებს (ტემპერატურა უკვე გაზრდილია 0,6 გრადუსით), რის გამოც მოსალოდნელია სახნავ-სათესი მიწების, ბაღ-ბოსტნების, ვენახებისა და საძოვრების პროდუქტიულობის საგრძნობლად შემცირება.

მკვლევარების თქმით, გაუდაბნოების პროცესი გაძლიერდება დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიის დიდ ნაწილზე. პრობლემას ისიც ამძიმებს, რომ რაიონში არ არსებობს სარწყავი არხები.

ასევე, გაჩეხილია ქარსაფარი ზოლები, რის გამოც ქარი ნიადაგის ზედა ფენას (სადაც მარცვალია) ადვილად ანადგურებს.

მკვლევარები ადგილობრივ მთავრობას შემდეგ რეკომენდაციას აძლევენ: სასწრაფოდ დაიწყოს არსებული წყალგამოყენების სისტემის სრული რეაბილიტაცია-გაფართოება, ახალი წყალდამზოგავი სისტემებით აღჭურვა, მკაცრი კონტროლი დაწესდეს არანორმირებული რწყვის აღსაკვეთად, ასევე, აუცილებელია დაწვიმებითი და წვეთოვანი მორწყვის ხერხების და წესების დანერგვა, ქარსაცავი და მინდორსაცავი ზოლების აღდგენა-რეაბილიტაცია. ნიადაგდამცავი უნარის მქონე ტყის კორომების აღდგენა, მკაცრი კონტროლის დაწესება ტყის უსისტემო ჭრებზე, გვალვაგამძლე აგროკულტურების შერჩევა და ა. შ.

საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროში აცხადებენ, რომ მიმდინარე წელს დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის სოფელ გამარჯვებაში, 6 ჰა ფართობზე, დაგეგმილია წვეთოვანი სისტემის, სატუმბი სადგურისა და სადაწნეო მილსადენის მოწყობა.

სამინისტროს მელიორაციის პოლიტიკის დეპარტამენტის ხელმძღვანელის, ვალერიან მჭედლიძის თქმით, წელსვე დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე დაგეგმილია სამელიორაციო სისტემებზე სარეაბილიტაციო სამუშაოების ჩატარება, რაც წყალუზრუნველყოფილ ფართობებს 600-650 ჰექტრით გაზრდის.

დედოფლისწყაროს საკრებულოს წევრის, გელა თეთრაულის თქმით, ადგილობრივმა თვითმმართველობამ ქარსაცავი ზოლების აღდგენა დაიწყო, თუმცა ის სხვა პრობლემებზე საუბრობს, რომელთა მოგვარებას თვითმმართველობა ექსპერტების დახმარების გარეშე ვერ ახერხებს:

„ორ წელიწადს ზედიზედ ხორბალს რომ დათესავ, მერე სხვა კულტურით უნდა ჩაანაცვლო, აქამდე მზესუმზირით ვანაცვლებდით. ახლა მზესუმზირა საკმარისად აღარ მოდის და რა დავთესოთ, არ ვიცით. გვინდა ისეთი კულტურა, რომელიც ამ პირობებში მოვა კიდეც და გაყიდვადიც იქნება. სწორედ ამაში გვინდა ექსპერტების დახმარება“.

„ჩვენ ვმუშაობთ გერმანელ ექსპერტებთან, მათი მეშვეობით ვსწავლობთ, თუ რა უნდა გაკეთდეს არსებული პრობლემების მოსაგვარებლად“, – ამბობს დედოფლისწყაროს გამგებლის მოადგილე ალექსანდრე ალუღიშვილი.

ჯემალ კვანჭილაშვილი უკვე 50 წელია დედოფლისწყაროში ფერმერულ მეურნეობას ეწევა. 200 ჰა მიწა აქვს საკუთრებაში, თუმცა ამბობს, რომ შექმნილი პრობლემების გამო მიწის დამუშავება აღარ ღირს.

„შირაქის მინდვრებს რომ გახედო, აგეტირება, იქაურობა გავერანებულია, საქონლის სათარეშოდ არის გამხდარი“, – ამბობს ჯემალ კვანჭილაშვილი.

„შირაქში 20 ჰა მიწა მაქვს, რომელიც ახლა დაუმუშავებელია. ძირითადად, საშემოდგომო ხორბალი და ქერი მოგვყავდა, ახლა სიმინდიც შემოიღეს, მაგრამ სიმინდის აღება ჭირს და ვერიდებით. სიმინდის საშრობებიც არ არის“, – ამბობს ვალიკო ღორაშვილი.

ფერმერების თქმით, მიწების დამუშავება საწვავისა და სასუქის სიძვირის გამოც უჭირთ.

„სახლიდან 25-55 კილომეტრზეა ჩვენი მიწები. ტრაქტორს აიყვან, საწვავი უნდა ჩაასხა, დათესვა გინდა, ისევ საწვავი, მანქანით სიარულსაც – საწვავი... სიშორის გამო ზამთარში ვერ ვიცავთ, საქონელი და ცხვრის ფარები დადის ზედ“, – ამბობს ვალიკო ღორაშვილი.

„ჩვენთან ძირითადი პრობლემა საწვავისა და სასუქის სიძვირეა. წლების განმავლობაში ვერავინ ახერხებს, რომ ნიადაგი სასუქით დაამუშაოს. მიწა გამოიფიტა. ის საკვები ელემენტები, რაც ნორმალური მოსავლის მოსაყვანად არის საჭირო, ნიადაგში აღარ არის“, – ამბობს ჯემალ კვანჭილაშვილი.

მისივე თქმით, მიღებული მოსავალი დანახარჯებს ვერ ანაზღაურებს:

„40 თეთრს იძლევიან კილო ხორბალში, რაც ძალიან ცოტაა. მე 160 ტონა ხორბალი საწყობში მაქვს, ერთი გრამიც არ გამიყიდია, რადგან ხარჯს ვერ ანაზღაურებს. უმრავლესობამ მოსავლის მოყვანაზე ხელი ჩაიქნია, ვერ ასაღებენ.“

დედოფლისწყაროს გამგებლის მოადგილე ალექსანდრე ალუღიშვილი უარყოფს, რომ მოსახლეობას მოსავლის გასაღების პრობლემა აქვს.

ნუშის ბაღები დედოფლისწყაროში

დედოფლისწყაროში გაუდაბნოებასთან საბრძოლველად ნუშის პლანტაციები გაშენდება. სოფლის მეურნეობის კორპორაცია გაზაფხულზე, სოფელ გამარჯვებაში, ექვს ჰექტარზე სადემონსტრაციო ბაღის გაშენებას გეგმავს, სადაც ექვსი ჯიშის ნუშს გამოსცდიან.

სადემონსტრაციო ბაღთან ერთად სანერგე სისტემის მოწყობაც იგეგმება, სადაც წვეთოვანი საირიგაციო სისტემებიც დამონტაჟდება. სოფელ გამარჯვების მსგავსად ხეხილის ბაღების გაშენება დედოფლისწყაროს ალაზნისპირა სოფლებშიც იგეგმება.

„პროგრამის მიზანია, დედოფლისწყაროს ფერმერებისთვის გაშენდეს ისეთი კულტურა, რომელიც მომგებიანი იქნება რაიონისთვის, ხელს შეუწყობს ამ კულტურის განვითარებასაც და ფერმერებისთვისაც მომგებიანი იქნება. ნუში, გვალვაგამძლე კულტურაა, ამასთან მისი ნაყოფი საკმაოდ ძვირად ფასობს. აქედან გამომდინარე, მისი ფასიც 15-25 ლარამდე მერყეობს. ის გამოიყენება ფარმაკოლოგიაში, პარფიუმერიაში. ქართულ ნუშს უფრო კარგი გემო აქვს, ვიდრე შემოტანილს“, – აცხადებს ბიომრავალფეროვნების დაცვის ცენტრის წარმომადგენელი სამხრეთ კავკასიაში ნატო მიქაძე.

პროექტს გერმანული მხარე კერძოდ, გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის (GIZ) ორგანიზაცია აფინანსებს.

როგორც კახეთის საინფორმაციო ცენტრს დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის საკრებულოს აგრარული, გარემოსდაცვითი, ბუნებრივი რესურსებისა და ქონების მართვის კომისიის თავმჯდომარემ გელა თეთრაულმა განუცხადა, გასულ წელს, დედოფლისწყაროს რაიონში, გერმანიის ტექნიკური თანამშრომლობის საზოგადოების (GTZ) დაფინანსებით, ნუშის პლანტაცია 12 ჰექტარზე უკვე გაშენდა.

„მართალია ნუშისთვის რთული მეტეოროლოგიური პირობებია, მაგრამ ნუში გვალვას უძლებს და იტალიიდან შემოგვაქვს უფრო გვალვაგამძლე ჯიშები. თუმცა, ქართული ჯიშის ნუში, ყველაზე დიდი რაოდენობის ზეთს შეიცავს. ამიტომ, ჩვენ სანერგე მეურნეობა შევქმენით სოფელ ფიროსმანში და ნერგები გამოგვყავს. 30 000-მდე ნერგი უკვე გამზადებულია დასარგავად. ჩვენ ვაპირებთ ნუშის პლანტაცია 100 ჰექტარზე გავაშენოთ. ბაზარს ნუშისთვის 70% ადგილი აქვს დათმობილი. ბაზარში კილოგრამი გატეხილი ნუში 30 ლარი ღირს. ჩვენ ვფიქრობთ, რომ დიდი მასივი შევქმნათ, რომ ნუშის სერიოზული რაოდენობა მოვიყვანოთ. ეს კულტურა მომგებიანი იქნება გლეხებისთვისაც და ფერმერებისთვისაც“, – განაცხადა გელა თეთრაულმა.

დედოფლისწყაროში ამ საკითხზე სპეციალური კონფერენცია მოეწყო, სადაც პროექტის ავტორმა ვალდემარ შმიდტმა პროექტის პრეზენტაცია გამართა.

კონფერენციაზე ითქვა, რომ მოსახლეობამ ვენახი სწორედ იმის გამო გაჩეხა, რომ მოწეული ყურძნის რეალიზაციას ვერ ახერხებდა. როგორც ფერმერები აღნიშნავდნენ, სანამ პროდუქციის მოყვანას დაიწყებ, მანამდე ჯერ გასაღების ბაზარი უნდა იშოვო. პროექტის ხელმძღვანელის განმარტებით, საქართველოში არიან ბიზნესმენები, რომელთაც უნდათ ნუში, ოღონდ ხარისხიანი. გაირკვა, რომ ადგილობრივი ბაზარი ნუშის სამამულო პროდუქციით გაჯერებული არ არის. ასე, რომ ნუშის ბაღების გაშენებისა და უხვი მოსავლის პირობებში მოსახლეობა დაზარალებული არ უნდა დარჩეს.

კლიმატის ცვლილების შედეგად აფრიკაში ძილის გამომწვევი დაავადების გავრცელების საშიშროებაა

2090 წლისთვის აფრიკაში 76.7 მილიონი ადამიანი შემდეგი საშიშროების წინაშე აღმოჩნდება – სამეცნიერო კვლევის თანახმად, მათ ძილის გამომწვევი პარაზიტები ემუქრებათ.

კლიმატის ცვლილება გავლენას მოახდენს, როგორც ადამიანზე, ასევე ცხველებზეც. ძილის გამომწვევი დაავადება, არის ინფექცია, რომელიც კლიმატის ცვლილების პირობებში შეიძლება ფართოდ გავრცელდეს. მას პარაზიტი ცეცე იწვევს. მისი ნაკბენი ნერვულ სისტემაზე მოქმედებს და ექიმის ჩაურევლობის შემთხვევაში ფატალურია. ყოველწლიურად ძილის დაავადების 70 ათასი შემთხვევა ფიქსირდება და ამ საშიშროების წინაშე დაახლოებით 60 მილიონი ადამიანი დგას.

მეცნიერები ვარაუდობენ, რომ ტემპერატურის აწევასთან დაკავშირებით, ცეცე გავრცელდება მეზობელ რეგიონებშიც, სადაც ამ დაავადების შესახებ მანამდე არაფერი იცოდნენ. მოსალოდნელი სცენარის მიხედვით, საფრთხის ქვეშ ამჯერად 76.7 მილიონი ადამიანი აღმოჩნდება.

Science for Environment Policy

გარემოსთვის დამღუპველი ცვლილებები გარემოს დაცვის კანონში

თეა თოფურია

არასამთავრობო ორგანიზაციები გარემოს დაცვის შესახებ კანონში ცვლილებების შეტანის წინააღმდეგ გამოდიან. მთავრობის ინიციატივით, კანონში შეტანილი ცვლილების შედეგად, საქართველოს ენერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროსთან, პრემიერ მინისტრის გადაწყვეტილების საფუძველზე, შეიძლება დაიდოს შეთანხმება, რომლის მიხედვითაც შეთანხმების მოქმედების პერიოდში დაინტერესებული პირის მიერ განხორციელებული ყველა ქმედება ჩაითვლება კანონიერად სახელმწიფოსთვის გადახდილი გარკვეული კომპენსაციის სანაცვლოდ.

აღნიშნულთან დაკავშირებით, ორჰუსის ცენტრმა გაავრცელა განცხადება, რომელშიც წერია: „შეთანხმების დადების დღიდან პირს არ დაეკისრება არანაირი სახის სამოქალაქო და ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობა, რაც დაკავშირებულია მის არამართლზომიერ საქმიანობასთან გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის სფეროში. კანონპროექტის მიხედვით, ასევე დაუშვებელია პირის მიერ გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის სფეროში განხორციელებული ქმედებების შემოწმება მაკონტროლებელი ორგანოების მხრიდან და რაიმე სახის ჯარიმისა თუ სხვა სახის პასუხისმგებლობის დაკისრება“.

როგორც ორჰუსის ცენტრი, ასევე სხვა არასამთავრობო ორგანიზაციები აცხადებენ, რომ აღნიშნული ცვლილების შედეგად პირი აღარ მიეცემა პასუხისმგებლობაში ისეთი ადმინისტრაციული სამართალდარღვევებისათვის, როგორიცაა მაგალითად:

- *წყლის ობიექტის, სახელმწიფო ტყის ფონდის მიწის (მათ შორის დაცული ტერიტორიების საზღვრებში) თვითნებური დაკავება;*
- *მიწის დაცვის მოთხოვნათა შეუსრულებლობა და მიწის ნაყოფიერი ფენის მოხსნა;*
- *მიწის გაუვარგისება საწარმოო და სხვა ნარჩენებით და მისი ჩამდინარე წყლით დაბინძურება;*
- *დაცული ტერიტორიებისა და მათი ტერიტორიულ-ფუნქციონალური ზონების მიწების არამიზნობრივი გამოყენება და მათ საზღვრებში მერქნიან მცენარეთა უკანონო გაჩეხა და დაზიანება;*
- *დაცული ტერიტორიების საზღვრების სამიჯნე ნიშნების მოსპობა; მაღალმთიან რეგიონებში სასარგებლო წიაღისეულით სარგებლობისას ნიადაგისა და წყლის გაუვარგისება;*
- *წიაღით სარგებლობა სათანადო ლიცენზიის გარეშე ან ლიცენზიის პირობების დარღვევით;*
- *სარგებლობის უსაფრთხოების წესებისა და ნორმების დარღვევა;*
- *წყლის დაცვის რეჟიმის დარღვევა და წყალსარგებლობის წესების დარღვევა;*
- *ზღვის დაბინძურება, მათ შორის შხამქიმიკატებითა და ნავთობით*
- *ტყითსარგებლობის წესებისა და მოთხოვნების დარღვევა;*
- *ტყეებში სახანძრო უსაფრთხოების ან ტყის ხანძრისგან დაცვის ღონისძიებათა დაგეგმვისა და განხორციელების მოთხოვნათა დარღვევა;*
- *ექსპორტის მიზნით სოჭის გირჩითა და CITES-ის კონვენციის დანართებში შეტანილი თეთრყვავილას ბოლქვებით ან/და ყოჩივარდას გორგლებით სარგებლობის ლიცენზიის პირობების დარღვევა;*
- *გარემოს დაცვის ნორმების დარღვევა;*
- *ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევა ნორმების გადამეტებით;*
- *ქიმიურ საშუალებათა გარემოში გამოყენების ნორმების დარღვევა და მათი ტრანსპორტირების, შენახვისა და გამოყენების წესების დარღვევა;*
- *ტყვიაშემცველი ბენზინის იმპორტი და რეალიზაცია;*
- *საქმიანობის განხორციელება გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის გარეშე ან გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის ან ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით გათვალისწინებული პირობების დარღვევა;*
- *გარემოსდაცვითი ტექნიკური რეგლამენტების მოთხოვნების დარღვევა;*
- *გარეულ ცხოველთა საბინადრო გარემოს, მათი გამრავლების არეალების დაცვის წესების დარღვევა, აგრეთვე გარეულ ცხოველთა თვითნებური გადასახლება და ჰიბრიდიზაცია;*
- *საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილ გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფ გარეულ ცხოველთა მოსპობა ან მათი დატყვევება;*
- *უკანონოდ მოპოვებული ცხოველთა სამყაროს ობიექტებით ვაჭრობა;*
- *თევზჭერისა და ნადირობის წესების დარღვევა, სახელმწიფო ნაკრძალის ტერიტორიაზე ცეცხლსასროლი იარაღითა და ნებისმიერი სახის თევზსაჭერი საშუალებებით უკანონოდ შესვლა;*
- *ცხოველებისა და ფრინველებისადმი სასტიკი მოპყრობა;*
- *თვითმართველი ერთეულის ტერიტორიის კეთილმოწყობის წესების დარღვევა;*
- *თვითმართველი ერთეულის იერსახის დამახინჯება;*
- *კონტროლისა და ზედამხედველობის განხორციელებისთვის ხელის შეშლა და სხვა.*

ზემოაღნიშნული ცვლილებები წინააღმდეგობაში მოვა საქართველოს კონსტიტუციასთან, რომლის მიხედვითაც „ყველას აქვს უფლება, ცხოვრობდეს ჯანმრთელობისთვის უვნებელ გარემოში“ (მუხლი 37). გარდა ამისა, კანონპროექტი ეწინააღმდეგება საქართველოს მიერ საერთაშორისო ხელშეკრულებებით, მათ შორის ორჰუსის კონვენციით ნაკისრ ვალდებულებებს. კერძოდ, გარემოზე ზემოქმედების ნებართვისა და გარემოზე ზემოქმედების შეფასების (რომელიც მოითხოვება გარემოზე ზემოქმედების ნებართვით) გარეშე საქმიანობის განხორციელების შემთხვევაში, ისპობა კონკრეტული საქმიანობების შესახებ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობის შესაძლებლობა და ამით ირღვევა ორჰუსის კონვენციის მე-6 მუხლი. ასევე ირღვევა ამავე კონვენციის გარემოსდაცვით ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფის ვალდებულებაც, რადგან გარემოზე ზემოქმედების ნებართვისა და ჰაერში გაფრქვეული თუ წყალში ჩაშვებული ნივთიერებების შესახებ სტატისტიკური ანგარიშგებისგან პირის გათავისუფლების შემთხვევაში, შეიზღუდება ინფორმაცია გარემოს მდგომარეობის შესახებ (მუხლი 4-5).

თავის მხრივ, ხელისუფლება აცხადებს, რომ არასამთავრობო სექტორმა კანონში შესატან ცვლილებებს არასწორი ინტერპრეტირება გაუკეთა. ენერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრომ გაავრცელა განცხადება, რომელშიც ნათქვამია: „კანონპროექტის თანახმად „...პირის მიერ გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის სფეროში შეთანხმებით გათვალისწინებულ პერიოდში ჩადენილი/განხორციელებული ყველა ქმედება ითვლება კანონიერად“, რაც იმას ნიშნავს, რომ შეთანხმება ითვალისწინებს მის დადებამდე გასული დროის კონკრეტულ პერიოდს და ამ პერიოდში პირის მიერ განხორციელებული ქმედებების კანონიერად მიჩნევას. კიდევ ერთხელ აღვნიშნავთ, რომ კანონპროექტის დებულება არ მოიცავს სამომავლო პერიოდს და შეუძლებელია პირს მიეცეს შეთანხმების დადების დღის შემდგომ პერიოდში უკანონოდ მოქმედების შესაძლებლობა“.

ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის იურისტი თათული თოდუა ამბობს, რომ მიუხედავად მთავრობის მიერ წარმოდგენილი არგუმენტისა, უშუალოდ კანონში შესატანი ცვლილების ტექსტი არ იძლევა იმის საშუალებას, რომ ის მხოლოდ წარსულ დროში ჩადენილ უკანონო ქმედებებზე გავრცელდეს.

თათული თოდუა: „უკეთეს შემთხვევაში შესაძლოა გამოვიდეს მთავრობის დადგენილება, რომელშიც განიმარტება, რომ ეს კანონი წარსულ პერიოდს ეხება, მაგრამ ეს დადგენილება შეიძლება გამოსცენ, შეიძლება – არა“.

მისივე თქმით, კანონში, რომელიც პარლამენტმა უკვე მესამე მოსმენით მიიღო, არსად არ არის მითითებული, რომ ის გასულ პერიოდს შეეხება.

არასამთავრობო ორგანიზაციებმა პრეზიდენტს მიმართეს თხოვნით, ვეტო დაადოს აღნიშნულ საკანონმდებლო ცვლილებებს.

ტრენინგი თემაზე – ბუნებრივი კატასტროფების პრობლემა საქართველოში

CENN ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) მხარდაჭერით ახორციელებს პროექტს: „კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაცია და ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შემცირება“. აღნიშნული პროექტის ფარგლებში აჭარის რეგიონში განსაკუთრებული აქცენტი კეთდება ახალგაზრდებთან ურთიერთობაზე. CENN-ის აჭარის რეგიონალური წარმომადგენლობის, არასამთავრობო ორგანიზაცია „ბორჯღალო“-სა და ასოციაცია „გენეზისი“-ს ერთობლივი ორგანიზებით, 9 თებერვლიდან – 13 თებერვლის ჩათვლით, ბათუმში „ბორჯღალო“-ს ოფისში სტუდენტებისთვის მიმდინარეობდა ტრენინგი თემაზე: „ბუნებრივი კატასტროფების პრობლემატიკა საქართველოში (პრევენციიდან – ლიკვიდაციამდე)“.

ორგანიზაციების წარმომადგენლებმა ახალგაზრდებს გააცნეს ინფორმაცია ბუნებრივი კატასტროფების რისკის, გამომწვევი ფაქტორებისა და იმ ქმედებების შესახებ, რომლებიც ინდივიდუალურად და კოლექტიურად შეიძლება განხორციელდეს რისკის შემცირებისა და საფრთხეების მიმართ დაუცველობის შესამცირებლად, ასევე განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილდა ბუნებრივი კატასტროფების დროს სამაშველო ღონისძიებების სპეციფიკაზე და დაზარალებულთათვის აუცილებელი პირველადი სამედიცინო დახმარების საკითხებზე.

მსოფლიოს მრავალ სახელმწიფოში მოხალისეთა განსაკუთრებული აქტივობა ბუნებრივი კატასტროფების დროს დაზარალებული მოსახლეობის დახმარებაში გამოიხატება. აქედან გამომდინარე, ტრენინგის ფარგლებში განიხილეს ბუნებრივი კატასტროფებზე რეაგირების პროცესში ახალგაზრდა მოხალისეთა ჩართულობის საკითხები, მათ შორის რისკის ზონებში კატასტროფებზე რეაგირების ადგილობრივი მოხალისეთა ჯგუფების შექმნის ინიციატივები.

ტრენინგის თეორიული კურსის გარდა, 14 თებერვალს განხორციელდა ასევე საველე გასვლა რისკის ზონაში, კონკრეტულად კი ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტის ორთაბათუმის თემში, რომელშიც 7 სოფელი შედის და ფაქტობრივად ყველა საფელი მეწყრული პროცესების მოქმედების აქტიურ ზონაში მდებარეობს. ორთაბათუმის თემის სოფლები, განსაკუთრებით 2008 წლის სექტემბრის თვეში მომხდარი სტიქიის შედეგად დაზარალდა, როცა ჭარბმა ატმოსფერულმა ნალექებმა გააქტიურა დროებით მდგრადი მეწყრული ფერდობები და წარმოშვა მეწყრული ჩამოქცევები ბლოკების სახით ლოკალურ უბნებში. აღნიშნულ სტიქიას სოფელ მასაურაში მსხვერპლი მოყვა, ჩავლეიშვილების ოჯახის 4 წევრი დაიღუპა. მსხვერპლი არ ყოფილა, თუმცა მნიშვნელოვნად დაზარალდა, ასევე სხვა სოფლების რამდენიმე ოჯახი, რომელთა მდგომარეობა დღემდე ძალიან რთულია. საველე გასვლის ფარგლებში, ტრენინგის მონაწილე ახალგაზრდები ორთაბათუმის თემის რწმუნებულს მერაბ ძნელაძეს შეხვდნენ, რომელმაც მათ აღნიშნულ თემში ბუნებრივი კატასტროფების კუთხით არსებული მდგომარეობა გააცნო და იმ კონკრეტულ ქმედებებზე ესაუბრა, რომელიც ადგილობრივმა თვითმმართველობამ სტიქიით დაზარალებულთა დასახმარებლად გასწია. რწმუნებულთან შეხვედრის შემდეგ ახალგაზრდებს შესაძლებლობა მიეცათ თავად მოენახულებინათ სტიქიით დაზარალებული ოჯახები და ადგილზე გასცნობოდნენ მათ პრობლემებს.

CENN, „ბორჯღალო“ და ასოციაცია „გენეზისი“ ურთიერთთანამშრომლობის რეჟიმში სამომავლოდაც გააგრძელებენ მსგავსი სახის ეკო-საგანმანათლებლო აქტივობებს, რომელთა მიზანი აქტუალურ გარემოსდაცვით და სოციალურ პრობლემებზე ახალგაზრდების ინფორმირებულობის დონის ამაღლება და ამ პრობლემების განხილვა-გადაწყვეტის პროცესში მათი ჩართულობის ზრდა იქნება.

cenn.org მწვანე გაზეთი
რასაც ზრნავთ ეკოლოგიურ მოსახლეობის მხარდასაჭერად
CENN Caucasus Environmental NGO Network

მეტი ხალხი, მეტი მანქანა, მეტი ცხელი წყალი

თეა თოფურია

ქალაქების მოსახლეობა მთელ მსოფლიოში იზრდება, იგივე პროცესი მიმდინარეობს საქართველოშიც. წლების შემდეგ თბილისი გაცილებით მეტად იქნება გადატვირთული როგორც ადამიანებით, ასევე მანქანებით. მოსახლეობის გაზრდასთან დაკავშირებით თავს იჩენს პრობლემა იმ ინფრასტრუქტურის არარსებობისა, რომელიც ამ მოსახლეობას სჭირდება. მომავალში თბილისში დასჭირდებათ უფრო მეტი ელექტროენერგია, უფრო მეტი ცხელი წყალი და ასე შემდეგ, რაც ქვეყანას ახალი გამოწვევების წინაშე დააყენებს.

არიზონას სახელმწოფო უნივერსიტეტის პროფესორი რობერტ მელნიკი საუბრობს იმ გამოწვევაზე, რომელიც თბილისსა და სხვა დიდ ქალაქებს აქვს.

ემისიების გამოყოფა და ბუნებრივი რესურსების განადგურება იწვევს კლიმატის ცვლილებას, რომლის შედეგიც მომავალში უფრო და უფრო დამანგრეველი იქნება. გარემოსადმი მიყენებული ზიანი სპობს დედამიწას არა მხოლოდ დღეს მცხოვრები ადამიანებისთვის, არამედ მომავალი თაობებისთვისაც.

„ჩინეთი, რომელიც ეკონომიკის თვალსაზრისით ძალზედ განვითარებულია, საკუთარ ქვეყანას იმდენად აბინძურებს, რომ შეიძლება განადგურდნენ კიდეც. თვეში რამდენიმე ქვანახშირის ქარხანას აშენებენ. ქვანახშირი ჩინეთში იაფია, მოსახლეობის ქალაქად მიგრაცია ელექტროენერგიის მოთხოვნაზე გაზრდას იწვევს, ამიტომ ქარხნებიც სჭირდებათ. მეორეს მხრივ, ძირი ეთხრება ბუნებრივ რესურსებს“, – ამბობს ის.

პროფესორ რობერტ მელნიკის თქმით, კიდევ ერთი პრობლემა, რომელიც დღევანდელი მსოფლიოს წინაშე დგას, არის ქალაქისა და სოფლის ურთიერთობა.

„სადაც არ ვყოფილვარ ეს საკითხი ყველგან უგულვებელყოფილია, ქალაქში ფიქრობენ, რომ სოფლის პრობლემები მათ არ ეხებათ. მაგრამ სად ისვენებენ ქალაქელები? სოფლებში. საიდან მოდის წყალი? მთებიდან, და დამერწმუნეთ, საკვები თბილისში არ იზრდება“.

ქალაქის მდგრადი განვითარებისთვის სხვადასხვა ქვეყანაში სხვადასხვა მიდგომები აქვთ, მაგალითად:

სანტა მონიკა, აშშ – ამ ქალაქში გამარტივდა ეგრეთ წოდებული მწვანე სახლების (შენობები, რომლებიც გარემოსდაცვით სტანდარტებს აკმაყოფილებს) მშენებლობის პროცესი.

ჩიკაგო – გაკეთდა მწვანე სახურავები. კორპუსების ზევით აშენებენ ბაღებს, რომელიც ერთდროულად შენობასაც აგრილებს და დასასვენებელი ადგილიცაა.

ვანკუვერი, კანადა – ვანკუვერში ძალიან ცივა, ამიტომ გადაწყვიტეს უკვე გამოყენებული ცხელი წყალი კანალიზაციის მილში კი არ გაუშვან, არამედ გათბობის სისტემაში, რაც ენერგიას ზოგავს.

ფენიქსი, არიზონას შტატი, აშშ – ამ ქალაქის პრობლემა ძალიან ბევრი მანქანაა, რის შედეგადაც ქალაქში უამრავი საბურავი გროვდება. საბურავებს ანაკუწებენ და ასფალტში ურევენ, რაც გზის ხარისხსაც აუმჯობესებს და ამასთან ასეთ გზაზე მოძრაობა ნაკლებ ხმაურს იწვევს.

თანა, ინდოეთი – ქალაქში სავალდებულოა მზის ენერგიის გამოყენება.

„საქართველომ უნდა გამოიყენოს ინოვაციური პოლიტიკა, რომელიც მიმართული იქნება ურბანული გამოწვევების გადასაწყვეტად. ამ პროცესში საქართველოს უნივერსიტეტებსა და ანალიტიკურ ორგანიზაციებს აქვთ მნიშვნელოვანი ფუნქცია – დაეხმარონ გადაწყვეტილების მიმღებებს, ურბანული მდგრადობის უზრუნველყოფისთვის საჭირო პოლიტიკის შემუშავებაში“, – ამბობს რობერტ მელკინი.

სოფლის დახმარების პროგრამით ხშირად მზის ბატარეების დაყენებას ითხოვენ

თეა თოფურია

გლობალურ დათბობათან დაკავშირებით ერთი-ერთი აქტუალური საკითხია ენერგიის ეკოლოგიური წყაროების გამოყენება, მათ შორის არის მზის ენერგია. საქართველოში მზის ენერგია ძირითადად მაღალმთიან რეგიონებში გამოიყენება, სადაც დენის მიწოდების დეფიციტია.

საქართველოში მზის რადიაციის მაჩვენებელი რეგიონების მიხედვით, წელიწადში 1 250-1 800 კვტსთ/მ² მერყეობს. ზოგადად მთელ მსოფლიოში ყველაზე დიდი ოდენობით მზის რადიაცია ეკვატორზე ფიქსირდება, წელიწადში 2500 კვტსთ/მ². დღემდე საქართველოში არსებობს სოფლები, რომელთაც ელექტროენერგია არ მიეწოდებათ. მაგალითისთვის დუშეთის რაიონ, სოფელ კაწალხევში დენი საბჭოთა კავშირის შემდეგ არ ჰქონიათ. ამჟამად ამ სოფელში რამდენიმე კომლი ცხოვრობს, მათ შორის მრავალშვილიანი ოჯახი. საჭმელს შეშის ღუმელზე ამზადებენ, გასანათებლად კი ნავთის ლამპას ხმარობენ. იგივე პრობლემა აქვს კიდევ რამდენიმე სოფელსაც. აღსანიშნავია, რომ ამ სოფლების დენით მომარაგება საკმაოდ ძვირადღირებული ღონისძიებაა და შესაბამისად მთავრობის პრიორიტეტს არ წარმოადგენს.

ელექტროენერგიით უზრუნველყოფის მიზნით, სოფლის დახმარების პროგრამით გამოყოფილი ფულით მოსახლეობა ხშირად სწორედ მზის ბატარეების დამონტაჟებას ითხოვს. მაგალითისთვის, დუშეთის რეგიონში 2011 წლის სოფლის პროგრამის პრიორიტეტების მიხედვით, მზის ბატარეის შეძენა აირჩია შემდეგი სოფლების მოსახლეობამ: მჭედლიაანთკარი, მილიწყარო, ფუძნარი, აფშო, ახადო, ღული, ჭიმღა, ანდაქი, არჭილო, გიორგიწმინდა, ხახაბო, ხონიჭალა.

ცარო საძაგლიშვილი, დუშეთის საკრებულოს თავმჯდომარე: „მზის ბატარეებს ძირითადად მაღალმთაინ სოფლებში ითხოვენ, სადაც რამდენიმე კომლი ცხოვრობს. ისეთი სოფლები, რომელთაც დენი უკვე წლებია არ მიეწოდება, ბევრი არა, მაგრამ რამდენიმე მაინც არის“.

მზის ელექროსადგური (მზის ფოტოელექრო სისტემა V) გაშვების შემდეგ ავტონომიურ რეჟიმში ფუნქციონირებს. იგი ღრუბლიანი ამინდის დროსაც გამოიმუშავებს თავისი სიმძლავრის 30 პროცენტს. მზის ელექტროსადგურის გამოყენება გამართლებულია ისეთ ადგილებში, სადაც დენის მიწოდების პრობლემაა: მაღალმთიანი სოფლები მცირე მოსახლეობით, მწყემსების დროებითი სადგომები, სამხედრო სასაზღვრო ნაწილები, კავშირგაბმულობის სადგურები და ა.შ.

მზის ელექტროსადგული – მოდული ფართობით 10 სმ/10 სმ საათის განმავლობაში გამოიმუშავებს 1 ვტ/სთ-ს ელექტროენერგიას. 1 ვტ/სთ-ს ელექტროენერგიის ღირებულება 7-8 დოლარია. მზის მოდულის მუშაობის ხანგძლივობა არის 20 წელი. 50 ვტ მზის ელექტროსადგურის ღირებულება არის 750 დოლარი.

გარდა ამისა, არსებობს მზის წყალგამაცხელებელი (მზის კოლექტორი). ეს არის ქვემოდან კარგად იზოლირებული, მინით დაფარული შავი ფილა, რომელშიც განთავსებულია წყლის მილები. კოლექტორი შთანთქავს მზის რადიაციას და ათბობს წყალს, რომელიც თბოიზოლირებულ ავზში გროვდება. კოლექტორში წყლის ტემპერატურა ზაფხულში 45-65 გრადუს ცელსიუსამდე აღწევს, ზამთარში კი 20-25 გრადუს ცელსიუსამდე.

საშუალოდ ცხელი წყლის მოხმარების დღიური ნორმა 50 ლიტრია; დღიურად 50 ლიტრი ცხელი წყლის მიღებას 1-1.5 კვ.მ ფართობის მზის კოლექტორი უზრუნველყოფს. წყლის ავზის მოცულობა დამოკიდებულია მზის კოლექტორის ფართობზე – 1 კვ.მ კოლექტორის ფართობზე 40-70 ლიტრიანი ავზია საჭირო. 2 კვ.მ ფართობის მზის კოლექტორი ყოველწლიურად 400 ლარს დაზოგავს. ასეთი კოლექტორის ღირებულებაა 400-1000 დოლარია.

ბუნებრივი კატასტროფების რისკის ზონებში სადაზღვევო პროგრამების ამოქმედების პერსპექტივები

კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანოზაციების ქსელისა (CENN) და სამოქალაქო საზოგადოების განვითარების კავშირ „ბორჯღალო“-ს ერთობლივი ორგანიზებით, ბათუმში, „ბორჯღალო“-ს ოფისში მოეწყო მრგვალი მაგიდა თემაზე: „ბუნებრივი კატასტროფების რისკის ზონებში სადაზღვევო პროგრამების ამოქმედების პერსპექტივები“. შეხვედრას აჭარის რეგიონში მოქმედი არასამთავრობო ორგანიზაციების, სადაზღვევო კომპანიების, აჭარის გეოლოგიის სამსახურისა და განსახლების დეპარტამენტის წარმომადგენლები ესწრებოდნენ. შეხვედრაზე შედგა კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანოზაციების ქსელის (CENN) პროექტის: „კლიმატის ცვლილებებთან ადაპტაცია და ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შემცირება“-ს პრეზენტაცია.

შეხვედრაზე განიხილეს მაღალმთიან აჭარაში ბუნებრივი კატასტროფების რისკის ზონებში არსებული მდგომარეობა და სტიქიით დაზარალებულ ოჯახებისთვის ფინანსური კონპენსაციების გაცემის სისტემა და კრიტერიუმები. „ბორჯღალო“-მ წარმოადგინა ინიციატივა რისკის ზონებში სახელმწიფო დაზღვევის პროგრამის ამოქმედების შესახებ, რომლის მიხედვით აჭარის მუნიციპალიტეტებში მაღალი რისკის ზონაში მცხოვრები ოჯახების დაზღვევის სისტემა ამოქმედდება, სახელმწიფო უზრუნველყოფს ოჯახების დაზღვევას, ხოლო სტიქიური მოვლენის შედეგად საცხოვრებელი სახლების დაზიანების შემთხვევაში დაზარალებულთათვის ზარალის ანაზღაურება უკვე სადაზღვევო კომპანიების პასუხისმგებლობის ქვეშ გადავა. სადაზღვევო კომპანიების წარმომადგენლებმა გამოთქვეს მზადყოფნა, რომ უფრო აქტიურად განიხილონ აღნიშნული ინიციატივა და მოხდეს ყველა ძირითადი კომპონენტის დეტალური ანალიზი. გამოითქვა მოსაზრება, რომ სასურველი იქნება რომელიმე კონკრეტული თემისა და სოფლის მაგალითზე საპილოტე პროექტის გაკეთება, რომელიც შესაძლებლობას შექმნის აღნიშნული ინიციატივის როგორც უპირატესობები, ასევე ნაკლოვანებები ფართოდ წარმოჩინდეს. შეხვედრის მონაწილეები შეთანხმდნენ, რომ სამთავრობო სტრუქტურების, არასამთავრობო ორაგანიზაციებისა და სადაზღვევო კომპანიების წარმომადგენლებისაგან შეიქმნება სამუშაო ჯგუფი, რომელიც ბუნებრივი კატასტროფების რისკის ზონებში სახელმწიფო დაზვევის პროგრამის კონცეფციას შეიმუშავებს.

როგორ გავათბოთ სახლი

თეა თოფურია

სახლები, რომელშიც მოსახლეობის უდიდესი ნაწილი ცხოვრობს თბოეფექტურობის თვალსაზრისით გამოუსადეგარი და ცივია. თანამედროვე ტექნოლოგიების მეშვეობით შესაძლებელია შენობები გაცილებით უფრო თბილი გახდეს.

იმ სახლების უმეტესობა, რომელშიც ახლა ვცხოვრობთ, საბჭოთა კავშირის პერიოდში აიგო, როცა ელექტროენერგია და გაზი უფასო იყო. მოსახლეობა აშენებდა ორსართულიან, უზარმაზარ სახლებს, დიდი ოთახებით. დამოუკიდებელი საქართველოს პირობებში ამ შენობების გამო ხალხი საკმაოდ რთულ მდგომარეობაში ჩავარდა. სახლის სრულფასოვნად გათბობას უკვე ვეღარავინ ახერხებს, განსაკუთრებით რეგიონებში.

მარიამ თავბერიძე, თერჯოლის მცხოვრები: „ორსართულიანი სახლი მაქვს, უზარმაზარი, 11 ოთახი მარტო ქვევით არის. ზამთარში ერთ ოთახს თუ ვათბობთ შეშის ღუმელით. ბუხარიც გვაქვს, მაგრამ მაგის რომანტიკისთვის ნერვები არავის ჰყოფნის. ყველა ამ ერთ ოთახში ვიყრით თავს. ყოველ გაზაფხულზე რემონტი თავიდანაა გასაკეთებელი.“

გიორგი აბულაშვილი, „ენერგოეფექტურობის ცენტრი საქართველო“: „საქართველოში ელექტროენერგიის მოხმარების

60 პროცენტი შენობებზე მოდის. ამასთან ამ სახლების ექსპლოატაციის ვადა არის დიდხნიანი, განსხვავებით ამერიკისგან, სადაც ოჯახი დაახლოებით შვიდ წელიწადში ერთხელ ბინას იცვლის. შესაბამისად, რაც უფრო დაბალხარისხიანი იქნება ენერგოეფექტურობის თვალსაზრისით ეს შენობები, მით უფრო უარესი ქვეყნისთვის.

ჩვენმა ხელისუფლებამ ლიბერტალიანური მიმართულება აიღო და ამბობდა, რომ ამ საკითხს ბაზარი დაარეგულირებს. თავდაპირველად იგივე მიდგომა იყო სურსათის უვნებლობასთან დაკავშირებითაც, მაგრამ საბოლოოდ მაინც გადაწყდა, რომ ეს სფერო უნდა დარეგულირდეს. ნებისმიერი ბიზნესის მიზანია, ინვესტიცია ნაკლები თანხით განახორციელოს, თუ მათ სტანდარტების დაცვას არ მოსთხოვენ, ის აბსოლიტურად თავისუფალია მშენებლობის პროცესში, ანუ შეუძლია კედელი თხელი გააკეთოს და ასე შემდეგ“.

გიორგი აბულაშვილი ამბობს, რომ შენობის თბოტექნიკური მახასიათებლებით აგება სამშენებლო ნორმების აუცილებელი ნაწილი უნდა იყოს. ეს შენობის ღირებულებას 5-10 პროცენტით გააძვირებს, თუმცა კლიენტი გაცილებით თბილ და ხარისხიან ბინას მიიღებს.

რაც შეეხება უკვე აშენებულ სახლებს, თბოეფექტურობის მისაღწევად სხვადასხვა საშუალება არსებობს, სქელი კედლები, თბოიზოლაცია შენობის შიგნით ან გარეთ.

საქართველოში თბოიზოლაციისთვის ყველაზე გავრცელებული მასალა არის მინის ბამბა, მინერალური ბამბა, ასევე მოსაპირკეთებელი მასალა... ზოგადად გარედან იზოლაცია გაცილებით უფრო შედეგიანია.

გიორგი აბულაშვილი, „ენერგოეფექტურობის ცენტრი საქართველო“: „მაგალითად მცხეთა-მთიანეთის რეგიონში ტრადიციულად მიწაყრილ სახლებს აკეთებდნენ. მიწის ფენა სითბოს ინარჩუნებს. ხევსურეთში და ზოგადად მთაში გამოცდილებამ სახლის ის ტიპი დაამკვიდრა, რომელიც სიცივეს უძლებს.

დღევანდელ რეალობაში მოსახლემ უნდა სცადოს 2-3 ოთახის თბოიზოლაცია მოახდინოს. ეს არის დაუგეგმავი და ერთმანეთის ჯიბრზე აშენებული სახლები, ამასთან გაუგებარი არქიტექტურით. თბოიზოლაციის გაკეთება აქ ჩამოთვლილი მასალებითა და გაჯის სქელი ფენითაც შეიძლება, თუმცა არა დასავლეთში. იქ სინესტის გამო გაჯი ვერ ძლებს.

სანაცვლოდ დასავლეთ საქართველოში შესაძლოა გაკეთდეს ე.წ. ეკრანიზებული სახლები. ანუ სახლს უკეთდება ორი კედელი, ერთი, რომელიც მხოლოდ წვიმის ასარიდებლად იქნება და მეორე შიგნით, ხის. ამ ორ კედელს შორის მანძილი უნდა დარჩეს“.

გიორგი აბულაშვილის თქმით, შენობის დასათბუნებლად აუცილებელია მეტალოპლასმასის ფანჯრები. თუ ფანჯარას ნახევარსანტიმენტრიანი ღრიჭო აქვს, სითბოს 20 პროცენტი გარეთ გავა. ღრიჭოების ამოსაქოლად სილიკონის მილაკები გამოიყენება. ის მეტრი 50 თეთრი ღირს და ადვილად მოიხმარება. ასევე კარგ ეფექტს იძლევა სიმულირებული შუშა, ანუ მინაზე სკოჩით გადაკრული ცელოფანი.

ჟუჟუნა ძიძიშვილი, დუშეთში მცხოვრები: „ხან გვაქვს სითბო, ხან არა, საშუალება არ გვაქვს, რომ შეშა ვიყიდოთ. ყველაფერი ერთ ოთახშია თავმოყრილი, ესეც ისე რა თბება. აქ ვრეცხავ, სადილსაც აქ ვაკეთებთ, საძინებელიც აქ არის. აბაზანაში ცივა, კი არ ვბანაობთ, ვწუწაობთ“.

გარდა სახლის აგებულებისა, ასევე ნიშანდობლივია თუ რითი თბებიან ოჯახის წევრები. შეშის ღუმელების უმეტესობა არაეფექტურია. კარგ ღუმელს კედლები მინიმუმ 2 მმ, ზედაპირი კი 4 მმ უნდა ჰქონდეს.

თბოეფექტურობის თვალსაზრისით ძალიან მნიშვნელოვანია სხვენი. სითბო მიდის ზევით, თუ სახურავზე მხოლოდ ჭერი დახვდა ის ადვილად გააღწევს გარეთ. ამიტომ საჭიროა სახურავის თბოიზოლაცია. თბოიზოლაციისთვის მიწის ფენასაც ხმარობდნენ, ამასთან მიწა ძალიან დატკეპნილი არ უნდა იყოს. ასევე ხმარობენ მინის ბამბასაც. თუმცა, ეს ვერ მოხერხდება იქ, სადაც ბრტყელი გადახურვაა. თბოიზოლაცია უნდა გაკეთდეს უშუალოდ სხვენში, ჭერიდან სახურავამდე არსებულ ფართში.

ჭერიდან სითბოს ნაკადის გადინების თავიდან ასაცილებლად შესაძლებელია:

სხვენში დააგოთ მინერალური ან მინის ბამბა, დაყაროთ ფხვიერი მასალები – პემზა, ნახერხი, ნაფოტი, მიწა, კერამზიტური ხრეში.

შესაძლებელია უფრო იაფი მასალის გამოყენებაც: ძველი შალის გადასაფარებლები, მატყლის საბნები და ლეიბები, კვერცხის ჩასადები კონტეინერები, პლასტმასის ცარიელი და თავდახურული ბოთლები, პენოპლასტის ნაფხვენებით სავსე ფქვილის ან შაქრის ძველი ტომრები.

შენობის გარე კედლების დათბუნება შესაძლებელია, როგორც გარე, ისე შიდა მხრიდან:

გარედან დასათბუნებლად საჭიროა კედლის წყალგამძლე თბოსაიზოლაციო მასალით მოპირკეთება და მერე შელესვა.

შიდა მხრიდან დასათბუნებლად გამოიყენება მინერალური და მინის ბამბა, პენოპლასტი და ა.შ. რომელიც მოპირკეთდება დაპრესილი ნახერხის ან თაბაშირ-მუყაოს ფილებით.

რადგან კედლების თბოიზოლაცია ძვირადღირებული ღონისძიებაა, სასურველია მისი გათვალისწინება შენობის კაპიტალური შეკეთების დროს.

არსებობს უფრო მარტივი და ხელმისაწვდომი მეთოდები, მაგალითად გარე კედლებზე ფარდაგების ჩამოკიდება, „კედელის ტიპის“ ან ჩაშენებული ავეჯის განთავსება.

სარდაფიდან ამომავალი ცივი ჰაერი ასევე მოქმედებს ოთახის ტემპერატურაზე, ამიტომ საჭიროა სარდაფის ჭერის დათბუნებაც.

cenn.org მწვანე გაზეთი
კლიმატის ცვლილება საქართველოში
CENN Caucasus Environmental NGO Network

2020 წლამდე კლიმატის ცვლილებას ვერაფერი შეაჩერებს

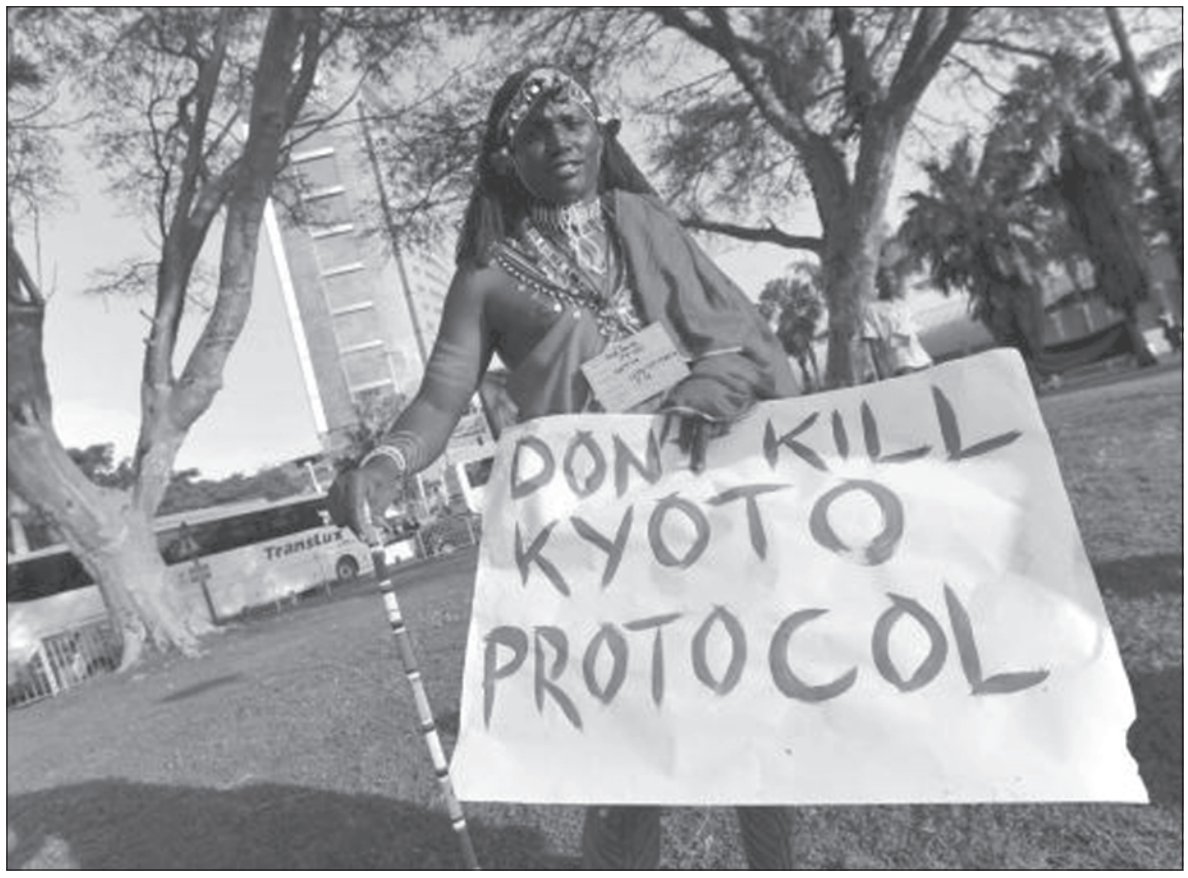

დურბანში, სამხრეთ აფრიკის ამ ლამაზი ისტორიის მქონე ქალაქში, კლიმატის ცვლილების წინააღმდეგ მებრძოლებმა ამჯერადაც ვერ მოახერხეს დაედოთ საერთაშორისო ხელშეკრულება, რომელიც შეცვლიდა, განავითარებდა ამ სფეროში სახელგანთქმულ კიოტოს ოქმს, გაისად რომ გასდის ვადა.

კიოტოს შემდეგ გამართულ შეხვედრებზე იყო იმედები, იყო ჩავარდნა (კოპენჰაგენის შეხვედრას, როგორც იმედის მომცემს, თავიდან „ჰოპენჰაგენიც“ კი უწოდეს, მაგრამ იმავე ხანებში თავი იჩინა სკანდალმა, რაც „კლიმაგეიტის“ სახელწოდებით მოინათლა, ვითომ ჰავის ცვლილებების მონაცემთა ფალსიფიცირების გამო), მაგრამ ეს იყო წარსულში – მაშინ, როცა მეცნიერთა შორის არაერთი ამბობდა, სათბურის გაზები, მათი ემისია არაფერ შუაშია, კლიმატის ცვლილება ბუნებრივი პროცესიაო.

ახლა დურბანში გაეროს კონფერენციის მონაწილეები შეთანხმდნენ 2015 წლამდე შეიმუშაონ ახალი დოკუმენტი, რომელიც 2020 წლისთვის შევა ძალაში. ანუ ერთსულოვნებისგან ისინი კვლავ შორს არიან. არადა, სანამ დურბანი დაიწყებოდა, ექსპერტები აცხადებდნენ, ამ საკითხის გადადება აღარ შეიძლება, ვითარება მძიმეაო.

გაგახსენებთ მოკლედ: ფაბრიკების თუ ქარხნების, ასევე ავტომანქანების და სხვა ძრავების მუშაობის შედეგად გამოყოფილი ნახშირორჟანგის დონე გარემოში იმდენად იწევს, რომ ეგრეთ წოდებული სათბურის ეფექტი წარმოიქმნება, ხდება დათბობა, იცვლება კლიმატი. ამ თეორიის თანახმად, კლიმატის ცვლილებას მოსდევს ბუნებრივი გარემოს გადასხვაფერება.

სურსათის საერთაშორისო ორგანიზაციის გენერალური დირექტორის მოადგილის, როხას ბრიალესის თანახმად, ყველა სახეობას, რომლებიც მთებში ბინადრობენ, ევროპაში, აზიასა თუ აფრიკაში, დიდი საფრთხე ემუქრება კლიმატის ცვლილების გამო, რადგან მათ მიგრაციის საშუალება არა აქვთ. ბრიალესის მონაცემებით, ცხოველთა და მცენარეთა ყველა სახეობის 20-30 პროცენტს კლიმატის ცვლილებები საფრთხეს უქმნის.

მეცნიერთა ეს ნაწილი, ვინც აღიარებს, რომ კლიმატის ცვლილებებს ჭარბი სათბური გაზები იწვევს, განგაშს ტეხს, საჭიროა ამ გაზების გამობოლქვის შემცირებაო. შემცირებას კი ეგრეთ წოდებული „მწვანე ტექნოლოგიის“ გამოყენება სჭირდება, რასაც ფული უნდა. განსაკუთრებით დიდი რაოდენობით სათბურის გაზებს აწარმოებს, პირველ რიგში, აშშ, ასევე ინდოეთი, ჩინეთი. დღემდე შეთანხმება ვერ ხერხდება, რადგან ეს ქვეყნები უარს ამბობენ გადამჭრელ ზომებს მიმართონ - ისინი კიოტოს ოქმის ხელმომწერთა შორის არ არიან. დურბანის შეხვედრის შემდეგ მათ რიგებში ჩადგა კანადაც, რომელმაც გამოაცხადა, რომ გადის კიოტოს ხელშეკრულებიდან. ჩინეთმა, რომელიც უდიდეს მწარმოებლებს შორისაა, სინანული გამოხატა კანადის ნაბიჯის გამო.

პეკინში საგარეო საქმეთა სამინისტროს წარმომადგენელმა ლიუ ვეიმინმა ასე ჩამოაყალიბა თავისი ქვეყნის პოზიცია:

„კანადის გადაწყვეტილება გამოვიდეს კიოტოს ხელშეკრულებიდან ამ ეტაპზე, ეწინააღმდეგება საერთაშორისო თანამეგობრობის ძალისხმევას და დასანანია. იმედი გვაქვს, რომ კანადა მზად იქნება ნაკისრი პასუხისმგებლობა და მოვალეობები შეასრულოს, რომ ის ერთგული დარჩება ემისიის შემცირების თაობაზე დაპირებებისა და პოზიტიურად და კონსტრუქციულად ითანამშრომლებს კლიმატის გლობალურ ცვლილებებთან საერთაშორისო ბრძოლაში“.

კანადის არგუმენტი გავიდეს კიოტოს ხელშეკრულებიდან ის იყო, რომ აშშ და ჩინეთი, უდიდესი მწარმოებლები სასათბურე გაზებისა, მაინც არ არიან ჩართული პროცესში და აზრი არა აქვს ჩვენს მონაწილეობასაცო. მაგრამ საქმე ისაა, რომ აშშ ცდილობს ჩაერთოს პროცესში იმ პირობით, რომ 3 პროცენტით შეამცირებს სასათბურე გაზების გამოყოფას, რაც მცირედაა შეფასებული. ჩინეთს არ სურს მისი მრეწველობა კონტროლდებოდეს და აცხადებს, საკმარისს ვაკეთებთ სასათბურე გაზების გამოყოფის შესამცირებლად, ოღონდ ვერავის მივცემთ უფლებას მეთვალყურეობა გაუწიოს ჩვენს ქარხნებსო.

თითქმის 20 წელიწადია არსებობს კიოტოს შეთანხმება და მას მერე ლაპარაკია იმაზე, რომ კლიმატის სტაბილიზების მისაღწევად თანხმობაა საჭირო და მას სხვებიც უნდა შეუერთდნენ, ხოლო, რაც მთავარია, დოკუმენტმა მტკიცე იურიდიული ძალა უნდა მიიღოს. არათუ სტაბილიზება, მსოფლიოში სასათბურე გაზების გამოყოფამ 1990 წლის შემდეგ, როცა ბრძოლა დაიწყო, 40 პროცენტით მოიმატა, ამბობს კლიმატის კვლევის პოტსდამის ინსტიტუტის პროფესორი შტეფან რამსდორფი. ის ლაპარაკობს სახელმწიფოთა ალიანსებზე, რომელთა შექმნა, მისი აზრით, ერთადერთი იმედის მომცემი ფაქტორია:

„რადგან სრულიად გლობალური, დიდი შეთანხმების მიღწევა ყოვნდება, უნდა შეიქმნას ალიანსები, მაგალითად, ევროკავშირისა და აფრიკის, კოალიცია კლიმატის დაცვის პიონერებისა, რათა 2020 წლისთვის რამე კონკრეტულ შედეგს მივაღწიოთ, მაგალითად, განახლებადი ენერგიები განვითარდეს.“

რამსდორფი შემთხვევით არ ახსენებს ეკროკავშირს და აფრიკას. კიოტოს ამჟამად მოქმედ ოქმში გაერთიანებულ ქვეყნებზე სასათბურე გაზების გამოყოფის მხოლოდ 15 პროცენტი მოდის. აფრიკა დაინტერესებულია განახლებადი ენერგიებით. მისი მრეწველობა ახლაც არ არის ყველაზე განვითარებული და თუ ამ მიმართულებით წავა, ზარალს ნადვილად არ ნახავს. ასე რომ, ამ ქვეყნებს ხელს აძლევთ, თუკი მათ წაახალისებენ და თანხებს გამოუყოფენ, იზრუნონ მზის, ქარის, თერმული თუ სხვა ენერგიების ათვისებაზე. ევროკავშირი - პირველ რიგში, გერმანია, რომელიც, ამ მხრივ, მთელი მსოფლიოს ავანგარდშია - მზად არის სვლა კლიმატის წინააღმდეგ ბრძოლაში თავისი ჩვეული სიჩქარით გააგრძელოს, სხვასთან ერთად. ადრევე დასახული მიზანია დედამიწის გათბობა ორ პროცენზე შეაჩერონ. რამსდორფს სჯერა, რომ ეს შესაძლებელია. მისივე თქმით, ბევრი ქვეყანა ერთ-ნახევარ გრადუსზეც კი აპირებს იმუშაოს, რაც იოლი არაა.

ძალიან, ძალიან შორეულ მომავალში, ამბობს კლიმატის მკვლევარი, მსოფლიოში ზღვის დონე რამდენიმე მეტრით აიწევს, ეს კი ყველა კუნძულოვანი სახელმწიფოს წყლით დაფარვას ნიშნავს. გერმანიის პოლიტიკოსებმა განსხვავებული შეფასებები მისცეს დურბანის კონფერენციას. პრეზიდენტი კრისტიან ვოლფი თავშეკავებული იყო. მან განაცხადა, ამ შეხვედრამ დაგვანახვა, რამდენად გრძელია კიოტოს შემდგომ ოქმამდე გზაო.

გერმანიის გარემოს დაცვის მინისტრი, ნორბერტ რიოტგენი, ქრისტიან-დემოკრატიული პარტიის წარმომადგენელი, ფიქრობს, რომ დურბანის შეთანხმება დიდი, გზის მაჩვენებელი წარმატებაა კლიმატის დაცვის საქმეში. გერმანიის პარლამენტში, ბუნდესტაგში, ოპოზიციამ და ამ ქვეყნის გარემოსდაცვითმა ორგანიზაციებმა დურბანში მიღწეული შედეგი აშკარად გააკრიტიკეს. ყველა ერთხმად აღიარებს, რომ მოქმედება ახლავეა საჭიროა, თორემ გვიან იქნება, რადგან, როგორც გარემოს ეკონომისტი ნიკო პეხი ამბობს, კლიმატის დაცვისას პრობლემაა ცხოვრების დასავლური სტილი, რომელსაც არა მხოლოდ დრო მიაქვს, არამედ ბუნებასაც უქმნის საფრთხეს. მისი აზრით, პლანეტა ეკოლოგიური კატასტროფისკენ მიექანება. თუკი გვსურს ამის შეჩერება, რამე უნდა ვიღონოთ, უკეთ რომ ვთქვათ, ნაკლები უნდა ვაკეთოთ. დღევანდლამდელი კეთილდღეობის დასავლური მოდელი, პეხის აზრით, ადრე თუ გვიან თვითონვე დაგვემშვიდობება.

რადიო „თავისუფლება“

კვლევების თანახმად, დედამიწაზე დათბობის ორი მნიშვნელოვანი პერიოდი იყო

ევროპის, იაპონიის და აშშ-ს რამდენიმე უნივერსიტეტის მეცნიერთა საერთაშორისო ჯგუფმა დაასრულა გრენლანდიის მყინვარების მონაცემთა შეგროვება და ანალიზი.

კვლევების შედეგების მიხედვით, სპეციალისტები ორი ძალზედ მნიშვნელოვანი ტემპერატურული რყევის შესახებ აცხადებენ, რომელიც უკანასკნელი გამყინვარების დროს მოხდა. მეცნიერები მიიჩნევენ, რომ მსგავსმა რყევებმა მნიშვნელოვანი გავლენა მოახდინა ჩვენი პლანეტის ატმოსფერული ნაკადის ცირკულაციაზე.

ყინულის ნიმუშებმა აჩვენა, რომ დედამიწის ჩრდილოეთ ნახევარსფეროში დათბობის ორი მნიშვნელოვანი პერიოდი იყო – პირველი 14 700 წლის წინ, როცა 50 წლის განმავლობაში ტემპერატურამ ერთბაშად 6 გრადუსით მოიმატა, ხოლო შემდეგ რამდენიმე ათასი წლის განმავლობაში კვლავ ეცემოდა.

დათბობის მეორე პერიოდი ყინულის კვლევების შედეგად დაფიქსირდა, რომლის ასაკი 11 700 წელს შეადგენს.

მეცნიერები მიიჩნევენ, რომ ახალი სამეცნიერო კვლევები დაეხმარებათ, უკეთ გაერკვნენ პლანეტის კლიმატურ თავისებურებებში და შექმნან გლობალური ტემპერატურის მატების ამსახველი კლიმატის შედარებით ზუსტი მოდელი.

მყინვარების შესწავლისას მკვლევარები ზომავდნენ ყინულში შემონახული მტვრის ნაწილაკების დონეს, ასევე ყინულის სხვადასხვა შრეებში წყლის სტაბილურ იზოტოპებს.

კვლევების ავტორების აზრით, პირველი მკვეთრი დათბობა 14 700 წლის წინ დაიწყო. 12 900 წლის წინ დაიწყო გამყინვარება და 1 200 წლის შემდეგ ყველაფერი ძველ ნიშნულს დაუბრუნდა.

კოლორადოს უნივერსიტეტთან არსებული არქტიკული კვლევების ინსტიტუტის დირექტორის ჯიმ უაიტის სიტყვებით აშკარაა, რომ 10-15 წლის წინ მომხდარი გლობალური დათბობის მიზეზი ბუნებრივ ფაქტორებს ეფუძვნებოდა, თუმცა თავად იმ ფაქტმა,რომ დედამიწაზე ბუნებრივ პირობებს შეუძლია ასე სწრაფად შეცვალოს კლიმატი, ბევრი მეცნიერი უნდა დააფიქროს მიმდინარე გლობალური დათბობის ბუნებაზე.

რა საფრთხეს შეიცავს თბილისის ბაღებისა და პარკების გაჩეხა?

ეკა ქევანიშვილი,
რადიო „თავისუფლება“

ბოლო ერთი თვის განმავლობაში თბილისში, პოლიციის შენობის აგების მიზნით, ორ გამწვანებულ ადგილას – კიკვიძის პარკსა და მოსკოვის გამზირზე მდებარე სკვერში – ათობით ხე მოიჭრა. მწვანე ზოლის დაზიანებას ადგილობრივი მოსახლეობა, არასამთავრობო ორგანიზაციები და ის ადამიანები აპროტესტებენ, ვისაც დედაქალაქის მწვანე საფარზე გული შესტკივა. რატომ შეარჩია ქალაქის მთავრობამ ადმინისტრაციული შენობების ჩასადგმელად კანონით დაცული ზონები და როგორ იმოქმედებს ქალაქზე ბაღებისა და პარკების გაჩეხა?

კიკვიძის პარკი – ახლა მას ვეტერანთა დასვენების პარკი ჰქვია. შუადღის პირველი საათია. ხალხი კანტიკუნტად დადის - ძირითადად, ახლოს მცხოვრები მოსახლეობა. ზოგი ძაღლს ასეირნებს, ზოგი საბავშვო ეტლს მოაგორებს. ბავშვების თამაშის ხმას თუ არ ჩათვლით, პარკში სიმშვიდეა.

პარკის განაპირა ნაწილი შემოღობილია, მიწა – ამოთხრილი, ტერიტორია – მოსუფთავებული. შიგნით რამდენიმე სატვირთო მანქანასა და ორიოდე მუშას ვხედავთ. ამ ადგილას პოლიცია უნდა აშენდეს. ორ კვირაზე მეტია ხეების მოჭრას და პარკის ტერიტორიაზე პოლიციის მშენებლობას გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციები და ადგილობრივი მოსახლეობა აპროტესტებს, მშენებლობა კი გრძელდება. ბატონი ავთო თეთრ ლაბრადორს ასეირნებს. ის პარკიდან ას მეტრში ცხოვრობს. პოლიციის მშენებლობით უკმაყოფილოა:

„ჯობდა სხვაგან აეშენებინათ – აქვე ახლოს იმდენი ბარაკი დგას, აეღოთ ისინი, მოელამაზებინათ ადგილი და იქ აეშენებინათ. ეტყობა, აქ მუქთად აქვთ მიწა, იქ კი, ბარაკების ადგილას, ხალხი რომ აყარონ, სამაგიერო უნდა მისცენ. ასე უფრო ადვილია“.

პარკში, გრძელ სკამზე ჩამომჯდარი ქალბატონი ნანა კი გვეუბნება, რომ შესაძლოა, უსაფრთხოების თვალსაზრისით, პოლიციის შენობის პარკში განთავსება უკეთესიც იყოს:

„ძალიან მენანებოდა ნაძვები, მაგრამ დავაკვირდი და ნაძვები არ არის მოჭრილი, უფრო ბუჩქებია, მე მგონი, გაჩეხილი. უარესს ველოდი...“

„გრინფისის მხარდამჭერთა ჯგუფის“ წევრი, ეკოლოგი ლაშა ჩხარტიშვილი, რომელიც აქტიურად იყო ჩართული ყოფილი კიკვიძის, იმავე ვეტერანთა დასვენების პარკის გადარჩენის კამპანიაში, შენიშნავს, რომ თბილისი ჯერ კიდევ საბჭოთა დროს განიცდიდა გამწვანებული ტერიტორიების სიმცირეს, მაგრამ შეტევა დედაქალაქის მწვანე საფარზე რამდენიმე წლის წინ დაიწყო და არა მხოლოდ პირდაპირი გაჩეხის გზით, არამედ საკანონმდებლო ცვლილებებით. მიუხედავად ამისა, მისი თქმით, დღესაც არსებობს საკრებულოს მიერ გამოცემული შესაბამისი აქტი, რომელსაც საკრებულოს მაშინდელი თავმჯდომარე მიხეილ სააკაშვილი აწერს ხელს და რომლის თანახმად, ბაღებში, პარკებსა და სკვერებში ხეების გაჩეხა, მშენებლობა და ტერიტორიის პრივატიზაცია აკრძალულია. თუმცა კანონი გამუდმებით ირღვევა. ბოლო დროს ასეთ ტერიტორიებს ადმინისტრაციული შენობების, გამგეობებისა და პოლიციის შენობებისთვის ადგილის გამოსათავისუფლებლად ჩეხენ:

„ეს, ერთი მხრივ, ძალის დემონსტრირებაა და, მეორე მხრივ, ერთგვარი პიარი, რომ ყველაზე გამოსაჩენ ადგილას იდგეს გამგეობები და პოლიციის შენობები. რომ აღარაფერი ვთქვათ ჯანმრთელობისთვის მიყენებულ ზიანზე, რადგან, როგორც ცნობილია, ხეებს აქვთ ჟანგბადის გამოყოფის ფუნქცია, ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია თბილისისთვის, რომელიც ქვაბულში მდებარეობს და მისი განიავება მუდამ სერიოზული პრობლემა იყო. მწვანე ნარგავების მეორე ფუნქცია კი ჰაერის ფილტრაციაა, მავნე ნივთიერებების შებოჭვა, რომელიც მრავლადაა ჰაერში, თან თუ გავითვალისწინებთ საწვავის დაბალ ხარისხს, რომელიც საქართველოში შემოდის. ფაქტობრივად, მე არ მახსენდება თბილისის არც ერთი ბაღი, პარკი თუ სკვერი, რომელიც სხვადასხვა მასშტაბით არ გაეჩეხათ. ფიზიკის ინსტიტუტის უნიკალურ ბაღში ააშენეს ვაკე-საბურთალოს გამგეობა, სკვერში ააშენეს გლდანი-ნაძალადევის გამგეობა, წერეთლის მეტროსთან მდებარე სკვერში ააშენეს პოლიცია, „მზიურში“ აშენდა პოლიცია და ა.შ.“ - ამბობს ლაშა ჩხარტიშვილი.

ვეტერანთა დასვენების პარკამდე რამდენიმე ათეული ფიჭვი მოიჭრა მოსკოვის გამზირზე მდებარე სკვერში. იქაც, წინასწარი ინფორმაციით, პოლიცია შენდება. არასამთავრობო სექტორისა და ადგილობრივი მოსახლეობის პროტესტის მიუხედავად, პროცესი არც იქ შეფერხებულა. არასამთავრობო ორგანიზაცია „უსაფრთხო სივრცის“ თავმჯდომარე ანა გაბრიაძე იხსენებს, რომ პირველი, რაც პარკებში ხეების გაჩეხის შემდეგ გააკეთეს, მერიის ოფიციალურ საიტზე ამ ტერიტორიების სტატუსი გადაამოწმეს. არც მოსკოვის გამზირზე მდებარე სკვერს და არც კიკვიძის ბაღს, ანა გაბრიაძის თქმით, სტატუსი რეკრეაციული ზონისა, სადაც მშენებლობის წამოწყება და ხეების გაჩეხა აკრძალულია, მოხსნილი არ ჰქონია:

„ჩვენ მშენებლობის ნებართვას ვითხოვდით. წესით, მერიის საიტზეც უნდა იდოს პროექტიც და ნებართვაც. საიტზე, რა თქმა უნდა, არაფერი იდო. არც სტატუსი ჰქონდა ამ პარკებს შეცვლილი და არც ნებართვები მოუწოდებიათ. მოსკოვის გამზირზე მდებარე სკვერს რაც შეეხება, იქ ბანერიც კი არ იყო გამოკრული, თუ რა შენდება. ამიტომ ზედამხედველობას დავურეკეთ. მათ ჩვენი იურისტი ესაუბრა და ტელეფონში სიტყვიერად დაუდასტურეს, რომ იმ ადგილას პოლიცია აშენდება. საქმე ისაა, რომ 2009 წელს მიღებული ქალაქის განვითარების გენერალური გეგმა გამწვანებასთან დაკავშირებული სახელმწიფო პოლიტიკის გარანტი უნდა ყოფილიყო. ეს არის ქალაქის მთავარი კანონი, რომელიც ძალიან გამომწვევად არის დარღვეული“.

არსებობს შსს-ს თბილისის მთავარი სამართველოს საკადრო და ორგანიზაციული უზრუნველყოფის სამმართველოს უფროსის მოადგილის სახელზე მერიის არქიტექტურის სამსახურის პასუხი, რომელშიც წერია, რომ „არქიტექტურის სამსახური წინააღმდეგი არ არის ზემოთ აღნიშნულ ტერიტორიებზე განხორციელდეს მიწის ნაკვეთების შემოღობვა, დროებითი ნაგებობების ჩადგმა და მიწის სამუშაოების განხორციელება“. - აქედან ჩანს, რომ მერია ბაღებში ხეების მოჭრის იდეას ეთანხმება.

პარლამენტის გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების კომიტეტის თავმჯდომარის მოადგილე, პროფესიით ბოტანიკოსი ზაზა გამცემლიძე რადიო თავისუფლებასთან საუბარში განმარტავს, რომ პოლიციის შენობისათვის პარკის მხოლოდ მცირე ნაწილი გამოიყო და ამაში „კატასტროფული არაფერია“. მისი თქმით, იქ არ გაჩეხილა იშვიათი სახეობის, ბიოლოგიურად ფასეული ხეები:

„იქ არ მოჭრილა იშვიათი, ბუნებრივ ეკოსისტემაში გაზრდილი, ძეგლის სტატუსს რომ მივანიჭებდით, ისეთი ხეები. პარკის ის ნაწილი, სადაც პოლიციის აშენებას აპირებენ, ისეთ საფრთხეს არ უქმნის კიკვიძის პარკს, რომ ასეთი პოლიტიკური აჟიოტაჟი ატეხილიყო. ხელოვნური ნარგავების განახლება და აღდგენა ყოველთვის შეიძლება. იქ მოჭრილია რამდენიმე ფიჭვი და ზოგიერთი ფოთლოვანი ხე. მაგრამ ახლა რომ გავიდეთ ადგილზე, კიკვიძის პარკში, და დავათვალიეროთ და აღვწეროთ, აღმოვაჩენთ, რომ შესაძლოა 50 კი არა, 100 ხეც იყოს მოსაჭრელი. დაბერებულ და მოსაჭრელ ხეებს ვგულისხმობ. ამდენად, მე ეს ამბავი კატასტროფად არ მეჩვენება.“

გარემოსდაცვითი არასამთავრობო სექტორი კი გაჩერებას არ აპირებს. სხვადასხვა სახის საპროტესტო აქცია უახლოეს მომავალშია დაგეგმილი, მით უმეტეს, რომ, მათი ინფორმაციით, იგივე ბედი ელის თბილისის კიდევ არაერთ სკვერსა და ბაღს.

ყაზბეგის ეროვნულ პარკს ტერიტორია ჩამოაჭრეს

ყაზბეგის ეროვნული პარკის ტერიტორია მცირდება, რისი მიზეზიც ჰიდროელექტროსადგურის მშენებლობაა.

„დაცული ტერიტორიების სტატუსის შესახებ“ კანონში შესატანი ცვლილებების მიხედვით, ამჟამად ყაზბეგის ეროვნული პარკის შემადგენლობაში 8 707 ჰექტარი შედის. კანონპროექტის დამტკიცების შემთხვევაში კი, ყაზბეგის ეროვნული პარკის ტერიტორია 8 698 ჰექტარამდე შემცირდება.

კანონპროექტის განმარტებით ბარათში კანონპროექტის მომზადების მიზეზად, ყაზბეგის ეროვნული პარკის მიმდებარე ტერიტორიაზე მიმდინარე ჰიდროენერგეტიკული პროექტის განხორციელების ხელშეწყობის აუცილებლობაა დასახელებული.

კანონპროექტის ავტორი ენერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროა, ინიციატორი კი მთავრობა.

ნაგავსაყრელების მოსაწყობად ახალი სამსახური შეიქმნება

ნაგავსაყრელების მოსაწყობად ახალი სამსახური შეიქმნება. ამასთან დაკავშირებით ცვლილება პარლამენტმა „ადგილობრივი თვითმმართველობის შესახებ“ საქართველოს ორგანულ კანონში შეიტანა.

აქამდე მოქმედი კანონმდებლობით,მხოლოდ თვითმმართველი ერთეულია უფლებამოსილი, მიიღოს გადაწყვეტილება ისეთ საკითხებზე, როგორიცაა ნაგავსაყრელების მოწყობა,დასახლებებში ქუჩების დასუფთავება, საყოფაცხოვრებო ნარჩენების შეგროვებისა და უტილიზაციის სამუშაოთა წარმოების დაგეგმვა და განხორციელება ან მათ განხორციელებაზე მუნიციპალური შესყიდვის ორგანიზება.

კანონპროექტის თავდაპირველი ვარიანტით იგეგმებოდა, რომ თვითმმართველობებისთვის ჩამოეშორებინათ, როგორც ნაგავსაყრალების მოწყობის, ისე დასახლებებში ქუჩების დასუფთავების, საყოფაცხოვრებო ნარჩენების შეგროვებისა და უტილიზაციის სამუშაოთა წარმოების დაგეგმვის, განხორციელების უფლებამოსილებები.

თუმცა, კანონპროექტის საბოლოო და უკვე დამტკიცებული ვარიანტით, ადგილობრივ თვითმმართველობებისთვის მხოლოდ ნაგავსაყრელების მოწყობის უფლების ჩამოშორების გადაწყვეტილება მიიღეს.

ნაგავსაყრელების მოწყობის მიზნით, ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრომ 2012 წლის პირველ აპრილამდე, სახელმწიფო ქონების განკერძოების გზით, შესაბამისი პროფილის კერძო სამართლის იურიდიული პირი უნდა დააფუძნოს და მისი 100%-იანი წილი მართვის უფლებით, რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს გადასცეს.

რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრომ ნაგავსაყრელების მოწყობა, მიმდინარე წლის 1-ელი მაისიდან უნდა დაიწყოს.

კანონპროექტის პირვანდელი ვარიანტით, აღნიშნულ უწყებას მომავალი წლიდან, ქუჩების დასუფთავების და საყოფაცხოვრებო ნარჩენების შეგროვების სამუშაოს ორგანიზებაც უნდა გაეწია.

www.Ipn.ge

cenn.org მწვანე გაზეთი
რასაც ზრნავთ ეკეთეთ ეროვნული მოსახლეობის მხარდასაჭერად
CENN Caucasus Environmental NGO Network

სოფლები საძოვრების გარეშე რჩებიან

თეა თოფურია, www.netgazeti.ge

საქართველოში არსებული საძოვრების დიდი ნაწილი ეკლებითა და ჭაობებით არის დაფარული. იმ ნაკვეთებზე, სადაც სოფლის ნახირი დადის, გადაძოვების გამო ეროზია ვითარდება. მოსახლეობა კუთვნილი საძოვრების მოვლასა და მართვას ვერ ახერხებს.

სოფლის მეურნეობის განვითარების საერთაშორისო ასოციაციის ექსპერტის, ამირან კოჩალაძის თქმით, საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ საქართველოში ცხვრის რაოდენობა განახევრდა. ქართველ წყემსებს აღარ აქვთ საშუალება, ცხვარი აზერბაიჯანის საძოვრებზე გადაიყვანონ. მოუვლელია თვით საქართველოში არსებული საძოვრებიც, რაც მესაქონლეობის განვითარებაზე უარყოფითად აისახება. საძოვრებზე გაჩნდა ტოქსიკური ბალახი. ხშირად იწამლებიან ცხოველები. ინტოქსიკაციის შემთხვევები, ძირითადად, ადრე გაზაფხულზე და შემოდგომაზე ფიქსირდება.

საგარეჯოს რაიონის სოფელ წყაროსთავის მოსახლეობა თავს მესაქონლეობით ირჩენს, თუმცა სოფლის საძოვრების დიდი ნაწილი შამბნარითაა დაფარული.

„სამი ძროხა და სამი ხარი მყავს. სოფლის საძოვრები არ გვყოფნის. გაშამბნარებული საძოვრები რომ გასუფთავდეს, ცხვარსაც გავიჩენდი, მაგრამ მაგაზე ლაპარაკიც ზედმეტია, ძალიან დიდი თანხა უნდა“, – ამბობს წყაროსთავის მოსახლე დათო გაგნიაშვილი.

იგივეს იმეორებს წყაროსთავის კიდევ ერთი მცხოვრები ნუკრი დათუნაშვილი. ის უკვე მესაქონლეობას აღარ მისდევს:

„ისეთი ბალახია ამოსული, რომელიც საქონლისთვის არ ვარგა. გასუფთავება უნდა, ამოძირკვა“.

კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელმა (CENN) ჩაატარა კვლევა კლიმატის ცვლილებასთან დაკავშირებით. გაირკვა, რომ გლობალური დათბობა ისედაც ეროზირებულ საძოვრებს კიდევ უარეს მდგომარეობაში აყენებს. ამჯერად CENN-ი ახორციელებს საპილოტე პროექტს საძოვრებთან დაკავშირებით. პროექტის მიზანი ერთ რომელიმე სოფელში საძოვრის აღდგენა და მოსახლეობის დახმარებაა, რათა მათ ამ საძოვრების სწორად მართვა შეძლონ.

„რაც ჩვენ საძოვრები ვნახეთ, უკვე უდაბნოსთვის მახასიათებელი მცენარეებია ამოსული. ეს იმას ნიშნავს, რომ შესაძლოა ამ მიწების გაუდაბნოება დაიწყოს, ამიტომ ჩარევაა საჭირო“, – ამბობს ექსპერტი ამირან კოჩალაძე.

მისივე თქმით, საძოვრების მართვა ისევ მოსახლეობამ უნდა აიღოს საკუთარ თავზე. აუცილებელია ნაკვეთმონაცვლეობის დანერგვა. ერთი კვირის განმავლობაში ერთ ნაკვეთზე უნდა აძოვონ საქონელი, მეორე კვირის განმავლობაში – მეორეზე. თითოეული ნაკვეთი ერთი თვის განმავლობაში უნდა „ისვენებდეს“.

„ახლა ასე არ ხდება, გაუშვებენ საქონელს და მორჩა. სწორედ ამან გამოიწვია საძოვრების გაუარესება. მთავრობისგან დახმარება შეიძლება ის იყოს, რომ ინფრასტრუქტურა გააუმჯობესოს. აი, გვინდოდა საძოვრამდე მისვლა და ვერ მივედით, რადგან გზა არ არის“, – ამბობს ამირან კოჩალაძე.

სოფლის მეუნეობის განვითარების საერთაშორისო ასოციაციის ექსპერტი მეცხოველეობის დარგში, ელიოზ ხაჭაპურიძე ამბობს, რომ თუ საძოვარი დაჭაობებულია, აუცილებელია საწრეტი არხების გაკეთება, შემდეგ ნაკვეთი ყველაფერი ზედმეტისგან უნდა გათავისუფლდეს, იქნება ეს ბუჩქი თუ ქვა. ასევე, უნდა გამდიდრდეს ნიადაგი სასუქებით. თუ ბალახი მეჩხერია, უნდა დაითესოს, ამასთან, ზუსტად უნდა შეირჩეს ბალახის თესლიც.

„დღეს რომ საზაფხულო საძოვრებს გადახედო, გინდა ახალქალაქისას, გინდა ნინოწმინდისას, სულ შხამას მიაქვს იქაურობა. ერთ ფარასაც ვერ გამოაზამთრებენ“, – ამბობს ელიოზ ხაჭაპურიძე.

„ბუნება და საძოვრების რაოდენობაც ხელს გვიწყობს, რომ აქ მესაქონლეობა განვითარდეს, მაგრამ მრავალი პრობლემაა. 200 ჰა საძოვარია და მესამედი ჭაობი. ადრე საქაჩები იდგა, მაგრამ მერე მოიშალა. ჩვენი სახსრებით მაგის გაკეთება არც მიფიქრია, ძალიან დიდი სამუშაოა ჩასატარებელი“, – ამბობს საგარეჯოს რაიონის სოფელ თოხლიაურის მკვიდრი ნოდარ ჯავახიშვილი.

წყაროსთავის სოფლის რწმუნებული ნიკოლოზ ბეჟიტაშვილი ადასტურებს, რომ საძოვრები უპატრონოდაა მიტოვებული: „ჯანგნარითაა დაფარული, ზოგან უკვე მეწყერიც ჩამოწვა, ზოგან მისასვლელი გზაც არ არის. ალაგ–ალაგ რაღაც მონაკვეთებია დარჩენილი და მოსახლეობა საქონელს მანდ აძოვებს“.

როგორც წყაროსთვალის, ასევე, სოფელ ნინოწმინდის რწმუნებული ოთარ როჩიკაშვილიც ამბობს, რომ საძოვრების მოვლა–პატრონობისთვის თანხა ბიუჯეტში არასოდეს გამოყოფილა, მათ შორის არც სოფლის პროგრამის ფარგლებში.

იმ სახეობების რაოდენობა, რომლებიც გადაშენების პირას იყვნენ, გაორმაგდა

გარემოს დაცვის საერთაშორისო კავშირის პრეზიდენტმა, აშოკ ხოსლამ განაცხადა, რომ დედამიწა ბიოსფეროს განადგურების მორიგ ეტაპზე გადავიდა, რომლის შედეგადაც ათასობით სახეობა გაქრება.

ყოველდღიურად, მსოფლიოში, ხანძრის შედეგად 50 ჰა ტყე ნადგურდება. დღეში 20 ათასი ჰექტარი სასოფლო-სამეურნეო სავარგულები უდაბნოდ იქცევა. ატმოსფეროში, დღე-ღამეში, 60 მილიონი ტონა მხუთავი აირი გამოიყოფა, რომლის სავალალო შედეგებიც დედამიწის ყველა კუთხეზე აისახება.

კაცობრიობა თვალყურს ადევნებს მეექვსე მსოფლიო განადგურებას, რომელიც მას შემდეგ მიმდინარეობს, რაც დედამიწა წარმოიშვა. წინა, მეხუთე განადგურების ციკლმა დინოზავრების გადაშენება გამოიწვია. 2050 წელს დედამიწაზე თევზის ყველა სახეობა გაქრება.

დღეისთვის, ცხოველებისა და მცენარეების 19.6 ათასამდე სახეობა გადაშენების პირასაა. ბოლო ორი ათწლეულის განმავლობაში, იმ სახეობების რაოდენობა, რომლებიც გადაშენების პირას იყვნენ, გაორმაგდა.

2020 წლისთვის დედამიწას შიმშილობა ემუქრება

მეცნიერები იმ დასკვნამდე მივიდნენ, რომ კლიმატის ცვლილება, რომელიც ატმოსფეროში სასათბურე გაზების ანთროპოლოგიური გაფრქვევითაა გამოწვეული, 2020 წლისთვის სოფლის მეურნეობის წარმოების დეფიციტს გამოიწვევს. ეს დედამიწის ყოველ მეხუთე ადამიანს შიმშილისთვის გაწირავს. ამის შესახებ კლიმატოლოგთა „მსოფლიო ეკოლოგიური ფონდის“ არაკომერციული ორგანიზაციის მოხსენებაშია ნათქვამი.

დღეს საკვების უკმარისობას დედამიწის ყოველი მეშვიდე მცხოვრები განიცდის. 2020 წლისთვის კი უმეტეს ქვეყნებში კლიმატის დათბობის შედეგად სოფლის მეურნეობის პროდუქტები შემცირდება, რის გამოც დედამინის მზარდი მოსახლეობის გამოკვება შეუძლებელი გახდება.

კლიმატოლოგები მიიჩნევენ, რომ თანამედროვე სცენარის მიხედვით, სასათბურე გაზების შეუზღუდავი გაფრქვევა დედამიწაზე კლიმატს 2,4 გრადუსით გაზრდის.

ამასთან, დედამიწის მოსახლეობა სულ მცირე, 900 მილიონით გაიზრდება და 7-8 მილიარდს მიაღწევს.

კლიმატური ცვლილებების შედეგად სხვადასხვა ქვეყანაში მოსავლის განადგურება ისეთ მასშტაბს მიაღწევს, რომ ხორბლის დეფიციტი 14% იქნება, 11 %-ით ნაკლები ბრინჯი იწარმოება, ხოლო სიმინდი 9%-ით ნაკლები იქნება. მეცნიერთა დასკვნით, ამ ტიპის წარმოება რუსეთში უკვე მცირდება.

მეურნეობის შემცირების უკმარისობა ტემპერატურის ცვლილებებითა და არასაკმარისი წყლის მიწოდებით იქნება გამოწვეული.

იმის გამო, რომ მარცვლოვანი პროდუქციის დაახლოებით 35% შინაური ცხოველების კვებას ხმარდება, მეცნიერები ხორცის წარმოების შემცირებასაც ვარაუდობენ. შესაძლოა, ამან რეალური ფასები 20%-ით გაზარდოს.

ამდენად, მეცნიერები მიიჩნევენ, რომ ატმოსფეროში ნარჩენების გაფრქვევის შემცირება უკეთესობისკენ გადადგმული ნაბიჯი იქნება. სამწუხაროდ, ცალკეული ქვეყნების ოფიციალური პირები ამ საკითხზე შეთანხმებას ვერ ახერხებენ.

ამასთან, შიმშილის დაძლევის კიდევ ერთ საშუალებად მეცნიერები კვების რაციონში ახალ საკვებზე – ცილებსა და ნახშირწყალებზე გადასვლას მიიჩნევენ.

www.Ekofact.com

CENN - საქართველო
სათავო ოფისი
ბეთლემის ქ. №27
0105. თბილისი
ტ +995 32 275 19 03/04
ფ +995 32 275 19 05
info@cenn.org
www.cenn.org

CENN - სომხეთი
ჰერაცის ქ. №16
ერევანი
ტ/ფ +3741 0 57 57 79
info.armenia@cenn.org

CENN - აზერბაიჯანი
გარა გარაევის გამზ. №124/128
ბაქო
ტ +99412 4394113
ფ +99412 4743004
info.azerbaijan@cenn.org

CENN Caucasus Environmental NGO Network USAID ამერიკელი ხალხისგან

გაზეთი მომზადდა პროექტის „კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაცია და ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შემცირება“ ფარგლებში, რომელიც ხორციელდება ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტო **USAID**-ის მხარდაჭერით, **AID-114-A-09-00007** ხელშეკრულების საფუძველზე. სტატიებში გამოთქმული შეხედულებები არ გამოხატავს ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოსა და ამერიკის შეერთებული შტატების მთავრობის შეხედულებებს.

Annex 7: Conference on Climate Change Adaptation and Natural Disaster Mitigation

From: Info CENN [mailto:info@cenn.ge]
Sent: Monday, January 16, 2012 3:00 PM
To: 0
Subject: [cenn_ge] Prospects for the Introduction of Insurance Programs in Natural Disaster Risk Zones

ბუნებრივი კატასტროფების რისკის ზონებში სადაზღვევო პროგრამების ამოქმედების პერსპექტები

კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანოზაციების ქსელისა (CENN) და სამოქალაქო საზოგადოების განვითარების კავშირ ,,ბორჯღალო“-ს ერთობლივი ორგანიზებით, 13 იანვარს ბათუმში, ,,ბორჯღალო“-ს ოფისში მოეწყო მრგვალი მაგიდა თემაზე: ,,ბუნებრივი კატასტროფების რისკის ზონებში სადაზღვევო პროგრამების ამოქმედების პერსპექტები“. შეხვედრას აჭარის რეგიონში მოქმედი არასამთავრობო ორგანიზაციების, სადაზღვევო კომპანიების, აჭარის გეოლოგიის სამსახურისა და განსახლების დეპარტამენტის წარმომადგენლები ესწრებოდნენ. შეხვედრაზე შედგა

კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანოზაციების ქსელის (CENN) პროექტი: ,,კლიმატის ცვლილებებთან ადაპტაცია და ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შემცირება“-ს პრეზენტაცია, წარმოდგენილი იქნა პროექტის ძირითადი მიმართულებები და პრიორიტეტები.

შეხვედრა განხილული იქნა მაღალმთიან აჭარაში ბუნებრივი კატასტროფების რისკის ზონებში არსებული მდგომარეობა და სტიქიით დაზარალებულ ოჯახებისათვის ფინანსური კონპენსაციების გაცემის სისტემა და კრიტერიუმები. ,,ბორჯღალო“-მ წარმოადგინა აღმოსავლეთ-დასავლეთის მართვის ინსტიტუტის (EWMI) ფინანსური მხარდაჭერით მიმდინარე პროექტი: ,,ეკომიგრაციის სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის გაუმჯობესების ხელშეწყობა“-ს ფარგლებში მომზადებული ინიციატივა რისკის ზონებში სახელმწიფო დაზღვევის პროგრამის ამოქმედების შესახებ, რომლის მიხედვით აჭარის მუნიციპალიტეტებში მაღალი რისკის ზონაში მცხოვრები ოჯახების დაზღვევის სისტემა ამოქმედდება, სახელმწიფო უზრუნველყოფს ოჯახების დაზღვევას, ხოლო სტიქიური მოვლენის შედეგად საცხოვრებელი სახლების დაზიანების შემთხვევაში დაზარალებულთათვის ზარალის ანაზღაურება უკვე სადაზღვევო კომპანიების პასუხისმგებლობის ქვეშ გადავა. სადაზღვევო კომპანიების წარმომადგენლებმა გამოთქვეს მზადყოფნა, რომ უფრო აქტიურად განიხილონ აღნიშნული ინიციატივა და მოხდეს ყველა ძირითადი კომპონენტის დეტალური ანალიზი. გამოითქვა მოსაზრება, რომ სასურველი იქნება რომელი კონკრეტული თემისა და სოფლის მაგალითზე საპილოტე პროექტის გაკეთება, რომელიც შესაძლებლობას შექმნის აღნიშნული ინიციატივის როგორც უპირატესობები, ასევე ნაკლოვანებები ფართოდ იქნეს წარმოჩენილი. შეხვედრის მონაწილეები შეთანხმდნენ რომ სამთავრობო სტრუქტურების, არასამთავრობო ორაგანიზაციებისა და სადაზღვევო კომპანიების წარმომადგენლებისაგან შეიქმნება სამუშაო ჯგუფი, რომელიც ბუნებრივი კატასტროფების რისკის ზონებში სახელმწიფო დაზვევის პროგრამის კონცეფციას შეიმუშავებს.

CENN
Caucasus Environmental NGO Network

CENN is a member of the:

GEF-NGO Network

IUCN Member

This information was sent by info@cenn.org

Instant removal with SafeUnsubscribe
| Editorial Policy | Privacy Policy.

T +995 32 275 19 03/04

F +995 32 275 19 05

info@cenn.org

www.cenn.org

From: Info CENN [mailto:info@cenn.ge]
Sent: Monday, January 23, 2012 3:35 PM
To: 0
Subject: [cenn_ge] Climate Change and Farmers without Crops

კლიმატური ცვლილება და გლეხები მოსავლის გარეშე

თეა თოფურია

კლიმატური ცვლილებების შედეგად დედოფლისწყაროში ოდესღაც ნაყოფიერი მიწა უდაბურდება, თუმცა ეს არ არის ერთადერთი მიზეზი, რის გამოც ადგილობრივი ფერმერების ნაწილმა მიწების დამუშავება შეწყვიტა.

კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელის (CENN) მიერ განხორციელებული კვლევის თანახმად, 2020-2050 წლებში ჰაერის საშუალო მრავალწლიური ტემპერატურა 2,5-3 °C-ით მოიმატებს (ტემპერატურა უკვე გაზრდილია 0,6 გრადუსით), რის გამოც მოსალოდნელია სახნავ-სათესი მიწების, ბაღ-ბოსტნების, ვენახებისა და საძოვრების პროდუქტიულობის საგრძნობლად შემცირება.

მკვლევარების თქმით, გაუდაბნოების პროცესი გაძლიერდება დედოფლისწყაროს მუნიციპა-ლიტეტის ტერიტორიის დიდ ნაწილზე. პრობლემას ისიც ამძიმებს, რომ რაიონში არ არსებობს სარწყავი არხები.

ასევე, გაჩეხილია ქარსაფარი ზოლები, რის გამოც ქარი ნიადაგის ზედა ფენას (სადაც მარცვალია) ადვილად ანადგურებს.

მკვლევარები ადგილობრივ მთავრობას შემდეგ რეკომენდაციას აძლევენ: სასწრაფოდ დაიწყოს არსებული წყალგამოყენების სისტემის სრული რეაბილიტაცია-გაფართოება, ახალი წყალდამზოგავი სისტემებით აღჭურვა, მკაცრი კონტროლი დაწესდეს არანორმირებული რწყვის აღსაკვეთად, ასევე, აუცილებელია დაწვიმებითი და წვეთოვანი მორწყვის ხერხების და წესების დანერგვა, ქარსაცავი და მინდორსაცავი ზოლების აღდგენა-რეაბილიტაცია.

ნიადაგდამცავი უნარის მქონე ტყის კორომების აღდგენა, მკაცრი კონტროლის დაწესება ტყის უსისტემო ჭრებზე, გვალვაგამძლე აგროკულტურების შერჩევა და ა. შ.

საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროში აცხადებენ, რომ მიმდინარე წელს დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის სოფელ გამარჯვებაში, 6 ჰა ფართობზე დაგეგმილია წვეთოვანი სისტემის, სატუმბი სადგურისა და სადაწნეო მილსადენის მოწყობა.

სამინისტროს მელიორაციის პოლიტიკის დეპარტამენტის ხელმძღვანელის ვალერიან მჭედლიძის თქმით, წელსვე დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე დაგეგმილია სამელიორაციო სისტემებზე სარეაბილიოტაციო სამუშაოების ჩატარება, რაც წყალუზრუნველყოფილ ფართობებს 600-650 ჰექტრით გაზრდის.

დედოფლისწყაროს საკრებულოს წევრის, გელა თეთრაულის თქმით, ადგილობრივმა თვითმმართველობამ ქარსაცავი ზოლების აღდგენა დაიწყო, თუმცა ის სხვა პრობლემებზე საუბრობს, რომელთა მოგვარებას თვითმმართველობა ექსპერტების დახმარების გარეშე ვერ ახერხებს:
„ორ წელიწადს ზედიზედ ხორბალს რომ დათესავ, მერე სხვა კულტურით უნდა ჩაანაცვლო, აქამდე მზესუმზირით ვანაცვლებდით. ახლა მზესუმზირა საკმარისად აღარ მოდის და რა დავთესოთ, არ ვიცით. გვინდა ისეთი კულტურა, რომელიც ამ პირობებში მოვა კიდეც და გაყიდვადიც იქნება. სწორედ ამაში გვინდა ექსპერტების დახმარება“.

„ჩვენ ვმუშაობთ გერმანელ ექსპერტებთან, მათი მეშვეობით ვსწავლობთ, თუ რა უნდა გაკეთდეს არსებული პრობლემების მოსაგვარებლად,“ – ამბობს დედოფლისწყაროს გამგებლის მოადგილე ალექსანდრე ალუღიშვილი.

ჯემალ კვანჭილაშვილი უკვე 50 წელია დედოფლისწყაროში ფერმერულ მეურნეობას ეწევა. 200 ჰა მიწა აქვს საკუთრებაში, თუმცა ამბობს, რომ, შექმნილი პრობლემების გამო, მიწის დამუშავება აღარ ღირს.

„შირაქის მინდვრებს რომ გახედო, აგეტირება, იქაურობა გავერანებულია, საქონლის სათარეშოდ არის გამხდარი“, – ამბობს ჯემალ კვანჭილაშვილი.
„შირაქში 20 ჰა მიწა მაქვს, რომელიც ახლა დაუმუშავებელია. ძირითადად, საშემოდგომო ხორბალი და ქერი მოგვყავდა, ახლა სიმინდიც შემოიღეს, მაგრამ სიმინდის აღება ჭირს და ვერიდებით. სიმინდის საშრობებიც არ არის,“ – ამბობს ვალიკო ღორაშვილი.

ფერმერების თქმით, მიწების დამუშავება საწვავისა და სასუქის სიძვირის გამოც უჭირთ.

„სახლიდან 25-55 კილომეტრზეა ჩვენი მიწები. ტრაქტორს აიყვან, საწვავი უნდა ჩაასხა, დათესვა გინდა, ისევ საწვავი, მანქანით სიარულსაც – საწვავი... სიშორის გამო, ზამთარში ვერ ვიცავთ, საქონელი და ცხვრის ფარები დადის ზედ“, – ამბობს ვალიკო ღორაშვილი.

„ჩვენთან ძირითადი პრობლემა საწვავისა და სასუქის სიძვირეა. წლების განმავლობაში ვერავინ ახერხებს, რომ ნიადაგი სასუქით დაამუშაოს. მიწა გამოიფიტა. ის საკვები ელემენტები, რომელიც ნორმალური მოსავლის მოსაყვანად არის საჭირო ნიადაგში აღარ არის“, – ამბობს ჯემალ კვანჭილაშვილი.

მისივე თქმით, მიღებული მოსავალი დანახარჯებს ვერ ანაზღაურებს:

„40 თეთრს იძლევიან კილო ხორბალში, რაც ძალიან ცოტაა. მე 160 ტონა ხორბალი საწყობში მაქვს, ერთი გრამიც არ გამიყიდია, რადგან ხარჯს ვერ ანაზღაურებს. უმრავლესობამ მოსავლის მოყვანაზე ხელი ჩაიქნია, ვერ ასაღებენ.“

დედოფლისწყაროს გამგებლის მოადგილე ალექსანდრე ალუღიშვილი უარყოფს, რომ მოსახლეობას მოსავლის გასაღების პრობლემა აქვს.

შესაბამისი ვიდეომასალა იხ. შემდეგ ბმულზე: http://youtu.be/SC3OL2meee4

****

მასალა მომზადდა ევრაზიის თანამშრომლობის ფონდის მიერ დაფინანსებული პროექტის – "რეგიონული საკითხების გაშუქება" – ფარგლებში ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტო USAID-ის მხარდაჭერით განხორციელებულ პროექტთან „კლიმატის ცვილებისათვის ადაპტაცია და კატასტროფების რისკის შემცირება“ თანამშრომლობით. მასალის შინაარსი არ გამოხატავს ევრაზიის თანამშრომლობის ფონდისა, ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოსა და ამერიკის შეერთებული შტატების მთავრობის მოსაზრებებს და შეხედულებებს.

Caucasus Environmental NGO Network

CENN is a member of the:

This information was sent by info@cenn.org

Instant removal with SafeUnsubscribe
| Editorial Policy | Privacy Policy.

T +995 32 275 19 03/04

F +995 32 275 19 05

info@cenn.org

www.cenn.org

From: Info CENN [mailto:info@cenn.ge]
Sent: Monday, January 23, 2012 3:44 PM
To: 0
Subject: [cenn_ge] Meeting on Climate Change and Natural Disasters at the Press Cafe in Batumi

შეხვედრა პრეს-კაფეში კლიმატის ცვლილებებისა და

ბუნებრივი კატასტროფების თემაზე

სამშაბათს, 24 იანვარს, 12 საათზე, ბათუმში, პრეს-კაფეში გაიმართება კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელისა (CENN) და ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტო USAID-ის მხარდაჭერით განხორციელებული პროექტის: *„კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაცია და ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შემცირება (CCADM)“* პრეზენტაცია.

CENN-ის რეგიონალური წარმომადგენელი აჭარის სამთავრობო დაწესებულებებისა და არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლებს აღნიშნული პროექტის პრიორიტეტულ მიმართულებებს და 2012 წლის განმავლობაში განსახორციელებელი აქტივობების გეგმას გააცნობს. განიხილება სამთავრობო დაწესებულებებთან და სამოქალაქო სექტორთან ურთიერთთანამშრომლის ძირითადი მექანიზმები და ფორმები.

შეხვედრაზე ასევე სამოქალაქო საზოგადოების განვითარების კავშირი ,,ბორჯღალო“ ეკომიგრაციის სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის გაუმჯობესების რეკომენდაციათა პაკეტს წარადგენს. შეხვედრის მიწურულს კი დისკუსიის რეჟიმში, ექსპერტებთან ერთად კლიმატის

ცვლილებების კონტექსტში, აჭარის რეგიონის აქტუალური ეკოლოგიური პრობლემები განიხილება.

****

მასალა მომზადდა პროექტის „კლიმატის ცვილებისათვის ადაპტაცია და კატასტროფების რისკის შემცირება“ ფარგლებში, რომელიც ხორციელდება ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტო USAID-ის მხარდაჭერით, AID-114-A-09-00007 ხელშეკრულების საფუძველზე. სტატიაში გამოთქმული შეხედულებები არ გამოხატავს ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოსა და ამერიკის შეერთებული შტატების მთავრობის შეხედულებებს.

CENN
Caucasus Environmental NGO Network

CENN is a member of the:

GEF-NGO Network

IUCN Member

This information was sent by info@cenn.org

Instant removal with SafeUnsubscribe | Editorial Policy | Privacy Policy.

T +995 32 275 19 03/04

F +995 32 275 19 05

info@cenn.org

www.cenn.org

From: Info CENN [mailto:info@cenn.ge]
Sent: Monday, January 30, 2012 1:08 PM
To: 0
Subject: [cenn_ge] Meeting on Climate Change and Natural Disasters Held at the Press Cafe in Batumi

შეხვედრა პრეს-კაფეში კლიმატის ცვლილებებისა და

ბუნებრივი კატასტროფების თემაზე

24 იანვარს, 12:00 საათზე, ბათუმში პრეს-კაფეში გაიმართა კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელის (CENN) პროექტის: *"კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაცია და ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შემცირება (CCADM)"* პრეზენტაცია. CENN–ის რეგიონალურმა წარმომადგენლობამ აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სამთავრობო დაწესებულებებისა და არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადენლებს აღნიშნული პროექტის პრიორიტეტული მიმართულებები და 2012 წლის განმავლობაში განსახორციელებელი აქტივობების გეგმა გააცნო. შეხვედრაზე განხილული იქნა ის ძირითადი მექანიზმები და ფორმები, რომლის მიხედვითაც აღნიშნული პროექტის ფარგლებში შედგება თანამშრომლობა სამთავრობო დაწესებულებებსა და სამოქალაქო სექტორს შორის. შეხვედრაზე, ასევე არასამთავრობო ორგანიზაცია ,,ბორჯღალო“-მ ეკომიგრაციის სახელმწიფო რეგულაციების კუთხით კონკრეტული რეკომენდაციათა პაკეტი წარადგინა, რომელიც აღმოსავლეთ-დასავლეთის მართვის ინსტიტუტის მხარდაჭერით მიმდინარე პროექტის: ,,ეკომიგრაციის სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის გაუმჯობესების ხელშეწყობა“ ფარგლებში მომზადდა.

შეხვედრის მეორე ნახევარში დისკუსიის რეჟიმში, ექსპერტებთან ერთად კლიმატის ცვლილებების კონტექსტში, აჭარის რეგიონის აქტუალური ეკოლოგიური პრობლემების განხილვა შედგა. ორგანიზაცია ,,მთა-ბარი“-ს თავმჯდომარემ ზურაბ მანველიძემ სატყეო რესურსების მართვის ძირითადი ასპექტები მიმოიხილა. ექსპერტმა საშა ხორავამ შავი ზღვის აჭარის სანაპირო ზოლში მიმდინარე აბრაზიულ პროცესებზე და განხორციელებულ ნაპირდაცვით სამუშაოებზე ისაუბრა. ასოციაცია ,,ფლორა და ფაუნა“-ს დირექტორმა არჩილ გუჩმანიძემ კი შეხვედრის მონაწილეებს შავი ზღვის ეკოლოგიური პრობლემები გააცნო და

მათზე კლიმატის ცვლილებების გავლენის შესაძლო შედეგები განიხილა.

CENN-ისა და სამოქალაქო საზოგადოების განვითარების კავშირ ,,ბორჯღალო“-ს ერთობლივი ორგანიზებით ანალოგიური სახის შეხვედრები აქტუალურ გარემოსდაცვით თემებზე სამომავლოდაც გაგრძელდება და სისტემატურ სახეს მიიღებს, რაც ხელს შეუწყობს ეკოლოგიური პრობლემების მაქსიმალურად ფართოდ წარმოჩენას და უზრუნველყოფს ამ პრობლემების განხილვა-გადაწყვეტის პროცესში, სახელმწიფო სტრუქტურებსა და სამოქალაქო სექტორს შორის მუდმივ კომუნიკაციასა და ურთიერთთანამშრომლობას.

****

მასალა მომზადდა პროექტის „კლიმატის ცვილებისათვის ადაპტაცია და კატასტროფების რისკის შემცირება“ ფარგლებში, რომელიც ხორციელდება ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტო USAID-ის მხარდაჭერით, AID-114-A-09-00007 ხელშეკრულების საფუძველზე. სტატიაში გამოთქმული შეხედულებები არ გამოხატავს ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოსა და ამერიკის შეერთებული შტატების მთავრობის შეხედულებებს.

Caucasus Environmental NGO Network

CENN is a member of the:

GEF-NGO Network

IUCN Member

This information was sent by info@cenn.org

Instant removal with SafeUnsubscribe | Editorial Policy | Privacy Policy.

T +995 32 275 19 03/04

F +995 32 275 19 05

info@cenn.org

www.cenn.org

From: Info CENN [mailto:info@cenn.ge]
Sent: Wednesday, February 08, 2012 5:50 PM
To: 0
Subject: [cenn_ge] Training on the Problems of Natural Disasters in Georgia (from Prevention to Liquidation): Update

ტრენინგი თემაზე
ბუნებრივი კატასტროფების პრობლემატიკა საქართველოში
(პრევენციიდან - ლიკვიდაციამდე)

გაცნობებთ, რომ CENN-ის აჭარის რეგიონალური წარმომადგენლობის, არასამთავრობო ორგანიზაცია ,,ბორჯღალო"-ს და ასოციაცია ,,გენეზისი"-ს ერთობლივი ორგანიზებით, ბათუმში ,,ბორჯღალო"-ს ოფისში სტუდენტებისათვის ჩატარებული ტრენინგი თემაზე: ,,ბუნებრივი კატასტროფების პრობლემატიკა საქართველოში (პრევენციიდან - ლიკვიდაციამდე)" ***9 თებერვლიდან - 13 თებერვლის ჩათვლით*** მიმდინარეობს.

****

მასალა მომზადდა პროექტის „კლიმატის ცვილებისათვის ადაპტაცია და კატასტროფების რისკის შემცირება" ფარგლებში, რომელიც ხორციელდება ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტო USAID-ის მხარდაჭერით, AID-114-A-09-00007 ხელშეკრულების საფუძველზე. სტატიაში გამოთქმული შეხედულებები არ გამოხატავს ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოსა და ამერიკის შეერთებული შტატების მთავრობის შეხედულებებს.

CENN is a member of the:

This information was sent by info@cenn.org

Instant removal with SafeUnsubscribe | Editorial Policy | Privacy Policy.

T +995 32 275 19 03/04

F +995 32 275 19 05

info@cenn.org

www.cenn.org

From: Info CENN [mailto:info@cenn.ge]
Sent: Thursday, March 22, 2012 2:48 PM
To: 0
Subject: [cenn_ge] Pilot Project in the Municipality of Keda

საპილოტე პროექტი
ქედის მუნიციპალიტეტში

აქტუალური გარემოსდაცვითი პრობლემების გადაჭრა, კლიმატის ცვლილებების საადაპტაციო ღონისძიებების განხორციელება და რისკების ეფექტური მართვა ერთიანი სახელმწიფო მიდგომის ჩამოყალიბებასა და კოორდინაციას მოითხოვს, რაც თავის მხვრივ პრობლემებისა და საჭიროებების ადგილზე იდენტიფიცირებასა და სახელმწიფო სტრუქტურებს, სამოქალაქო სექტორსა და მოწყვლად ჯგუფებს შორის მუდმივ კომუნიკაციას საჭიროებს. სწორედ ამ მიზნით კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელი (CENN) ავითარებს ღია გარემოსდაცვით სამოქალაქო ინიციატივას (OECI), რომლის ფარგლებში დაგეგმილია საპილოტე პროექტების განხორციელება სამიზნე მუნიციპალიტეტების სოფლებში.

ედასთან დაკავშირებით, წარმოდგენილი გეგმისა და წინასწარი კონსულტაციების ფუძველზე, განიხილება ეროზირებულ ფერდობებზე ჩხავერის გაშენება, რაც ბუნებრივი ტასტროფების რისკის პრევენციის გარდა შემოსავლების ზრდასაც ითვალისწინებს. ჩხავერი ურძნის უნიკალური ჯიშია, რომლის გავრცელებას განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს. ENN–ის აჭარის რეგიონულმა კოორდინატორმა 20 მარტს ქედის მუნიციპალიტეტის სოფელ ანდალოში სწორედ ის სანერგეები მოინახულა სადაც ადგილობრივი მოსახლეები ჩხავერის იშის ვაზის ნერგებს აწარმოებენ. ჩხავერის როგორც ნერგების გამოყვანა, ასევე მისი გაშენება ა მოვლა სპეციფიკურ ცოდნას საჭიროებს, მიზანშეწონილია ჩხავერის გაშენება მზით ნათებულ, კირის შემცველ ფერდობ ნიადაგებზე და მისი მოვლა შესაბამისი მოთხოვნების აცვით უნდა მოხდეს, ამდენად მოსახლეობისათვის ჩხავერის ნერგების გადაცემასთან ერთად ათთვის მცირე ინსტრუქტაჟის ჩატარებაც მოხდება. აღნიშნულ ინიციატივას მხარდაჭერა ეუთქვა ქედის მუნიციპალიტეტის გამგეგელმა ირაკლი ბარამიძემ, რომელმაც აღნიშნა, რომ ბიქიური მოვლენების თვალსაზრისით ქედა აქტიური სენსიტიური ზონაა, მევენახეობა-ღვინეობის განვითარება კი მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთი პრიორიტეტული მიმართულებაა, დენად ისეთი პროექტების განხორციელება, რომელიც ერთის მხვრივ ბუნებრივი ტასტროფების რისკის პრევენციას, ხოლო მეორეს მხვრივ უნიკალური ვაზის ჯიშის - ავერის გავრცელებასაც შეუწყობს ხელს ქედისათვის ორმაგად მნიშვნელოვანი იქნება. ნიციატივაში ჩართულია ღვინის კლუბი და ვაზის ფონდი, აუხლოეს პერიოდში სწორედ ენიშნულ ორგანიზაციებთან ერთად კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო რგანიზაციების ქსელი (CENN) განახორციელებს ექსპედიაცია ქედის მუნიციპალიტეტის ოფლებში, სადაც მევენახეების, მეღვინეების, აგრონომის, ბოტანიკოსის, გეოლოგისა და ეროზიონისტის მონაწილეობით, ზუსტად შეირჩევა პროექტის განხორციელების ადგილები და ეხდება შეთანხმება მოსახლეობასთან.

****

მასალა მომზადდა პროექტის „კლიმატის ცვილებისათვის ადაპტაცია და კატასტროფების რისკის შემცირება“ ფარგლებში, რომელიც ხორციელდება ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტო USAID-ის მხარდაჭერით, AID-114-A-09-00007 ხელშეკრულების საფუძველზე.

სტატიაში გამოთქმული შეხედულებები არ გამოხატავს ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოსა და ამერიკის შეერთებული შტატების მთავრობის შეხედულებებს.

Caucasus Environmental NGO Network

CENN is a member of the:

GEF-NGO Network

IUCN Member

This information was sent by info@cenn.org

Instant removal with SafeUnsubscribe
| Editorial Policy | Privacy Policy.

T +995 32 275 19 03/04

F +995 32 275 19 05

info@cenn.org

www.cenn.org

From: Info CENN [mailto:info@cenn.ge]
Sent: Monday, April 02, 2012 5:32 PM
To: 0
Subject: [cenn_ge] The Implementation of a Pilot Project Initiated in the Municipality of Keda

ქედის მუნიციპალიტეტში საპილოტ
პროექტის განხორციელება დაიწყ

კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელი (CENN) ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) მხარდაჭერით ორციელებს პროექტს: *,,კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაცია და ბუნებრივი კატასტროფების სკის შემცირება (CCADM)“*, რომლის ფარგლებში საქართველოს რამოდენიმე რეგიონის სამიზნე უნიციპალიტეტებში სხვადასხვა სახის საპილოტე პროექტები ხორციელდება, აჭარაში, ქედის მუნიციპალიტეტში ეროზირებულ ფერდობებზე უძველესი ქართული ყურძნის ჯიშის - ავერის გაშენება იგეგმება. მრავალწლიანი კულტურები ეროზირებული ნიადაგის გამაგრებას და პოტენციური რისკების შემცირებას უწყობს ხელს, ბუნებრივი კატასტროფების რისკის პრევენციის გარდა, უნიკალური და საკმაოდ მოთხოვნადი ყურძნის ჯიშის გაშენებით ღნიშნული საპილოტე პროექტი ადგილობრივი მოსახლეობისათვის შემოსავლების ზრდასაც ითვალისწინებს. პროექტის განხორციელებაში აქტიურად არის ჩართული ღვინის კლუბი და ვაზის ფონდი.

29-31 მარტს ქედაში მოეწყო ექსპედიცია, რომელშიც CENN და ღვინის კლუბის წარმომადგენლები ღებულობდნენ მონაწილეობას. ექსპედიციის დაწყებამდე 29 მარტს შედგა შეხვედრა აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის მინისტრთან და გეოლოგიის სამსახურის უფროსთან. მინისტრმა დონარა სურმანიძემ პროექტს მხარდაჭერა ჯუთქვა, სამინისტროს სპეციალისტები ჩხავერის ჯიშის ნერგების მოძიებასა და შემდგომ უკვე დარგვის პროცესში აქტიურად ჩაერთვებიან და გაშენება-მოვლის სპეციფიკაზე ადგილობრივ ოსახლეობას კონსულტირებას გაუწევენ. გეოლოგიის სამსახურის უფროსმა ტარიელ ტუსკიამ კი პროექტის ორგანიზატორებს გაუწია რეკომენდაცია, თუ კონკრეტულად ქედის მუნიციპალიტეტის რომელ სოფლებში იქნება ყველაზე ეფექტური ეროზიული პროცესების პრევენციის თვალსაზრისით ვაზის გაშენება. სახელმწიფო ორგანოებთან კონსულტაციების შემდგომ ექსპედიცია სოფელ აჭარისწყალზე ,,აჭარული ღვინის სახლი“-ს მონახულებით აიწყო, სადაც აქცენტი სწორედ ჩხავერის ჯიშზე კეთდება, 2010 წლის მოსავლიდან ,,აჭარული ღვინის სახლი“-ს მიერ ექსკლუზიურად ჩამოსხმული იქნა 700 ბოთლი ჩხავერი, თითოეული ბოთლის ღირებულება კი 50 ლარს შეადგენს.

ექსპედიციის განმავლობაში CENN-ისა და ღვინის კლუბის წარმომადგენლებმა ქედის მუნიციპალიტეტის ის სოფლები მოინახულეს, სადაც მევენახეობის განსაკუთრებით დიდი ტრადიციები არსებობს, შედგა შეხვედრები ადგილობრივ მოსახლეობასთან და დათვალიერებული იქნა ის ეროზიული რისკის ფერდობები, სადაც ვაზის გაშენება განსაკუთრებით ეფექტური იქნება. საბოლოო ჯამში კი სამიზნე არეალად მერის თემი შეირჩა, სწორედ აღნიშნული თემის შეამდგენლობაში შემავალი 4 სოფლის 40 ოჯახს მაისი მიწურულს 00-მდე ჩხავერის ყურძნის ჯიშის ნერგი გადაეცემა. ჩხავერის გაშენება და მოვლა სპეციფიკურ ცოდნას საჭიროებს, ამდენად მოსახლეობისათვის ჩხავერის ნერგების გადაცემასთან ერთად მათთვის ინსტრუქტაჟის ჩატარებაც მოხდება და მოსახლეობისთვის მცირე საინფორმაციო ბუკლეტებიც დაიბეჭდება.

****

მასალა მომზადდა პროექტის „კლიმატის ცვილებისათვის ადაპტაცია და კატასტროფების რისკის შემცირება“ ფარგლებში, რომელიც ხორციელდება ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტო USAID-ის მხარდაჭერით, AID-114-A-09-00007 ხელშეკრულების საფუძველზე. სტატიაში გამოთქმული შეხედულებები არ გამოხატავს ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოსა და ამერიკის შეერთებული შტატების მთავრობის შეხედულებებს.

Caucasus Environmental NGO Network

CENN is a member of the:

GEF-NGO Network

IUCN Member

This information was sent by info@cenn.org

Instant removal with SafeUnsubscribe | Editorial Policy | Privacy Policy.

T +995 32 275 19 03/04

F +995 32 275 19 05

info@cenn.org

www.cenn.org

From: Info CENN [mailto:info@cenn.ge]
Sent: Tuesday, April 10, 2012 1:27 PM
To: 0
Subject: [cenn_ge] Conference on Climate Change, 11 April, 2012

კონფერენცია კლიმატის ცვლილების თემაზე

ხვალ, 11 აპრილს, სასტუმრო "ამბასადორში" CENN ჩაატარებს კონფერენციას თემაზე *„კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაცია და ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შემცირება"*. კონფერენციაზე წარმოდგენილი იქნება *აშშ-ს საერთაშორისო განვითარების სააგენტო* – USAID-ის მხარდაჭერით მიმდინარე ინიციატივის ფარგლებში შემუშავებული კლიმატის ცვლილების სცენარები, კლიმატის ცვლილებასთან საადაპტაციო მუნიციპალური გეგმები და პილოტური პროექტები.

კონფერენციის მიზანია, სახელმწიფო ინსტიტუტებისა და სამოქალაქო საზოგადოების ინფორმირება, თემატური დიალოგის განვითარება და მომავალი თანამშრომლობის დაგეგმვა, რაც ხელს შეუწყობს კლიმატის ცვლილების საკითხების გათვალისწინებასა და ინტეგრირებას სახელმწიფო პროგრამებსა და განვითარების გეგმებში.

პროექტი ხორციელდება ხელვაჩაურის, ქედის, ბორჯომის, ახალციხის, საგარეჯოსა და დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტებში. ინიციატივის მიზანია ადგილობრივი თემების გაძლიერება კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაციის კუთხით და ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შემცირება.

კონფერენციაში მონაწილეობას მიიღებენ სახელმწიფო სტრუქტურების, კვლევითი ინსტიტუტების, არასამთავრობო ორგანიზაციებისა და ადგილობრივი საზოგადოებრივი გაერთიანებების წარმომადგენლები.

CENN is a member of the:

This information was sent by info@cenn.org

Instant removal with SafeUnsubscribe | Editorial Policy | Privacy Policy.

T +995 32 275 19 03/04

F +995 32 275 19 05

info@cenn.org

www.cenn.org

Annex 8: Newspaper Articles

http://dedoplistskaro.ge/

http://dedoplistskaro.ge/ | რეალ TV - timeshifted online t... | დედოფლისწყარო

Edit in Contribute | Post to Blog

საგამოფენო დარბაზი უამრავ სტუმარს მიიღებს.

27.03.2012

.....

CENN საპილოტე პროექტების განხორციელებას იწყებს

კავკასიის გარემოსდაცვითი ორგანიზაციების ქსელი, სხვადასხვა დონორ ორგანიზაციებთან (REC,USAID) ერთად, უკვე მესამე წელია, დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტში ახორციელებს კლიმატის ცვლილებასთან დაკავშირებულ გარემოსდაცვით პროექტებს. ერთ-ერთი ასეთი პროექტია ,,კლიმატის ცვლილების ადაპტაცია და ბუნებრივი კატასტროფების რისკის შემცირება". ჩატარებული კვლევების შედეგად გამოვლინდა უამრავი პრობლემა, რომელიც ძველი სისტემის წგრევით და გლობალური დათბობის შედეგებითაა გაპირობებული. ამ ცოტა ხნის წინ ჩატარდა CENN-ის წარმომადგენლების შეხვედრა დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ხელმძღვანელობასთან დედოფლისწყაროში არსებული პრობლემების განხილვის და შესაძლო პრევენციული ღონისძიებების გატარების შესაძლებლობათა გამოვლენის მიზნით. შეხვედრის შემდეგ, საპილოტე პროექტის ღირებულების ფარგლებში, განსახორციელებელ საკითხად შეირჩა კერძო მოსახლეობის სარგებლობაში არსებული სამოვრების თემა.

21 მარტს CENN-ის საზოგადოებასთან ურთიერთობის სპეციალისტი რეზო გეთიაშვილი, პროექტში მოწვეულ ექსპერტთან ელიოზ ხაჭაპურიძესთან ერთად, პროექტის დეტალების დაზუსტების მიზნით, კვლავ შეხვდა დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ხელმძღვანელობას. შეხვედრაში მონაწილეობდნენ: დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის საკრებულოს თავმჯდომარე ლევან ბაღაშვილი, საკრებულოს თავმჯდომრის მოადგილე ზაზა ფიროსმანაშვილი და საკრებულოს აგრარულ საკითხთა, გარემოს დაცვისა და ქონების მართვის კომისიის თავმჯდომარე გელა თეთრაული. როგორც გადაწყდა, საჩვენებელი პროექტი განხორციელდება ქალაქ დედოფლისწყაროს მოსახლეობის სარგებლობაში არსებულ სამოვარზე, რომელიც ე. წ. ქონების ტერიტორიაზე მდებარეობს. ბატონმა ლევან ბაღაშვილმა მათ თანადგომა აღუთქვა და საქონლის დასალევი წყლის წყაროს მოწყობაში კონკრეტული საქმიანობაც ითავა.

იმავე დღეს მოეწყო შეხვედრა აღნიშნული სამოვრით მოსარგებლეთა ჯგუფთან, რათა პირადად, მათგან მოესმინათ, სამოვრით სარგებლობასთან დაკავშირებული პრობლემები, რომლებიც აუცილებლად იქნება გათვალისწინებული პროექტის პრიორიტეტებში. შემდეგ, ადგილზე მოინახულეს სამოვარი და კონკრეტულად შეირჩა ის ფართობი, სადაც მოხდება საქმიანობების განხორციელება.

22.03.2012

.....

სოფელ არბოშიკში წყალმომარაგება შეუფერხებლად ხორციელდება

სოფელ არბოშიკს წყალი შეფერხებით მიეწოდებოდა. პრობლემის აღმოსაფხვრელად დედოფლისწყაროს

http://qiziyi.iverieli.ge/?p=361 Mar - 22 - 2012

http://netgazeti.ge/GE/97/Life/8833/%E1%83%90%E1%83%93%E1%83%92%E1%83%98%E1%83%9A%E1%83%9D%E1%83%91%E1%83%A0%E1%83%98%E1%83%95%E1%83%98-%E1%83%A1%E1%83%90%E1%83%A5%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%97%E1%83%95%E1%83%94%E1%83%9A%E1%83%9D%E1%83%A1-%E1%83%A0%E1%83%94%E1%83%92%E1%83%98%E1%83%9D%E1%83%9C%E1%83%94%E1%83%91%E1%83%98-%E1%83%99%E1%83%90%E1%83%AE%E1%83%94%E1%83%97%E1%83%98.htm 2012-03-21

http://netgazeti.ge/GE/97/Life/8833/%E1%83%90%E1%83%93%E1%83%92%E1%83%9
Edit in Contribute Post to Blog
რეგისტრაცია | ავტორი: შესვლა PDA ვერსია
netgazeti.ge
Download

საზოგადოება

SHARE

2012-03-21 | ადგილობრივი საქართველოს რეგიონები კახეთი

სოფლები საძოვრების გარეშე რჩებიან

თეა თოფურია

საქართველოში არსებული საძოვრების დიდი ნაწილი ეკლებითა და ჭაობით არის დაფარული. იმ ნაკვეთებზე, სადაც სოფლის ნახირი დადის, გადაძოვების გამო ეროზია ვითარდება. მოსახლეობა კუთვნილი საძოვრების მოვლასა და მართვას ვერ ახერხებს.

სოფლის მეურნეობის განვითარების საერთაშორისო ასოციაციის ექსპერტის, ამირან კოჩლაძის თქმით, საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ საქართველოში ცხვრის რაოდენობა განახევრდა. ქართველ წყემსებს აღარ აქვთ საშუალება, ცხვარი აზერბაიჯანის საძოვრებზე გადაიყვანონ. მოუვლელია თვით საქართველოში არსებული საძოვრებიც, რაც მესაქონლეობის განვითარებაზე უარყოფითად აისახება. საძოვრებზე გაჩნდა ტოქსიკური ბალახი. ხშირად ინამლებიან ცხოველები. იბტოქსიკაციის შემთხვევები, ძირითადად, ადრე გაზაფხულზე და შემოდგომაზე ფიქსირდება.

მთავარი თემები
ბესტერი • ბიძინა ივანიშვილი • ადამიანის უფლებები • მიხეილ სააკაშვილი • Video • ფოტოგრაფების საქმე

სიახლეები რეგიონებიდან

2012-04-06 | ეკოლოგია ადგილობრივი საქართველოს რეგიონები გურია

რა საფრთხე ემუქრება ბახმაროს

ემუქრება თუ არა კურორტ ბახმაროს საფრთხე ბახვისწყლის ხეობაში დაგეგმილი ჰესების კასკადის მშენებლობით?

სრულად
გააკეთე კომენტარი

2012-04-02 | დევნილების უფლებები ადგილობრივი საქართველოს რეგიონები აჭარა სამეგრელო-ზემო სვანეთი

ახალი რაიონი
200.

რისთვის იქმნება ახალი რაიონები

KA 5:34 PM 4/12/2012

გილოცავთ მარტის ლამაზ დღესასწაულებს!

მარჯვის ფაცნე

მუნიციპალიტეტის საინფორმაციო გაზეთი №5(19) 2012 წ. 1-15 მარტი ფასი 50 თეთრი

მილოცვა

გაზაფხულის შემოხვევასთან, მის თანამდევ მშვენიერ დღესასწაულებს – დედის დღისა და ქალთა დღეს გილოცავთ, ბეირფასი ქალებო! იყავით მუდამ მშვენიერები, ბედნიერები, დიდსულოვნად გეტარებინოთ ქართველი ქალის ის მისია, რომელსაც დედობა, მეუღლეობა, ქართველქალობა ჰქვია. თქვენ და თქვენს მფარველს თავისუფალ, დამოუკიდებელ, მშვიდობიან საქართველოში გაგეგრძელებინოთ ის ქართული ტრადიციები, გეცხოვრთო იმ ცხოვრების წესით, რომლის გამოც მსოფლიოს ქვეყნები შემოგენატრიან, ისევე დიდ ინტერესს და ისწრაფვიან ჩვენთან დამეგობრებისათვის.

საგარეჯოს მუნიციპალიტეტის გამგებელი
ზია ჩალათაშვილი,
საგარეჯოს მუნიციპალიტეტის საკრებულოს თავმჯდომარე
ილია ჯიაურელი

ყურადღება: მოქმედებას იწყებს ახალი პროექტი

როგორ მოვუაროთ და ვმართოთ საერთო სარგებლობის საძოვრები

გივი დაბახიშვილი
577 95 14 08

ავკასიის გარემოს დაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელმა (CENN) ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) მხარდაჭერით ამ ბოლო ხანებში არაერთი მნიშვნელოვანი პროექტი განახორციელა ქვეყნისა და მათ შორის საგარეჯოს მუნიციპალიტეტის ფარგლებში, რომელთა მიზანი კლიმატის ცვლილებებისადმი მზაობისა და ადაპტაციის თვალსაზრისით ადგილობრივი თემების უნარ-შესაძლებლობებისა და მათი მეურნეობების გაძლიერება გახლდათ. „CENN"-მა საგაზაფხულოდ მორიგი ახალი საპილოტე პროექტი შემოიტანა ჩვენს მუნიციპალიტეტში. „საერთო სარგებლობის საძოვრების მდგრადი მართვა", რომლის განხორციელება, ჩვენის აზრით, მეტად დროული და აუცილებელი გახლავთ, იმ ფონის გათვალისწინებით, რომ ყოფილი სსრკ-ს დაშლის შემდგომ და შეიძლება ცოტა უფრო ადრეც, ჩვენთან ამ კუთხით ფაქტობრივად აღარაფერი გაკეთებულა საძოვრებისათვის. სწორედ ამის შედეგია ამ საძოვრებზე მომრავლებული ჯაგნარი და ეკალ-ბარდი, სასარგებლო, საკვები მცენარეული საფარი შეცვლილია სარეველებით, ადგილი აქვს დატბორვისა და წყლისმიერი ეროზიის შემთხვევებს; ასევე ხშირი ქარების ზონაში მოქცეული ეს საძოვრები გადაძოვილია და განიცდის ქარისმიერი ეროზიის მავნე ზემოქმედებას, რის შედეგადაც დაბალია მოსახლეობის პირუტყვის პროდუქტიულობა და სხვა. სწორედ ამ ფაქტორებთან ბრძოლის ღონისძიების გაძლიერებას ითხოვს მიზნად ეს პროექტი, რომელიც მრავალმხრივ მომგებიანი იქნება ჩვენი მოსახლეობისათვის – ჯერ ერთი,რომ ხალხი დაეუფლება პირუტყვის საძოვრების მოვლა-გამოყენების თანამედროვე მეთოდებს, მეორე – საძოვრების მდგომარეობის გაუმჯობესებით გაუმჯობესდება მათ მფლობელობაში არსებული პირუტყვის პროდუქტიულობა (ამით კი რა თქმა უნდა, გარკვეულწილად პატრონების ეკონომიური მდგომარეობა) და მესამეც – შეფერხდება ქარისმიერი და სხვა ეროზიების მავნე ზემოქმედება, რისი მაგალითებიც ამ ბოლო ხანებში არაერთი გვქონია.

პროექტი რვათვიანია. მისი პრეზენტაცია ამ დღეებში საგარეჯოს მუნიციპალიტეტში მოეწყო,რასაც ერთის მხრივ ამ არასამთავრობო ორგანიზაციის საზოგადოებასთან ურთიერთობის სპეციალისტი რეზო გეთიაშვილი, სოფლის მეურნეობის განვითარების საერთაშორისო ასოციაცია (IAAD)-ის პრეზიდენტი ამირან კოჩალიძე, ამ ასოციაციის სანაშენე საქმის სპეციალისტი ელიოზ ხაჭაპურიძე და მეორეს მხრივ საგარეჯოს მუნიციპალიტეტის გამგებლის მოადგილე გოჩა ჩერქეზიშვილი, გამგებლის მოადგილე სოფლის მეურნეობის განვითარების დარგში ლაშა შიოშვილი და გამგეობის სოფლის მეურნერობის განვითარების სამსახურის უფროსი ალექსი შათირიშვილი, მუნიციპალიტეტის გამგეობის საერთაშორისო ფონდებთან ურთიერთობის მთავარი სპეციალისტი სოფიო ხარებავა-მანძულაშვილი ესწრებოდნენ.

როგორც პროექტის პრეზენტაციისას ბ-ნმა რეზო გეთიაშვილმა აღნიშნა, სადღეისოდ საერთო სარგებლობის საძოვრების მართვის საქმეში მრავალი პრობლემაა დაგროვილი. არ გამოიყენება საძოვრების მართვის არა თუ თანამედროვე, არამედ ტრადიციული აგრონომიული მეთოდები (ნაკვეთმონაცვლეობა, გაწმენდა, განახლება...). არ არის ზუსტად დადგენილი, მონიშნული და დაცული ამ საძოვრების საზღვრები. ზოგიერთ შემთხვევაში სოფელმა ზუსტად არ იცის საერთო სარგებლობის საძოვრების რეალური ფართობი და ადგილმდებარეობა, ხშირია კონფლიქტი კერძო მეურნეობებსა (ფერმერებს) და სოფელს შორის, ზოგ შემთხვევაში კი სოფლებს შორისაც,არ მუშაობს საძოვრების სამართლებრივი ექსპლუატაციის პრინციპი. არის შემთხვევები, როცა საძოვრებს იყენებენ სახნავად ცალკეულ შემთხვევებში კი მათ განკარგავენ ცენტრალური უწყებები საკუთარი პრიორიტეტების შესაბამისად.

ამ საქმეში ბევრი პრობლემაა სამართლებრივი კუთხითაც. არსებული კანონმდებლობით – შესაძლებელია საძოვრების გასხვისება, რაც სოფლის სოციალურ-ეკონომიკურ მდგომარეობას კიდევ უფრო დაამძიმებს; საძოვრების დამაგრების იურიდიული ფორმა შეუსაბამისობაშია სარგებლობის მიზნებთან, სოფლის მოსახლეობა მოტივირებული არაა საძოვრების მართვაში მონაწილეობის მისაღებად და ა.შ. ყოველივე ამის გამო მნიშვნელოვნადაა შემცირებული საძოვრების პროდუქტიულობა, რაც პირდაპირ აისახება მოსახლეობის შემოსავლებზე. ზემოთქმულის გათვალისწინებით პროექტის მიზანია დაეხმაროს მოსახლეობას საერთო სარგებლობის საძოვრების აღდგენა-მოვლის საქმეში.

ასევე განიხილება სხვა კონკრეტული საქმიანობის განხორციელება: ნიადაგის ქიმიური და ბიოლოგიური ანალიზი, სახეობრივი და გეოლოგიური შეფასება, სარეველებისგან გაწმენდისა და შეთესვის შესაძლებლობების დადგენა და განხორციელება, პირუტყვის წყლის დასალევი ადგილების გამართვა (პარაზიტების მოცილების ტექნოლოგიასთან სინთეზით), ვეტერინალური ღონისძიებები, ელექტრომწყემსის გამოყენება, ჯიშობრივი გაუმჯობესება, ნაკვეთმონაცვლეობითი ძოვების დანერგვა და ა.შ. რის შესახებაც პრეზენტაციაზე ყურადღება გაამახვილეს „IAAD"-ის წარმომადგენლებმა ა. კოჩალიძემ და ე. ხაჭაპურიძემ.

პროექტის განსახორციელებლად რაიონში შეირჩევა სამი შესაძლო სოფელი, საიდანაც ადგილობრივ მოსახლეობასთან და მუნიციპალიტეტის სოფლის მეურნეობის სამსახურთან ერთად შეარჩევენ ერთს. საპილოტე პროექტისათვის სოფლის შერჩევის კრიტერიუმებში გათვალისწინებული იქნება საძოვრების ცენტრალურ გზასთან და სოფელთან სიახლოვე, მოსახლეობის განწყობა და კონკრეტული პრობლემატიკა.

პროექტის კოორდინატორებმა მარტის დასაწყისში უკვე მოაწყვეს შეხვედრები წყაროსთავის, ნინოწმინდისა და თოხლიაურის მოსახლეობასთან, დაათვალიერეს საძოვრები, გაეცნენ ადგილებზე არსებულ პრობლემებსა და მდგომარეობას. პარალელურად, პროექტის მოქმედების ვადებში, ამ კუთხით მოსახლეობის ცნობიერების ასამაღლებლად ჩატარდება ტრენინგები, სადემონსტრაციო სწავლებები, გამოიცემა ბროშურები, რაც ყველა დაინტერესებული პირისთვის იქნება ხელმისაწვდომი.